

โครงสร้าง ประชากร เศรษฐกิจและสังคม

3.1 บทนำ

การพัฒนาการท่องเที่ยวมีส่วนเชื่อมโยงและผสมผสาน และมีผลต่อการพัฒนา เศรษฐกิจ และสังคม ของพื้นที่โครงการ โดยทางตรงและทางอ้อม ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้อง ศึกษาสภาพโครงสร้างทาง เศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่โครงการด้วย โดยจะทำการศึกษาใน 3 ระดับคือ

1. การศึกษาระดับจังหวัด
2. การศึกษาระดับอำเภอเมือง
3. การศึกษาระดับเทศบาลเมือง

ทั้งนี้จะเน้นหนักโดยเฉพาะระดับเทศบาลเมือง เนื่องจากแหล่งทรัพยากรการท่องเที่ยว ในพื้นที่โครงการ ส่วนใหญ่อยู่ในเขตเทศบาลเมือง ยกเว้นจังหวัดสระบุรี ที่กระจายไปทั้งพื้นที่ของ จังหวัด โดยมีจุดมุ่งหมายในการศึกษาโครงสร้างทาง เศรษฐกิจและสังคม ดังนี้คือ

1. เพื่อศึกษาสภาพโครงสร้างทางเศรษฐกิจ ในพื้นที่โครงการทั้ง 3 ระดับ ที่เป็นอยู่ใน ปัจจุบัน และแนวทางในอนาคต
2. แยกแยะปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น อันจะเป็นผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว
3. เปรียบเทียบผลกระทบของการพัฒนาการท่องเที่ยวที่มีผลต่อการพัฒนาทาง เศรษฐกิจ และสังคม ทั้งในทางบวกและลบ

ลักษณะโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมของจังหวัดต่าง ๆ ในพื้นที่โครงการ อาจจะ กล่าวได้ว่าเป็นลักษณะ เศรษฐกิจและสังคมเฉพาะ คือมีความแตกต่างกับจังหวัดอื่น ๆ ของประเทศ ไทย เช่นในภาคใต้มีจังหวัดสงขลา เป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจและสังคม ส่วนในพื้นที่โครงการนั้น

ศูนย์กลางทางเศรษฐกิจและสังคมมีอยู่ในจังหวัดใดจังหวัดหนึ่ง แต่จะเป็นลักษณะพึ่งพากับกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจและสังคมของภาคกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องจากพื้นที่โครงการอยู่ใกล้กับกรุงเทพมหานครทั้งในด้านที่ตั้งและการคมนาคม

3.2 ประชากร

จากสถิติปี 2521 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ประชากรในพื้นที่โครงการรวมทั้งสิ้น 1,703,300 คน โดยแยกเป็นชาย 850,552 คน หญิง 852,813 คน ดังรายละเอียดในตารางที่ 3.1, 3.2, 3.3 โดยแยกเป็นรายจังหวัด

3.2.1 ระดับจังหวัด

3.2.1.1 การเปลี่ยนแปลงประชากร สถิติจำนวนตัวเลขประชากรที่เปลี่ยนแปลงตั้งแต่ปี 2511 ถึงปี 2521 จะแสดงด้วยตารางที่ 3.1, 3.2, 3.3

3.2.1.1.1 อัตราการเปลี่ยนแปลงทั้งหมด จากตัวเลขประชากรระดับจังหวัด ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จะเห็นได้ว่าแนวโน้มของอัตราการเพิ่มของประชากรเพิ่มในอัตราที่ลดลง ส่วนในจังหวัดสระบุรีก็เช่นเดียวกัน สำหรับจังหวัดลพบุรีอัตราการเพิ่มไม่สม่ำเสมอ คือเพิ่มขึ้นบางช่วงปี และบางช่วงปีก็ลดลง มีตัวเลขอัตราการเพิ่มที่น่าสนใจในบริเวณพื้นที่โครงการอยู่ 2 อันคือนครคือ

จังหวัดลพบุรี อัตราการเพิ่มประชากรจากปี พ.ศ. 2513 ถึงปี พ.ศ. 2514 เป็น 10.95% ซึ่งสูงมาก อาจจะเป็นเพราะมีการย้ายถิ่นฐาน การย้ายประชากรในวัยแรงงาน เข้าสู่จังหวัด เช่น เคลื่อนย้ายแรงงานเข้ามาเพื่อเกษตรกรรมในพื้นที่จังหวัด โดยเฉพาะบริเวณพื้นที่ป่าทางตอนบนของจังหวัด

อัตราการเพิ่มประชากรในอัตราที่ลดลงในพื้นที่โครงการ จากปี 2518 ถึงปี 2519 มีค่า -0.2, -0.11 และ -1.98 ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดสระบุรี และจังหวัดลพบุรี ตามลำดับ อาจจะหมายถึงว่ามีประชากรจำนวนหนึ่ง ซึ่งเป็นวัยแรงงาน เคลื่อนย้ายออกจากพื้นที่โครงการทั้ง 3 จังหวัด โดยเฉพาะจังหวัดลพบุรี มีการเคลื่อนย้ายประชากรออกประมาณ 12,071 คน ซึ่งมีจำนวน

ตารางที่ 3.1 แสดงการเปลี่ยนแปลงประชากรของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตั้งแต่ปี 2511-2521

พ.ศ.	จำนวนประชากรในจังหวัด			อัตราการเพิ่มทั้งหมด %
	รวม	ชาย	หญิง	
2511	547,728	267,752	279,976	—
2512	556,551	271,795	284,716	1.6
2513	568,798	274,093	293,705	2.2
2514	584,795	284,672	299,923	2.8
2515	588,701	288,826	299,879	0.7
2516	595,400	292,214	303,186	1.1
2517	601,526	294,878	306,648	1.0
2518	608,486	298,456	310,030	1.2
2519	607,231	297,248	309,983	-0.2
2520	612,826	300,100	312,726	0.9
2521	616,802	302,077	314,725	0.6

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี

สมุดสถิติรายปีประเทศไทย บรรพ 31 (2517-2518) หน้า 38-39 สำนักนายกรัฐมนตรี

ตารางที่ 3.2 แสดงการเปลี่ยนแปลงประชากรของจังหวัดสระบุรี ตั้งแต่ปี 2511-2521

พ.ศ.	จำนวนประชากรในจังหวัด			อัตราการเพิ่มทั้งหมด %
	รวม	ชาย	หญิง	
2511	364,359	185,103	179,256	-
2512	371,636	188,807	182,829	2.0
2513	379,607	193,960	185,647	2.14
2514	388,606	198,007	190,599	2.37
2515	425,189	217,893	207,296	9.4
2516	432,921	221,547	221,374	1.82
2517	435,399	221,048	214,351	0.57
2518	445,493	226,711	218,722	2.32
2519	444,993	224,580	220,413	-0.11
2520	452,332	227,909	224,423	1.65
2521	458,052	230,735	227,371	1.26

ตารางที่ 3.3 แสดงการเปลี่ยนแปลงประชากรของจังหวัดลพบุรี ตั้งแต่ปี 2511-2521

พ.ศ.	จำนวนประชากรในจังหวัด			อัตราการเพิ่มทั้งหมด %
	รวม	ชาย	หญิง	
2511	478,805	241,863	236,942	-
2512	490,126	284,357	241,763	2.36
2513	502,902	254,927	247,975	2.61
2514	557,974	283,098	274,876	10.95
2515	572,340	290,252	282,088	2.57
2516	583,675	295,709	287,966	1.98
2517	596,564	302,895	293,669	2.21
2518	610,295	310,276	300,019	2.30
2519	598,224	304,269	293,955	-1.98
2520	612,929	309,686	303,243	2.46
2521	628,457	317,740	310,717	2.53

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี

มากที่สุดในพื้นที่โครงการ

3.2.1.1.2 อัตราการเปลี่ยนแปลงตามธรรมชาติ และจากการ
อพยพย้ายถิ่นฐาน อัตราการเปลี่ยนแปลงตามธรรมชาติ แสดงในตารางที่ 3.4, 3.5

อัตราการเปลี่ยนแปลงตามธรรมชาติในพื้นที่โครงการ มีแนวโน้มที่จะลดลง จะเห็นได้ว่าจำนวนการเกิด และจำนวนการตาย ลดลงจากปี พ.ศ. 2518 จนถึงปี พ.ศ. 2521 แม้ว่าบางปีจะเพิ่มขึ้นบ้างก็ตาม ถ้าพิจารณาจากรายจังหวัดได้ดังนี้คือ

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวนการเกิดในปี 2518 มีจำนวน 11,841 คน ปี พ.ศ. 2521 มีจำนวน 10,737 คน ซึ่งลดลง และอัตราการเกิด-ตาย ลดลงมาก 13.26 ต่อพันคนในปี พ.ศ. 2518 เป็น 11.49 ต่อพันคนในปี 2521

จังหวัดสระบุรี จำนวนการเกิดในปี พ.ศ. 2518 มีจำนวน 10,758 คน ปี พ.ศ. 2521 มีจำนวน 10,484 คน ซึ่งลดลง แม้ว่าในช่วงนี้คือปี พ.ศ. 2519 จำนวนการเกิดจะสูงกว่าปี พ.ศ. 2518 บ้าง ก็จากจำนวน 10,758 คน เป็น 10,982 คน ซึ่งก็น้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนประชากรทั้งจังหวัด อัตราการเกิด-ตาย ลดลงบ้างแต่นับว่าน้อยกว่าจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและจังหวัดลพบุรี คือ 18.45 ต่อพันคน ในปี พ.ศ. 2518 เป็น 18.27 ต่อพันคนในปี พ.ศ. 2521

จังหวัดลพบุรี จำนวนการเกิดในปี พ.ศ. 2518 มีจำนวน 13,072 คน ปี พ.ศ. 2521 มีจำนวน 11,531 คน ซึ่งลดลงเป็นลำดับมาทุกปีในช่วงนี้ และอัตราการเกิด-ตาย ลดลงจาก 17.13 ต่อพันคน ในปี พ.ศ. 2518 เป็น 14.35 ต่อพันคน ในปี พ.ศ. 2521

จากอัตราการเปลี่ยนแปลงตามธรรมชาติที่ลดลง อาจเนื่องจากการแพทย์และสาธารณสุขในพื้นที่โครงการได้ขยายวงกว้างขึ้น และให้บริการแก่ประชาชนอย่างทั่วถึงขึ้น และโดยสาเหตุจากภาวะการกดดันทางเศรษฐกิจ จึงทำให้มีการคุมกำเนิดมากขึ้น จำนวนการเกิดจึงลดลง

อัตราการเปลี่ยนแปลงจากการย้ายถิ่นฐาน แสดงในตารางที่ 3.4, 3.5

เมื่อเปรียบเทียบจำนวนประชากรย้ายเข้า-ย้ายออกในพื้นที่โครงการ จะพบว่ามีการย้ายออกมากกว่าย้ายเข้าคือ

ตารางที่ 3.4 แสดงการเปลี่ยนแปลงประชากรตามธรรมชาติ และจากการย้ายถิ่น ของจังหวัดต่าง ๆ ในพื้นที่โครงการ

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา												
พ.ศ.	เกิด			ตาย			ย้ายเข้า			ย้ายออก		
	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง
2518	11,841	6,107	5,734	3,772	2,136	1,636	14,356	8,588	5,768	17,294	9,898	7,396
2519	11,942	6,067	5,875	3,957	2,154	1,803	17,413	9,751	7,662	20,035	13,117	10,968
2520	11,757	6,002	5,755	3,700	2,084	1,616	20,003	11,067	8,936	23,000	12,329	10,617
2521	10,737	5,535	5,202	3,677	2,069	1,608	17,590	10,055	7,535	29,976	17,663	9,313
จังหวัดสระบุรี												
2518	10,758	5,533	5,225	2,537	1,483	1,054	20,167	11,663	8,504	19,524	11,145	8,379
2519	10,982	5,639	5,343	2,486	1,476	1,010	24,024	13,996	10,028	24,370	13,604	10,766
2520	10,208	5,390	4,818	2,285	1,334	951	33,945	12,920	11,025	24,496	13,632	10,864
2521	10,484	5,393	5,091	2,116	1,268	848	24,903	13,575	11,355	26,840	14,615	12,225
จังหวัดลพบุรี												
2518	13,072	6,741	6,331	2,617	1,591	1,026	21,216	12,466	8,750	20,576	11,746	8,830
2519	12,739	6,709	6,031	2,625	1,559	1,066	26,679	13,047	13,632	13,144	17,066	14,075
2520	11,306	5,775	5,531	2,510	1,508	1,002	26,561	14,170	12,391	24,189	13,129	11,030
2521	11,531	5,954	5,577	2,655	1,589	1,062	21,603	12,576	9,027	25,456	14,790	10,666

หมายเหตุ สถิติตั้งแต่ปี 2511-2517 ไม่ได้มีการแยกเป็นรายจังหวัด

ที่มา : กองการทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

ตารางที่ 3.5 แสดงการเปลี่ยนแปลงประชากรตามธรรมชาติ และการอพยพย้ายถิ่นฐาน ของจังหวัด
ต่าง ๆ ในพื้นที่โครงการ

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา						
พ.ศ.	การเพิ่มโดย ธรรมชาติ เกิด-ตาย	อัตรา ต่อ พันคน	การเพิ่มโดย การอพยพ ย้ายเข้า-ย้ายออก	อัตรา ต่อ พันคน	การเพิ่มทั้งหมด เกิด-ตาย ย้ายเข้า-ย้ายออก	อัตรา ต่อ พันคน
2518	8,069	13.26	- 2,938	- 4.82	5,131	8.43
2519	7,985	13.14	- 6,622	-10.90	1,363	2.16
2520	8,057	13.14	- 2,997	- 4.89	5,060	8.26
2521	7,060	11.49	- 3,388	- 5.48	3,674	5.95
จังหวัดสระบุรี						
2518	8,221	18.45	643	1.44	8,864	19.89
2519	8,496	19.09	-346	-0.77	8,150	18.31
2520	7,923	17.52	-551	-1.21	7,372	16.29
2521	8,368	18.27	- 1,901	-4.51	6,467	14.12
จังหวัดลพบุรี						
2518	10,455	17.13	675	1.11	11,140	18.25
2519	10,114	16.91	- 4,465	-7.46	5,649	9.44
2520	8,796	14.35	2,372	3.87	11,168	18.22
2521	9,021	14.35	- 3,853	-6.13	5,168	8.22

ที่มา : กองการทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในปี 2518 อัตราการเพิ่มจากการอพยพเป็น -4.82 คนต่อพันคน ในปี พ.ศ. 2519 ซึ่งสูงมากคือ -10.90 คนต่อพันคน ทั้งนี้อาจเนื่องจากภาวะความกดดันทางเศรษฐกิจ จึงทำให้มีการอพยพออกจากจังหวัด เพื่อไปหาแหล่งงานในพื้นที่อื่น และอัตราการอพยพในปี พ.ศ. 2521 เป็น -5.48 ซึ่งลดลง

จังหวัดสระบุรี จะมีเพียงปีเดียวที่มีการอพยพเข้าสู่จังหวัด คือในปี พ.ศ. 2518 เท่ากับ 1.44 ต่อพันคน ส่วนในปีอื่น ๆ จะมีการอพยพออกจากจังหวัดเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ คืออัตราการอพยพจาก -0.77 , -1.21 และ -4.51 ต่อพันคน จากปี พ.ศ. 2519 ถึงปี พ.ศ. 2521 ทั้งนี้เนื่องจากในปี 2518 มีการอพยพเข้าเพื่อเข้ามาหาพื้นที่ทำการเกษตรกรรม โดยเฉพาะพื้นที่ป่าในบริเวณจังหวัด และอพยพออกในปีต่อมาเนื่องจากภาวะความกดดันทางเศรษฐกิจ จึงทำให้มีการอพยพออกจากจังหวัด เพื่อไปหาแหล่งงานในพื้นที่อื่น

จังหวัดลพบุรี อัตราการอพยพเข้าและออก จะเปลี่ยนแปลงสลับกันไป คือในปี พ.ศ. 2518 มีการอพยพเข้า 1.11 ต่อพันคน ปี พ.ศ. 2519 อัตราการอพยพเท่ากับ -7.46 ต่อพันคน นั่นคือมีการอพยพออก ปี พ.ศ. 2520 อัตราการอพยพเท่ากับ 3.87 ต่อพันคน และปี พ.ศ. 2521 อัตราการอพยพเท่ากับ -6.13 ต่อพันคน ซึ่งเป็นการอพยพออก

เปรียบเทียบการเพิ่มประชากรทั้งหมด ทั้งจากการอพยพและการเพิ่มโดยธรรมชาติ

พิจารณาจากตารางที่ 3.5 จะพบว่าในพื้นที่โครงการ การเพิ่มโดยธรรมชาติมีส่วนช่วยในประชากรทั้งหมดเพิ่มมากขึ้นกว่าการอพยพ จะพบว่าในปี พ.ศ. 2518 จังหวัดสระบุรีมีอัตราการเพิ่มทั้งหมดมากที่สุด 9.89 ต่อพันคน และปี พ.ศ. 2519 ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีอัตราการเพิ่มทั้งหมดน้อยที่สุดคือ 2.16 ต่อพันคน และโดยสรุปในพื้นที่โครงการทั้ง 3 จังหวัด จังหวัดสระบุรีมีอัตราการเพิ่มตลอดระยะเวลาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518 ถึงปี พ.ศ. 2521 มากที่สุดโดยเฉลี่ย

3.2.1.2 ความหนาแน่นประชากร ความหนาแน่นประชากรในพื้นที่โครงการ ในปี พ.ศ. 2521 เท่ากับ 142 คนต่อตารางกิโลเมตร โดยแยกเป็น

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 249 คนต่อตารางกิโลเมตร ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีความหนาแน่นมากที่สุดในพื้นที่โครงการ

ตารางที่ 3.6 แสดงความหนาแน่นประชากร ระดับจังหวัด ในพื้นที่โครงการ

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา			
พ.ศ.	ความหนาแน่นประชากร (คน/กม ²)	ประชากร (คน)	พื้นที่ (กม ²)
2511	221	547,728	2,481.15
2516	240	595,400	
2521	249	616,802	
จังหวัดสระบุรี			
2511	109	364,359	3,353
2516	129	432,921	
2521	137	458,052	
จังหวัดลพบุรี			
2511	78	478,805	6,161.07
2516	95	583,675	
2521	102	628,457	
รวม 3 จังหวัด			
2521	142	1,703,311	11,995.22

จังหวัดสระบุรี 137 คนต่อตารางกิโลเมตร

จังหวัดลพบุรี 102 คนต่อตารางกิโลเมตร ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีความหนาแน่นน้อยที่สุดในพื้นที่โครงการ

จากข้อมูลดังกล่าวได้ว่า จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความหนาแน่นมากกว่า อาจเนื่องจากมีพื้นที่น้อยกว่า หรือมีความอุดมสมบูรณ์ด้านการเกษตรกรรมมากกว่าจังหวัดอื่น ๆ และจากสาเหตุที่เป็นเมืองหลวงเก่าของประเทศ

3.2.1.3 ปิรามิดโครงสร้างประชากร ในพื้นที่โครงการทั้ง 3 จังหวัด เมื่อพิจารณาจากรูปที่ 3.1, 3.2, 3.3, 3.4 ปรากฏว่า กลุ่มอายุที่อยู่ในวัยเด็กและวัยรุ่น 0-14 ปี มีจำนวนมาก เมื่อเปรียบเทียบเป็นเปอร์เซ็นต์กับจำนวนประชากรทั้งหมด อาจเป็นไปได้ว่า จำนวนประชากรเกิดมาก ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีประชากรวัยแรงงาน 15-60 ปี ประมาณ 48.4% ของประชากรจังหวัด และถ้าประมาณว่าครึ่งหนึ่งของประชากรวัยแรงงาน เป็นหัวหน้าครอบครัวและเป็นผู้ที่มีงานทำ จะปรากฏว่าประชากร 25 % ต้องทำงานเพื่อประชากรในวัยเด็ก วัยรุ่นซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนและผู้สูงอายุ ลักษณะนี้จะเป็นลักษณะเหมือนกันทุกจังหวัดในพื้นที่โครงการ นอกจากในจังหวัดลพบุรีที่มีประชากรวัยแรงงาน ในช่วงอายุ 20-24 ปี ที่มากกว่าจังหวัดอื่น ๆ คือมีประมาณ 8.4 %

อาจกล่าวรวม ๆ ได้ว่าโครงสร้างประชากรในพื้นที่โครงการมีเด็ก ๆ กับผู้สูงอายุมาก โดยเฉลี่ยผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย ประชากรที่อยู่ในวัยแรงงานไม่สมดุลย์เมื่อเปรียบเทียบกับประชากรวัยอื่น ๆ และเมื่อเปรียบเทียบกับโครงสร้างประชากรระดับประเทศ ก็จะมีลักษณะคล้ายคลึงกันคือฐานใหญ่ แต่อย่างไรก็ตามโครงสร้างประชากรที่กล่าวมา เป็นเพียงลักษณะโครงสร้างของประชากรในปี พ.ศ. 2513 ซึ่งเป็นเวลา 10 ปีมาแล้ว ไม่อาจจะเป็นตัวแทนสำหรับการพิจารณาโครงสร้างประชากรที่ถูกต้องได้ ทั้งนี้เนื่องจากขาดข้อมูล สำหรับในปัจจุบันการแพทย์และสาธารณสุขกว้างขวางขึ้น ลักษณะโครงสร้างประชากรที่มีวัยเด็กมาก อาจลดลงถ้าพิจารณาจากจำนวนการเกิดที่ลดลงในตารางที่ 3.4 และในข้อที่ 3.2.1.1.2

ตารางที่ 3.7 แสดงประชากรหมวดอายุ 5 ปี จำแนกตามเพศ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พ.ศ.2513

หมวดอายุ 5 ปี	รวม		ชาย		หญิง	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
ยอดรวมจังหวัด	501,737	100.0	243,041	100.0	258,696	100.0
0 - 4	73,095	14.6	36,963	15.2	36,132	14.2
5 - 9	77,225	15.4	38,984	16.0	38,241	14.8
10 - 14	68,518	13.7	34,618	14.2	33,900	13.1
15 - 19	50,549	10.1	24,902	10.2	25,647	9.9
20 - 24	30,704	6.1	14,019	5.8	16,685	6.4
25 - 29	27,793	5.5	12,716	5.2	15,077	5.3
30 - 34	30,132	6.0	14,324	5.9	15,808	6.1
35 - 39	27,008	5.4	12,555	5.2	14,453	5.6
40 - 44	23,943	4.8	11,436	4.7	12,507	4.8
45 - 49	19,693	3.9	9,167	3.8	10,526	4.1
50 - 54	17,684	3.5	8,190	3.4	9,494	3.7
55 - 59	15,637	3.1	7,435	3.1	8,202	3.2
60 - 64	13,276	2.6	6,231	2.6	7,045	2.7
65 - 69	10,581	2.1	4,948	2.0	5,633	2.2
70 ขึ้นไป	13,331	3.1	6,201	2.6	9,080	3.5
ไม่ทราบ	—	—	—	—	—	—

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานกษัตริย์มนตรี

ตารางที่ 3.8 แสดงจำนวนประชากรหมวดอายุ 5 ปี จำแนกตามเพศ ของจังหวัดสระบุรี

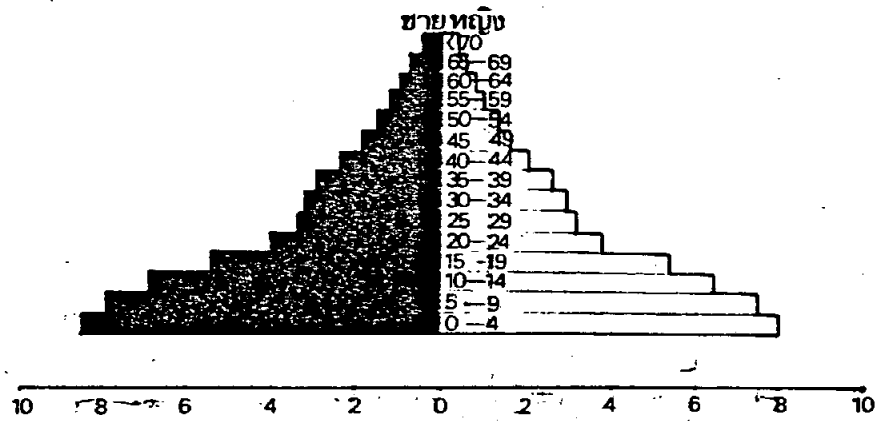
หมวดอายุ 5 ปี	รวม		ชาย		หญิง	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
ยอดรวม	353,436	100.0	175,983	100.0	177,453	100.0
0 - 4	55,496	15.7	27,874	15.8	27,622	15.6
5 - 9	55,301	15.6	28,197	16.0	27,104	15.3
10 - 14	47,667	13.5	24,106	13.7	23,561	13.3
15 - 19	37,030	10.5	18,268	10.4	18,762	10.6
20 - 24	26,249	7.4	13,387	7.6	12,862	7.2
25 - 29	22,230	6.3	10,685	6.1	11,545	6.5
30 - 34	22,222	6.3	10,939	6.2	11,283	6.4
35 - 39	19,990	5.7	9,923	5.6	10,067	5.7
40 - 44	16,374	4.6	8,140	4.6	8,234	4.6
45 - 49	12,723	3.6	6,302	3.6	6,421	3.6
50 - 54	10,006	2.8	4,913	2.8	5,093	2.9
55 - 59	9,036	2.6	4,419	2.5	4,617	2.6
60 - 64	6,776	1.9	3,303	1.9	3,473	2.0
65 - 69	5,117	1.4	2,383	1.4	2,734	1.5
มากกว่า 70	6,921	2.0	3,006	1.7	3,915	2.2
ไม่ทราบ	298	0.1	138	0.1	160	0.1

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตร

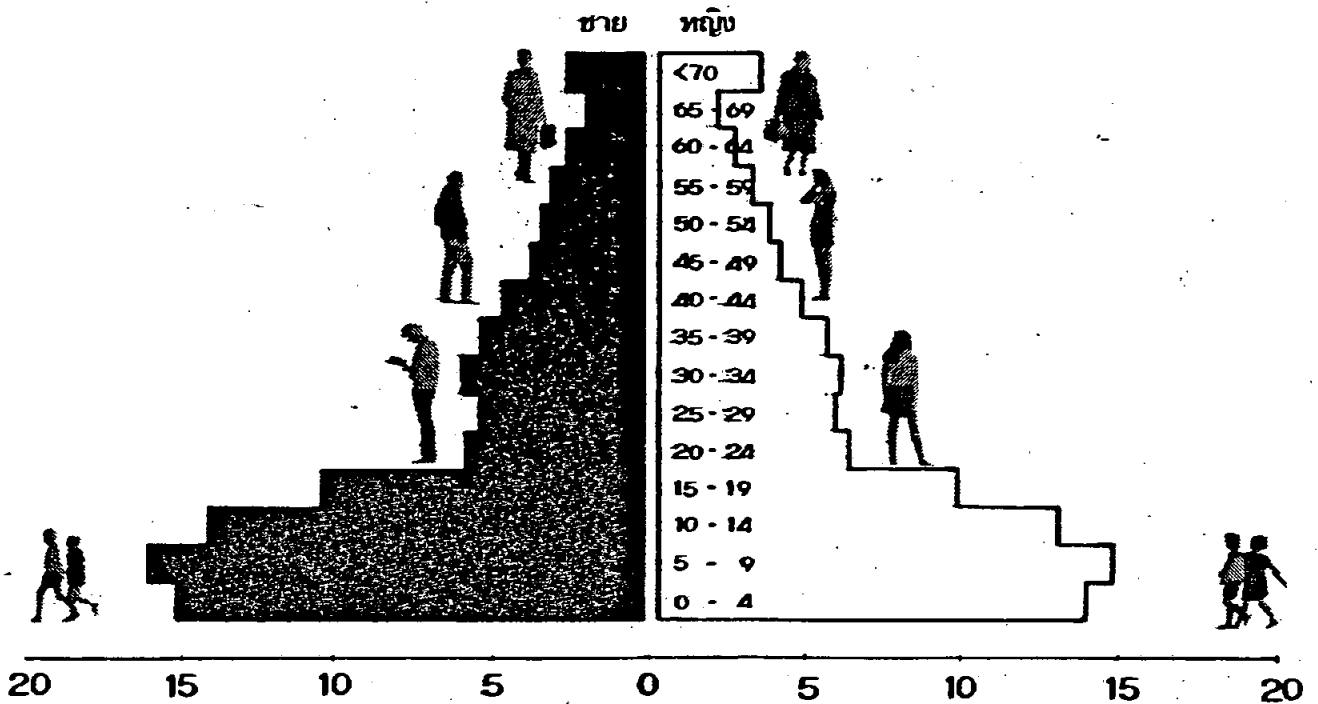
ตารางที่ 3.9 แสดงจำนวนประชากรหมวดอายุ 5 ปี ระดับจังหวัด จำแนกตามเพศ
จังหวัดลพบุรี พ.ศ. 2513

หมวดอายุ 5 ปี	รวม		ชาย		หญิง	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
ยอดรวมจังหวัด	463,933	100.0	234,480	100.0	229,453	100.0
0 - 4	72,981	15.7	36,939	15.8	36,042	15.7
5 - 9	72,527	15.6	36,497	15.6	36,030	15.7
10 - 14	61,947	13.4	31,291	13.3	30,656	13.4
15 - 19	50,385	10.9	25,330	10.8	25,055	10.9
20 - 24	39,156	8.4	22,272	9.5	16,924	7.4
25 - 29	28,768	6.2	13,810	5.9	14,958	6.5
30 - 34	29,108	6.3	14,264	6.1	14,844	6.5
35 - 39	26,490	5.7	13,586	5.8	12,904	5.6
40 - 44	20,290	4	10,198	4.3	10,092	4.4
45 - 49	15,622	3.4	7,792	3.0	7,830	3.4
50 - 54	13,115	2.8	6,462	2.8	6,653	2.9
55 - 59	10,781	2.3	5,425	2.3	5,356	2.3
60 - 64	8,326	1.8	4,101	1.7	4,225	1.8
70 ขึ้นไป	8,095	1.7	3,474	1.5	4,621	2.0
ไม่ทราบ	—	—	—	—	—	—

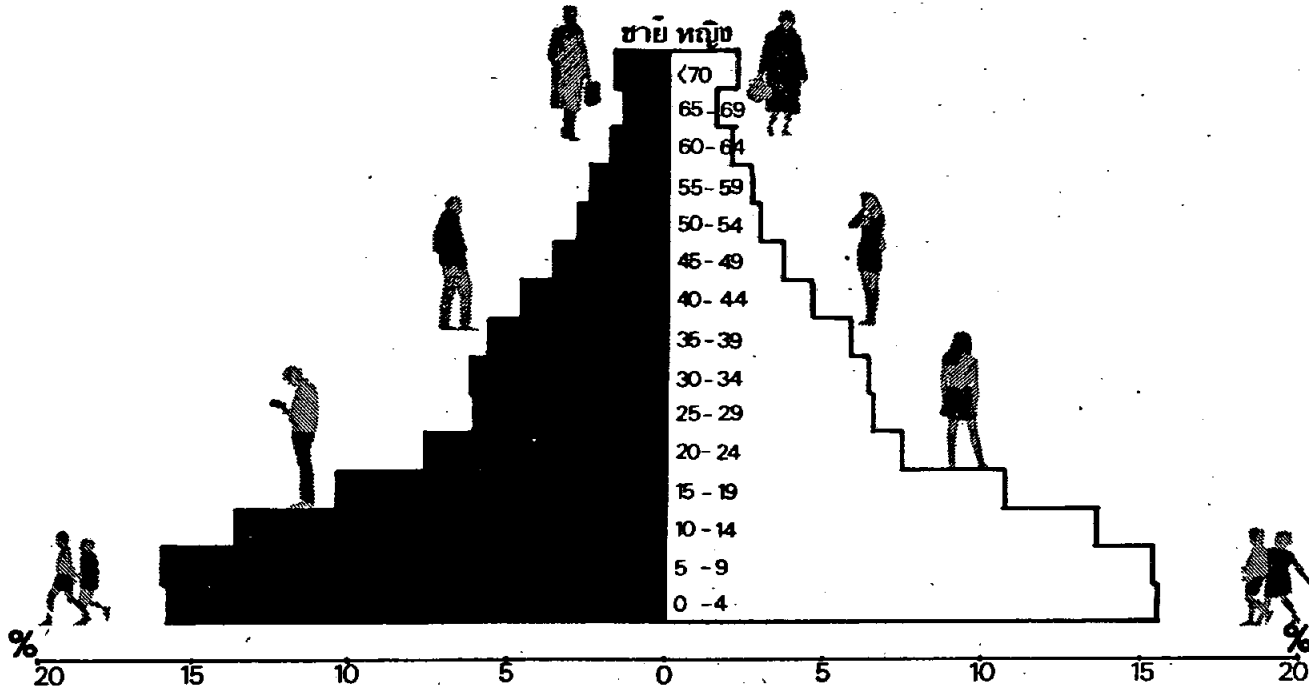
ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรื

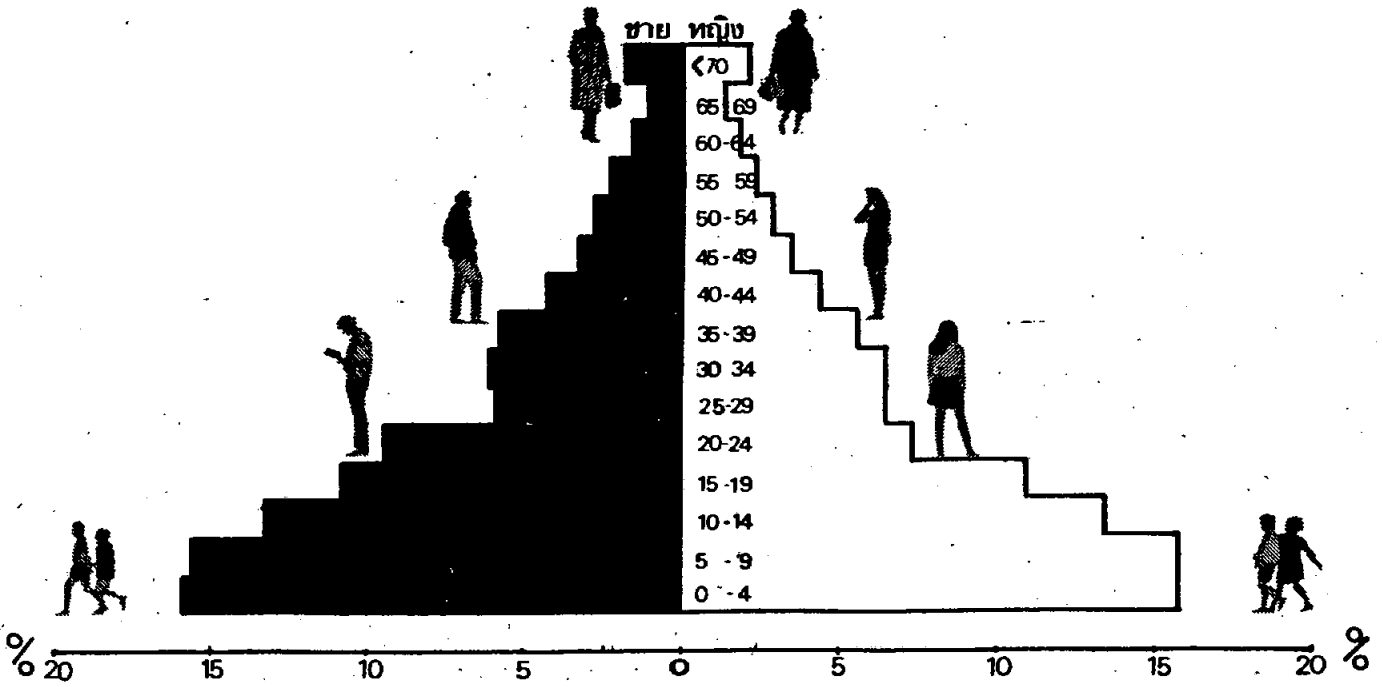
รูปที่ 3.1
 ปริามิตประชากรหมวดอายุ 5 ปี จำแนกตามเพศ ของประเทศไทย พ.ศ. 2513

รูปที่ 3.2
 ปริามิตประชากรหมวดอายุ 5 ปี จำแนกตามเพศ ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พ.ศ. 2513

รูปที่ 3.3
 พีรามิดประชากรหมวดอายุ 5 ปี จำแนกตามเพศ ของจังหวัดสระบุรี พ.ศ. 2513

พีรามิดประชากรหมวดอายุ 5 ปี จำแนกตามเพศ ของจังหวัดชลบุรี พ.ศ. 2513
 รูปที่ 3.4

3.2.1.4 การคาดคะเนจำนวนประชากรจังหวัดต่าง ๆ ในพื้นที่โครงการ

การคาดคะเนจำนวนประชากรในพื้นที่โครงการทั้ง 3 จังหวัด โดยจะแยกการคำนวณ ออกเป็นรายจังหวัด ทั้งนี้เพื่อให้ผลการคำนวณมีความถูกต้อง และสามารถนำไปวิเคราะห์ได้ ละเอียดขึ้น การคาดคะเนประชากรจะใช้วิธีการคำนวณทางคณิตศาสตร์ โดยใช้สูตรสำเร็จ 2 สูตร เป็นมาตรฐานในการคาดคะเนการเปลี่ยนแปลงจำนวนประชากร และจะนำผลจากการคำนวณ ในรายงานการวิจัยของสำนักผังเมือง กระทรวงมหาดไทย มาเปรียบเทียบเพื่อกันความผิดพลาด เพื่อให้เกิดความถูกต้องแม่นยำในการคาดคะเน จะเห็นได้ว่าจากการคำนวณที่ได้จากวิธีทางคณิต ศาสตร์ 2 สูตร ที่แสดงในรายละเอียด เป็นค่าการคาดคะเนประมาณในขั้นต่ำ ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้อง กับสภาพความเป็นจริง โดยเหตุผลจากการวิเคราะห์ในข้อที่ 3.2.1.1.1, 3.2.1.1.2 ในหัวข้อ อัตราการเปลี่ยนแปลงประชากรทั้งหมด อัตราการเปลี่ยนแปลงประชากรตามธรรมชาติ และจาก การอพยพย้ายถิ่นฐาน ซึ่งปรากฏว่าอัตราการเพิ่มประชากรในพื้นที่โครงการ มีอัตราการเพิ่มที่ลดลง ทั้งนี้อาจเนื่องจากการแพทย์และสาธารณสุขได้กว้างขวาง และมีความเจริญก้าวหน้าขึ้น มีการคุมกำเนิด ประชากรจึงเกิดในอัตราที่เพิ่มน้อยลง สาเหตุอีกประการคือในขณะที่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ ยังไม่สามารถแก้ปัญหาการว่างงาน จึงมีการเคลื่อนย้ายแรงงานจากชนบทเข้าสู่เมือง ใหญ่ ๆ และยังไม่สามารถกระจายแหล่งงานได้ทั่วถึงทุกพื้นที่ โดยเฉพาะในชนบท ดังเหตุผลที่กล่าว มาจึงเป็นปัจจัยอีกประการหนึ่งในการลดอัตราการเพิ่มประชากร

เป็นที่ยอมรับว่า ประเทศไทยเป็นประเทศที่กำลังพัฒนา ทรัพยากรที่จะนำมาใช้ในการ พัฒนาประเทศนั้นมีอย่างจำกัด ทั้งทรัพยากรทางการเงินและกำลังคน การคาดคะเนประชากร ในขั้นต่ำจะช่วยในการกระตุ้นให้เกิดการประหยัดทรัพยากร กระตุ้นนโยบายการควบคุมจำนวนประ- ชากร โดยเฉพาะแผนการคุมกำเนิด ให้ได้ผลยิ่งขึ้น ผลจากการคาดคะเนจำนวนประชากร ดูตาราง ที่ 3.10 ปรากฏว่าในปี พ.ศ. 2526 จะมีประชากรในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา 626,828 คน จังหวัดสระบุรี 513,368 คน จังหวัดลพบุรี 720,003 คน ในปี พ.ศ. 2531 จะมีประชากรใน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 720,911 คน จังหวัดสระบุรี 575,364 คน และจังหวัดลพบุรี 824,883 คน

สำหรับในระดับจังหวัด ข้อมูลการคาดคะเนจำนวนประชากรในรายงานวิจัยของสำนักผังเมือง กระทรวงมหาดไทย จะมีข้อมูลเฉพาะในระดับอำเภอเมือง และเทศบาลเมือง ซึ่งจะได้นำมาเปรียบเทียบในขั้นตอนการคาดคะเนจำนวนประชากร ระดับอำเภอเมืองเทศบาลเมือง

การคาดคะเนจำนวนประชากรระดับจังหวัด จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในปี 2526, 2531

Geometric Extrapolation

การคำนวณโดยใช้ Rate of Population Growth

จากสูตร

$$R = \sqrt[n]{\frac{P_t}{P_o}} - 1$$

เมื่อ R = Rate of Population Growth จากปี/2511-2521

n = จำนวนปีที่เปลี่ยนไปจาก พ.ศ. 2521-2511 = 10 ปี

P_t = จำนวนประชากรปีหลังสุด (2521)

= 616,802 คน

P_o = จำนวนประชากรปีต้น (2511)

= 527,728

แทนค่าในสูตร

$$R = \sqrt[10]{\frac{616,802}{527,728}} - 1$$

= 1.01571897 - 1

= .01571897

แทนค่า R ในสูตร

$$P_n = P_t (1+R)^n$$

P_{n1} = จำนวนประชากรในอีก (2526-2521) = 5 ปี

P_{n2} = จำนวนประชากรในอีก (2531-2521) = 10 ปี

= จำนวนประชากรในปี 2521

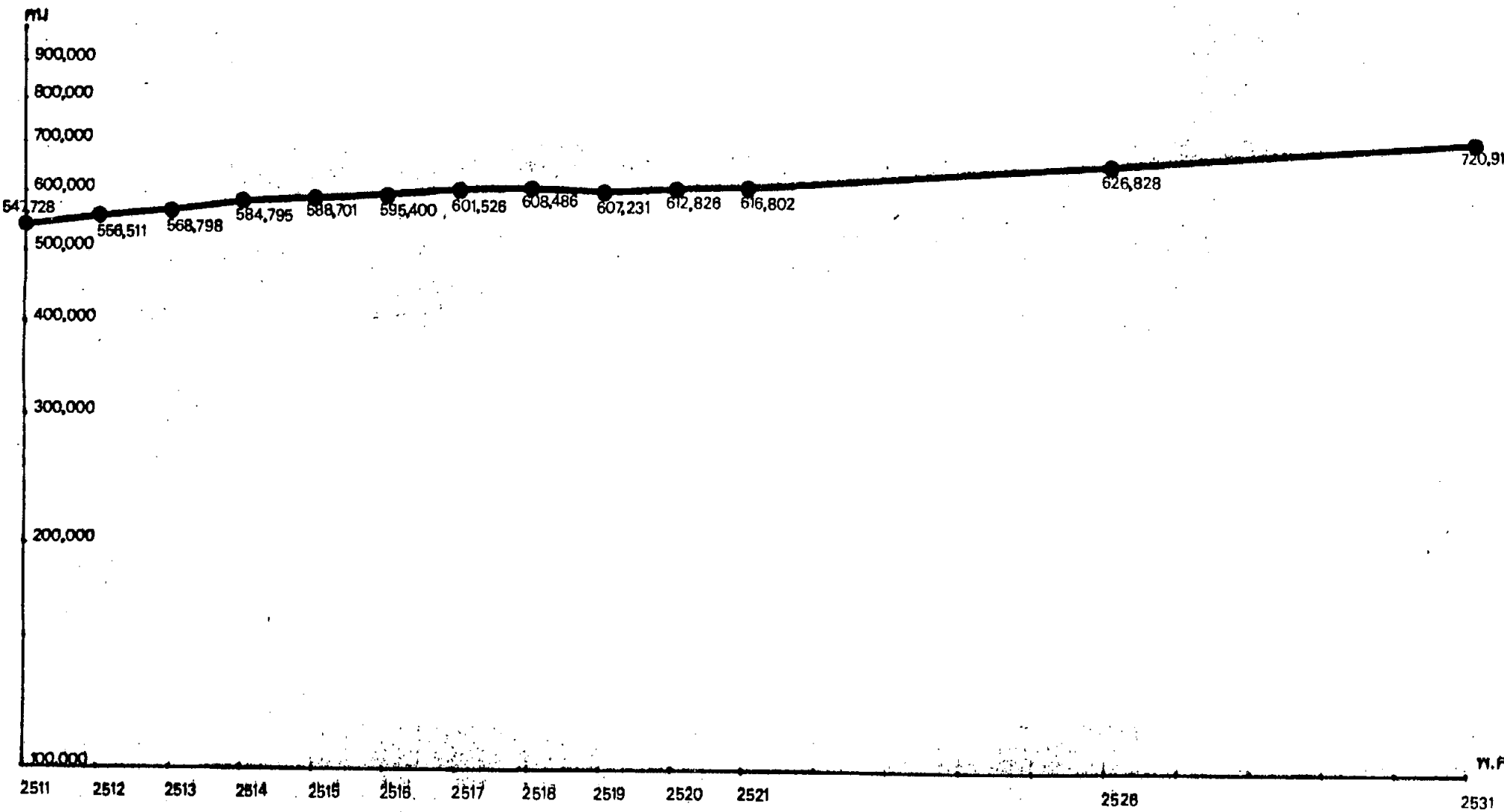
= 616,802 คน

$$\begin{aligned}
 Pn_1 &= 616,802 (1 + .01571897)^5 \\
 &= 616,802 (1.01571897)^5 \\
 &= 616,802 (1.081104856) \\
 &= 666,827.6
 \end{aligned}$$

∴ จำนวนประชากรในปี 2526 = 666,828 คน

$$\begin{aligned}
 Pn_2 &= 616,802 (1 + .01571897)^{10} \\
 &= 616,802 (1.01571897)^{10} \\
 &= 616,802 (1.168787709) = 720,910.5966
 \end{aligned}$$

∴ จำนวนประชากรในปี 2531 = 720,911 คน

รูปที่ 3:5
 กราฟแสดงการเปลี่ยนแปลงจำนวนประชากร ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ใน พ.ศ. 2511- 2521 และการคาดคะเนจำนวนประชากรในปี 2526, 2531

การคาดคะเนจำนวนประชากร ระดับจังหวัด จังหวัดสระบุรี ในปี 2526, 2531

Geometric Extrapolation

การคำนวณโดยใช้ Rate of Population Growth

จากสูตร

$$R = \sqrt[n]{\frac{P_t}{P_o}} - 1$$

เมื่อ R = Rate of Population Growth ในช่วงปี 2511-2521

n = จำนวนปีที่เปลี่ยนไป (2521-2511) = 10 ปี

P_t = จำนวนประชากรปีหลังสุด (2521)

= 458,052 คน

P_o = จำนวนประชากรปีต้น (2511)

= 364,659 คน

แทนค่าในสูตร

$$R = \sqrt[10]{\frac{458,052}{364,659}} - 1$$

= 1.023063957 - 1

= 0.023063957

แทนค่า R ในสูตร

$$P_n = P_t (1+R)^n$$

เมื่อ P_{n1} = จำนวนประชากรในปี 2526-2521 = 5 ปี

P_{n2} = จำนวนประชากรในปี 2531-2521 = 10 ปี

P_t = จำนวนประชากรในปี 2521

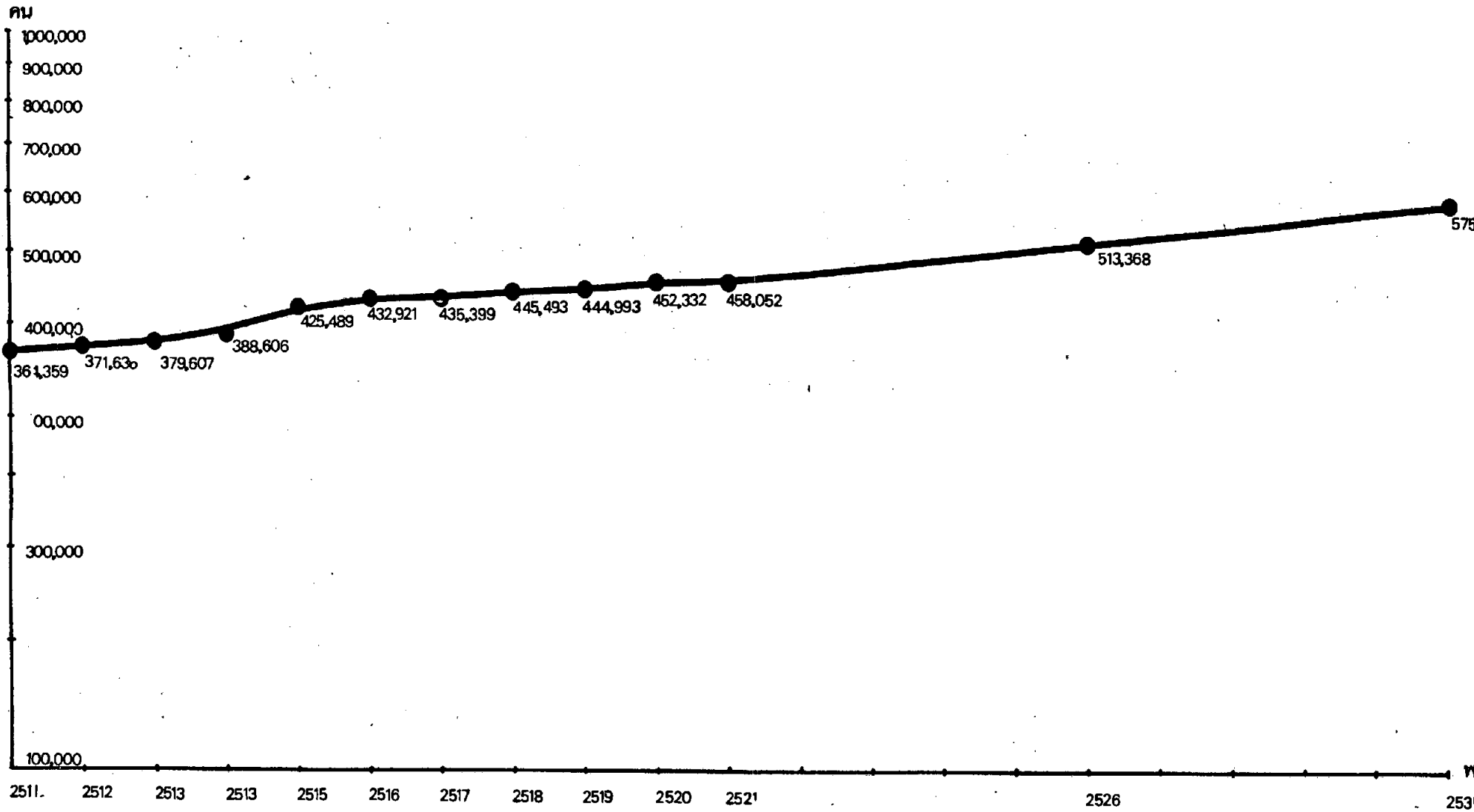
= 458,052 คน

$$\begin{aligned}
 Pn_1 &= 458,052 (1 + 0.023063957)^5 \\
 &= 458,052 \times 1.120763355 \\
 &= 513,367.8964
 \end{aligned}$$

∴ จำนวนประชากรในปี 2526 = 513,368 คน

$$\begin{aligned}
 Pn_2 &= 458,052 (1.023063957)^{10} \\
 &= 458,052 \times 1.256110425 \\
 &= 575,363.8924
 \end{aligned}$$

∴ จำนวนประชากรในปี 2531 = 575,364 คน

รูปที่ 3.6
 แผนภูมิแสดงการคาดคะเนจำนวนประชากร ในปี พ.ศ. 2526 และ 2531 ของจังหวัดสระบุรี

การคาดคะเนจำนวนประชากร ระดับจังหวัด จังหวัดลพบุรี ในปี 2526, 2531

Geometric Extrapolation

การคำนวณโดยใช้ Rate of Population Growth

จากสูตร

$$R = \sqrt[n]{\frac{P_t}{P_o}} - 1$$

R = Rate of Population Growth ในช่วงปี 2511-2521

n = จำนวนปีที่เปลี่ยนไป (2521-2511) 10 ปี

P_t = จำนวนประชากรปีหลังสุด (2521)

= 628,457 คน

P_o = จำนวนประชากรปีต้น (2511)

= 478,805 คน

แทนค่าในสูตร

$$R = \sqrt[10]{\frac{628,457}{478,805}} - 1$$

= 0.027570645

แทนค่า R ในสูตร

$$P_n = P_t (1+R)^n$$

P_{n1} = จำนวนประชากรในปี 2526-2521 = 5 ปี

P_{n2} = จำนวนประชากรในปี 2531-2521 = 10 ปี

P_t = จำนวนประชากรในปี 2521

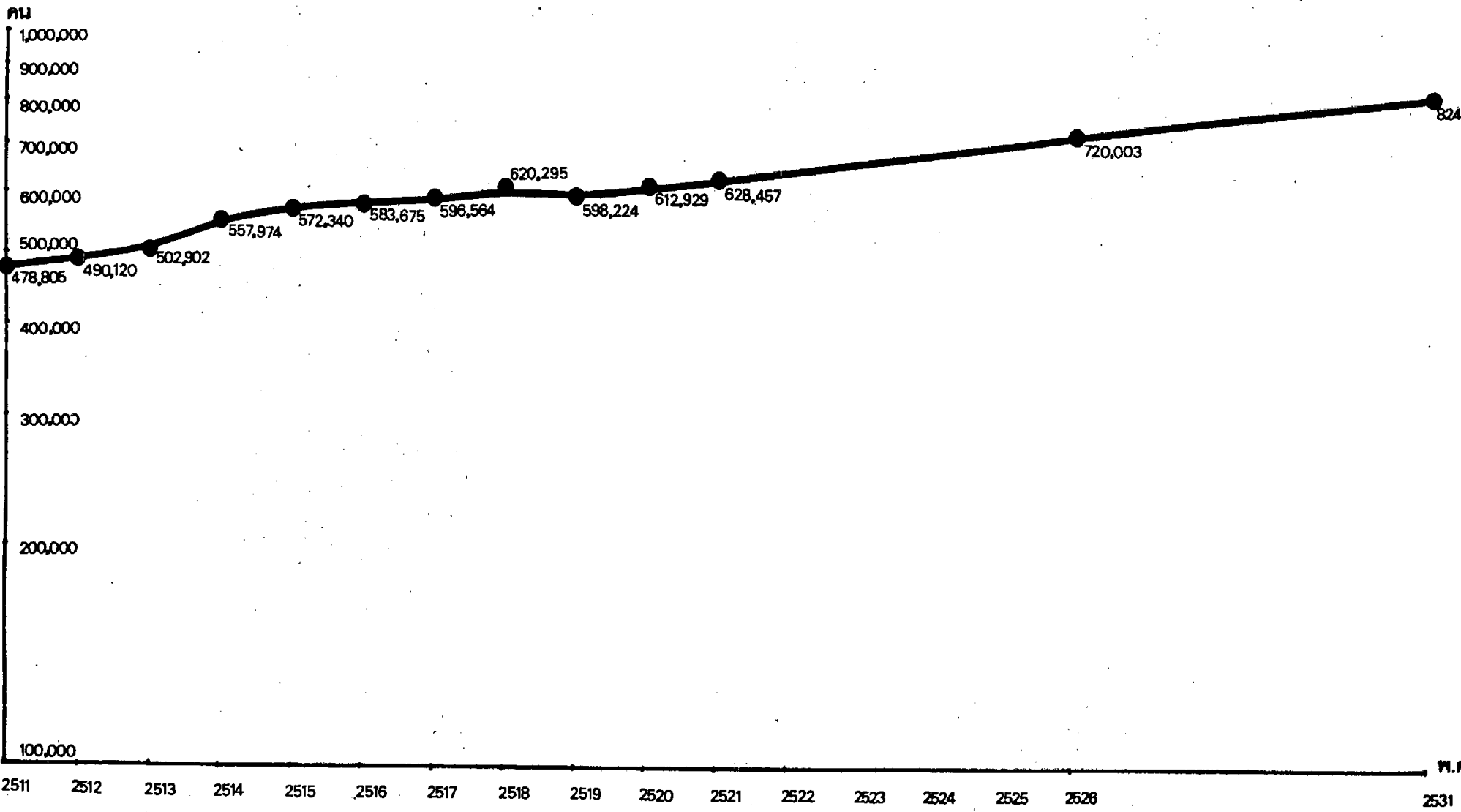
= 628,457 คน

$$\begin{aligned}
 Pn_1 &= 628,457 (1 + 0.027570645)^5 \\
 &= 720,002.5151
 \end{aligned}$$

∴ จำนวนประชากรในปี 2526 = 720,003 คน

$$\begin{aligned}
 Pn_2 &= 628,457 (1 + 0.02757645)^{10} \\
 &= 628,457 \times 1.312553128 \\
 &= 824,883.2
 \end{aligned}$$

∴ จำนวนประชากรในปี 2531 = 824,883 คน

รูปที่ 3.7
 แผนภูมิแสดงการคาดคะเนจำนวนประชากรของจังหวัดชลบุรีในปี พ.ศ. 2528 และ 2531

ตารางที่ 3.10 แสดงผลการคาดคะเนจำนวนประชากรระดับจังหวัด ในพื้นที่โครงการ

ผลการคำนวณ	จำนวนประชากรในปี พ.ศ. 2526			จำนวนประชากรในปี พ.ศ. 2531		
	พระนครศรีอยุธยา	สระบุรี	ลพบุรี	พระนครศรีอยุธยา	สระบุรี	ลพบุรี
ผลจากการคำนวณด้วยสูตรสำเร็จ	626,828	513,368	720,003	720,911	575,364	824,883
ผลจากการคำนวณในอัตราขั้นต่ำ ของสำนักผังเมือง กระทรวง มหาดไทย	← ไม่มีข้อมูลระดับจังหวัด →					

3.2.2 ระดับเมือง

สถานที่ท่องเที่ยวในพื้นที่โครงการส่วนใหญ่อยู่ในบริเวณเขตเทศบาล และอำเภอเมือง ซึ่งเป็นเขตเมือง การท่องเที่ยวมีส่วนผูกพันกับเมืองเป็นอย่างมากในพื้นที่โครงการ เนื่องจากบริเวณพื้นที่โครงการเคยเป็นเมืองหลวง และเมืองหลวงที่ 2 ในสมัยกรุงศรีอยุธยา คือบริเวณเขตเมืองพระนครศรีอยุธยา และเมืองลพบุรี และอีกประการหนึ่งในเมืองมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่ให้บริการดีกว่าในบริเวณพื้นที่อื่น ๆ เช่น โรงแรม ร้านอาหาร และสถานบริการต่าง ๆ ในอันที่จะให้บริการแก่นักท่องเที่ยว ทางด้านประชากรส่วนใหญ่ ภายในเมืองจะประกอบอาชีพค้าบริการ นอกจากนั้นการให้บริการของเมือง ยังเป็นสิ่งดึงดูดให้ประชากรเข้ามาใช้บริการเหล่านั้นมากขึ้น

ประชากรในระดับเทศบาลเมือง และอำเภอเมือง จะกล่าวพร้อม ๆ กัน ซึ่งเป็นหัวใจของจังหวัดทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การปกครอง อีกประการหนึ่งทางด้านกายภาพ คืออาณาเขตพื้นที่มีส่วนผูกพันกันอย่างมาก พื้นที่อำเภอเมืองส่วนหนึ่งจะเป็นเขตเทศบาลเมือง และประการสุดท้ายเพื่อการเปรียบเทียบระหว่างเขตเทศบาลเมือง ที่เปรียบเสมือนพื้นที่ที่เป็นศูนย์กลางเมือง และอาณาบริเวณรอบ ๆ เขตเทศบาลเมือง ก็คืออำเภอเมือง

3.2.2.1 เปรียบเทียบตัวเลขจำนวนและอัตราการเพิ่มประชากรของอำเภอเมือง กับประชากรในเขตเทศบาล

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เมื่อเปรียบเทียบตัวเลขจำนวนประชากรของอำเภอเมืองกับจำนวนประชากรในเขตเทศบาลเมือง มีสัดส่วนใกล้เคียงกันตลอดระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา

อัตราการเพิ่มของประชากรทั้งของอำเภอเมืองและเทศบาลเมือง โดยทั่วไปเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลงในอัตราที่ใกล้เคียงกัน

ในปี พ.ศ. 2514 อัตราการของประชากร มีอัตราการเพิ่มสูงกว่าปกติ คือในอำเภอเมือง อัตราการเพิ่มของประชากรปี พ.ศ. 2514 เป็น 8.2 % และอัตราการเพิ่มของเทศบาลเมืองเป็น 11.0 % อาจเป็นไปได้ว่ามีการอพยพย้ายถิ่นเข้ามาในเมืองเป็นจำนวนมาก ซึ่งเมื่อพิจารณาตัวเลขระดับจังหวัด จำนวนประชากรในปี พ.ศ. 2513 เป็น 568,798 คน และในปี 2514 เป็น 584,795 คน จำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นทั้งจังหวัดเป็น 15,997 คน โดยอำเภอเมืองรวมเทศบาลเมือง ประชา-

ตารางที่ 3.11 แสดงการเปลี่ยนแปลงประชากรของอำเภอเมืองและเทศบาลพระนครศรีอยุธยา
ตั้งแต่ปี 2511-2521

พ.ศ.	จำนวนประชากรอำเภอเมือง			อัตรา การเพิ่ม %	จำนวนประชากรเทศบาล			อัตรา การเพิ่ม %
	รวม	ชาย	หญิง		รวม	ชาย	หญิง	
2511	40,814	20,020	20,794	—	39,291	20,204	19,087	—
2512	41,715	20,426	21,289	2.2	40,104	20,590	19,154	2.1
2513	42,841	21,026	19,959	2.7	40,951	20,992	19,959	2.1
2514	46,375	23,009	23,366	8.2	45,469	23,265	22,204	11.0
2515	47,832	23,746	24,086	3.1	46,644	23,882	22,762	2.6
2516	48,618	24,219	24,462	1.6	47,152	24,196	22,956	1.1
2517	49,137	24,396	24,741	1.0	48,065	24,573	23,492	1.9
2518	49,782	24,657	25,125	1.3	48,602	24,846	23,756	1.1
2519	49,239	24,345	24,894	-1.1	48,861	24,832	23,988	0.5
2520	50,461	24,965	25,496	2.5	49,734	25,231	24,413	1.8
2521	51,617	25,610	26,007	2.3	50,592	25,776	24,816	1.7

หมายเหตุ จำนวนประชากรอำเภอเมืองเป็นจำนวนประชากรที่อยู่นอกเขตเทศบาล

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี

ตารางที่ 3.12 แสดงการเปลี่ยนแปลงประชากรของอำเภอเมืองและเทศบาลเมืองสระบุรี ตั้งแต่
ปี 2511 - 2521

พ.ศ.	จำนวนประชากรอำเภอเมือง			อัตรา การเพิ่ม %	จำนวนประชากรเทศบาล			อัตรา การเพิ่ม %
	รวม	ชาย	หญิง		รวม	ชาย	หญิง	
2511	52,932	26,721	26,211	—	28,352	16,991	11,361	—
2512	53,812	27,093	26,719	1.66	29,046	17,563	11,483	2.45
2513	55,029	27,688	27,341	2.26	29,283	17,554	11,729	0.82
2514	56,791	28,649	28,148	3.20	28,625	16,765	11,860	-2.24
2515	←	ไม่มีข้อมูล	→	—	28,300	15,388	12,912	-1.14
2516	61,595	33,136	28,459	—	28,481	15,340	13,141	0.64
2517	53,684	27,475	26,209	-12.84	38,100	20,088	18,012	33.77
2518	54,167	27,755	26,412	0.90	38,911	29,512	18,399	2.13
2519	53,183	26,912	26,271	-1.82	42,231	22,868	19,363	8.53
2520	53,723	27,141	26,582	1.02	43,075	23,081	19,994	2.0
2521	54,172	27,365	26,807	0.84	44,976	24,186	20,790	4.41

หมายเหตุ จำนวนประชากร อำเภอเมือง เป็นจำนวนประชากรที่อยู่นอกเขตเทศบาล

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี

ตารางที่ 3.13 แสดงการเปลี่ยนแปลงประชากรของอำเภอเมืองและเทศบาลเมือง ตั้งแต่ปี

2511 - 2521

พ.ศ.	จำนวนประชากรอำเภอเมือง			อัตรา การเพิ่ม %	จำนวนประชากรเขตเทศบาล			อัตรา การเพิ่ม %
	รวม	ชาย	หญิง		รวม	ชาย	หญิง	
2511	130,428	63,856	66,572	-	31,417	17,812	13,605	-
2512	132,619	65,641	66,978	1.68	31,857	18,054	13,803	1.40
2513	135,062	66,753	68,309	1.84	32,186	18,234	13,952	1.03
2514	151,327	75,257	76,010	12.04	32,815	18,530	14,285	1.95
2515	154,879	71,413	77,466	2.35	33,302	18,765	14,466	1.48
2516	157,116	78,488	78,628	1.44	33,357	18,711	14,646	0.17
2517	161,034	81,226	79,806	2.49	33,699	18,866	14,833	1.03
2518	163,288	62,361	80,927	1.40	33,942	19,034	14,908	0.72
2519	166,389	83,022	83,367	1.90	34,871	19,465	15,406	2.74
2520	171,420	83,898	87,522	3.02	35,535	19,822	15,713	1.90
2521	175,535	86,316	89,219	2.4	35,994	20,044	15,950	1.29

หมายเหตุ จำนวนประชากรอำเภอเมืองเป็นจำนวนประชากรที่อยู่นอกเขตเทศบาล

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี

ตารางที่ 3.14 แสดงการเปลี่ยนแปลงประชากรในเขตเทศบาลเมืองพระนครศรีอยุธยาตั้งแต่ปี

2511 - 2521

ปี	จำนวนประชากรในเทศบาล	อัตราการเพิ่ม %	จำนวนประชากรอำเภอเมือง ¹	% ของจำนวนประชากรในเขตเทศบาล เทียบกับจำนวนประชากร	
				อำเภอเมือง	จังหวัด
2522	39,291	—	40,814	96.3	7.2
2512	40,104	2.1	41,725	96.1	7.2
2513	40,951	2.1	42,841	95.6	7.2
2514	45,469	11.1	46,375	98.04	7.8
2515	46,644	2.6	47,832	97.5	7.9
2516	47,152	1.1	48,618	96.9	7.9
2517	48,065	1.9	49,137	97.8	8.0
2518	48,602	1.1	49,782	97.6	8.0
2519	48,861	0.5	49,239	99.2	8.0
2520	49,734	1.8	50,461	98.6	8.1
2521	50,592	1.7	51,617	98.0	8.2

¹ จำนวนประชากรของอำเภอเมืองนอกเขตเทศบาลเมือง

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี

ตารางที่ 3.15 แสดงการเปลี่ยนแปลงประชากรในเขตเทศบาลเมืองสระบุรี ตั้งแต่ปี 2511-2521

พ.ศ.	จำนวนประชากร ในเขตเทศบาล	อัตราการ การเพิ่ม %	จำนวน ประชากร อำเภอเมือง ¹	% ของจำนวนประชากรในเขตเทศบาล เทียบกับจำนวนประชากร	
				อำเภอเมือง	จังหวัด
2511	28,352	—	52,932	53.56	4.62
2512	29,046	2.45	53,812	53.98	4.64
2513	29,283	0.82	55,029	53.21	4.57
2514	28,625	-2.24	56,791	50.40	4.39
2515	28,300	-1.14	—	—	—
2516	28,481	0.64	61,595	46.23	4.27
2517	38,100	33.77	53,684	70.97	5.05
2518	38,911	2.13	54,167	71.83	5.53
2519	42,231	8.53	53,183	79.41	6.23
2520	43,075	2.0	53,723	80.18	6.26
2521	44,976	4.41	54,172	83.02	6.48

¹จำนวนประชากรของอำเภอเมือง นอกเขตเทศบาล

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี

ตารางที่ 3.16 แสดงการเปลี่ยนแปลงประชากรในเขตเทศบาลเมืองลพบุรี ตั้งแต่ปี 2511-2521

พ.ศ.	จำนวน ประชากร ในเขตเทศบาล	อัตรา การเพิ่ม %	จำนวน ประชากร อำเภอเมือง ¹	% ของจำนวนประชากรในเขตเทศบาล เทียบกับจำนวนประชากร	
				อำเภอเมือง	จังหวัด
2511	31,417	—	130,428	24.08	6.56
2521	31,877	1.40	132,619	24.02	6.50
2513	32,186	1.03	135,062	23.83	6.40
2514	32,815	1.95	151,327	21.68	5.88
2515	33,302	1.48	154,879	21.50	5.81
2516	33,357	0.17	157,116	21.23	5.71
2517	33,699	1.03	161,034	20.93	5.65
2518	33,942	0.72	163,288	20.78	5.56
2519	34,871	2.74	166,389	20.95	5.83
2520	35,535	1.90	171,420	20.73	5.80
2521	35,994	1.29	175,535	20.51	5.73

¹จำนวนประชากรของอำเภอเมือง นอกเขตเทศบาล

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี

3.2.2.2 เปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงประชากรของเทศบาลเมืองและจังหวัด ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2511-2521 ในพื้นที่โครงการแยกเป็นรายจังหวัดดังนี้คือ

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สัดส่วนจำนวนประชากรระหว่างเทศบาลเมืองกับอำเภอเมือง จะเพิ่มขึ้นอย่างช้า ๆ จากปี พ.ศ. 2511 สัดส่วนเป็น 96.3 % และจะเพิ่มเป็น 98.0 % ในปี พ.ศ. 2521 แสดงให้เห็นว่ามีความเป็นเมืองสูงกว่าพื้นที่อื่น ๆ ในอำเภอเมือง

สัดส่วนจำนวนประชากรระหว่างเทศบาลเมือง กับจังหวัด จะมีค่าอยู่ระหว่าง 7.2-8.2 % ตลอดช่วงระยะเวลา 10 ปี โดยในปีเพิ่มขึ้นจาก 7.2 % ในปี พ.ศ. 2511 เป็น 8.2 % ในปีพ.ศ. 2521 อาจชี้ให้เห็นว่าประชากรส่วนใหญ่ยังคงยังชีพอยู่ด้วยอาชีพการเกษตรเป็นส่วนใหญ่ มีประชากรส่วนน้อยเท่านั้นที่ใช้ชีวิตของความเป็นเมืองในสาขาอาชีพบริการอื่น ๆ

จังหวัดสระบุรี สัดส่วนจำนวนประชากรระหว่างเทศบาลเมืองกับอำเภอเมือง จะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เช่นเดียวกับจังหวัดพระนครศรีอยุธยา คือจะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จากปี พ.ศ. 2511 สัดส่วนเป็น 53.56 % และจะเพิ่มเป็น 83.02 % ในปี พ.ศ. 2521 เป็นที่น่าสังเกตว่าสัดส่วนมีความแตกต่างกันมากกว่าจังหวัดพระนครศรีอยุธยาในช่วง 10 ปี คือมีความแตกต่างกัน 29.46 % ในขณะที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีความแตกต่างกัน 1.7 % แสดงว่าชีวิตความเป็นเมืองสูงขึ้นอย่างรวดเร็วในเมืองสระบุรี โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2517 มีอัตราการเพิ่มประชากรถึง 25.25 %

สัดส่วนจำนวนประชากรระหว่างเทศบาลเมืองกับจังหวัด มีค่าอยู่ระหว่าง 4.27-6.48 % ในช่วง 10 ปี โดยในปี พ.ศ. 2511 สัดส่วนมีค่าเท่ากับ 4.62 % แล้วลดลงเรื่อย ๆ จนถึงปีพ.ศ. 2516 มีค่าเท่ากับ 4.27 % แล้วค่อย ๆ สูงขึ้นเรื่อย ๆ จนถึงปี พ.ศ. 2521 มีค่าเป็น 6.48 % จะเห็นว่าในช่วงปี พ.ศ. 2511 ถึง พ.ศ. 2516 ชีวิตความเป็นเมืองมีประชากรส่วนน้อย และประชากรลดลง นั่นอาจหมายถึงว่าในช่วงนี้มีประชากรอพยพย้ายถิ่นออกจากเทศบาลเมืองก็ได้ และในช่วงปี พ.ศ. 2517 ถึง พ.ศ. 2521 ชีวิตความเป็นเมืองเริ่มสูงขึ้น

จังหวัดลพบุรี จำนวนประชากรในเขตเทศบาล มีอัตราการเพิ่มในช่วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2512 ถึง พ.ศ. 2521 ที่เกือบใกล้เคียงกันทุกปี นอกจากในปี พ.ศ. 2519 ที่มีอัตราการเพิ่มที่สูงกว่าคือ 2.74 % อาจเป็นไปได้ว่าเนื่องจากปี พ.ศ. 2518 มีอัตราการเพิ่มที่ต่ำกว่าทุก ๆ ปี นั่นอาจหมายถึง

กรเพิ่ม 8,052 คน จะเห็นว่าเป็นจำนวนประมาณ 50.33 % ที่อพยพเข้าเมือง เพื่อหางานทางด้านบริการและธุรกิจ

ในปี พ.ศ. 2519 มีอัตราการเพิ่มประชากรในระดับอำเภอเมือง เท่ากับ -1.1 % และเขตเทศบาลเมือง อัตราการเพิ่มประชากรเท่ากับ 0.5 % ซึ่งลดลงจาก 1.1 % ในปี พ.ศ. 2518 ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่า ประชากรมีการอพยพออกจากทั้งเทศบาลเมือง และอำเภอเมือง

ในช่วงปี พ.ศ. 2520 และ 2521 อัตราการเพิ่มของประชากรมีอัตราสูงขึ้นกว่าปกติจากช่วงปีที่แล้ว ๆ มา ดังตารางที่ 3.11 และ 3.1

จังหวัดสระบุรี อำเภอเมืองสระบุรีและเทศบาลเมือง มีจำนวนประชากรที่แตกต่างกันคือ จำนวนประชากรในระดับอำเภอเมืองมีจำนวนเกือบคงที่ จะมีการเพิ่มและลดไม่แตกต่างกันมากนักแต่สำหรับเทศบาลเมืองมีการเพิ่มประชากรขึ้นเรื่อย ๆ แต่ทั้งสองระดับมีอัตราการเพิ่มประชากรที่เหมือนกันคือ ไม่นแน่นอน บางปีอาจสูง บางปีอาจต่ำสลับกันไป เป็นที่น่าสังเกตว่าในปี พ.ศ. 2517 อัตราการเพิ่มประชากรเป็น -12.84 % ในระดับอำเภอเมือง และอัตราการเพิ่มประชากรในระดับเทศบาลเมืองเป็น 33.77 % ซึ่งมากกว่าปี พ.ศ. 2516 มาก คือมีอัตราการเพิ่มประชากรเพียง 0.64 % อาจเป็นไปได้ว่ามีการอพยพประชากรจากอำเภอเมือง เข้าสู่เทศบาลเมืองก็เป็นไปได้ ถ้าพิจารณาจากอัตราการเพิ่มของทั้งจังหวัดในปี พ.ศ. 2517 จะเห็นว่า มีอัตราการเพิ่มที่ลดลง คือเป็น 0.57 % ในปี พ.ศ. 2516 อัตราการเพิ่มเป็น 1.82 % นั่นอาจหมายถึงประชากรส่วนหนึ่งของจังหวัดได้ย้ายออกนอกจังหวัดด้วย ดังตารางที่ 3.12, 3.2

จังหวัดลพบุรี อำเภอเมืองลพบุรี และเทศบาลเมือง ระดับอำเภอมีการเพิ่มจำนวนประชากรตลอดช่วง 10 ปี แต่ไม่สม่ำเสมอ เช่นปี พ.ศ. 2514 มีการเพิ่มประชากรที่สูงกว่าปกติ คือมีอัตราการเพิ่มประชากรเท่ากับ 12.04 % ซึ่งในปี พ.ศ. 2513 มีค่าอัตราการเพิ่มเท่ากับ 1.84 % แต่สำหรับการเพิ่มจำนวนประชากรในเขตเทศบาลเมือง มีอัตราการเพิ่มในปี พ.ศ. 2514 เท่ากับ 1.95 % ซึ่งในปี พ.ศ. 2513 มีอัตราการเพิ่มเท่ากับ 2.61 % ถ้าพิจารณาระดับจังหวัดในปี พ.ศ. 2513 ก็มีอัตราการเพิ่มที่สูงกว่าปกติคือ 10.95 % อาจสรุปได้ว่ามีประชากรย้ายเข้าสู่จังหวัด อำเภอเมือง และเทศบาลเมืองเป็นบางส่วน ดังตารางที่ 3.13, 3.3

ว่า ในปี พ.ศ. 2519 มีประชากรส่วนหนึ่งอพยพเข้าสู่เขตเทศบาลเมือง สัดส่วนของจำนวนประชากรในเขตเทศบาลเมืองกับอำเภอเมือง จะลดลงทุก ๆ ปี ในปี พ.ศ. 2511 มีอัตราการเพิ่ม 24.08% และในปี พ.ศ. 2521 อัตราการเพิ่ม 20.51 % อัตราการเพิ่มลดลง 3.57 % ในช่วง 10 ปี ถ้าเปรียบเทียบสัดส่วนจำนวนประชากรในเขตเทศบาลกับจังหวัด จะมีอัตราการเพิ่มที่ลดลงเช่นกัน คือ ในปี พ.ศ. 2511 มีอัตราการเพิ่ม 6.56 % ในปี พ.ศ. 2521 มีอัตราการเพิ่ม 5.73 % พอจะสรุปได้ว่าชีวิตความเป็นเมืองของเขตเทศบาลเมืองเพิ่มขึ้นอย่างช้า ๆ ในขณะที่ชีวิตความเป็นเมืองในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาลอื่น ๆ ในพื้นที่จังหวัดลพบุรีสูงขึ้น ถ้าได้พิจารณาเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาลอื่น ๆ ประกอบด้วย ซึ่งก็อาจเป็นไปได้ว่ามีชีวิตความเป็นเมืองในเขตเทศบาลเมืองลพบุรีลดลง ถ้าพิจารณาดังที่กล่าวมา

3.2.2.3 ความหนาแน่นประชากรระดับเทศบาลเมืองและอำเภอเมือง

จากตารางที่ 3.17 จะเห็นได้ว่าความหนาแน่นประชากรในเขตเทศบาลเมืองลพบุรี มีความหนาแน่นมากที่สุดในพื้นที่โครงการ รองลงมาคือเทศบาลเมืองพระนครศรีอยุธยาและเทศบาลเมืองสระบุรี เป็นอันดับสุดท้าย ในช่วงระยะเวลา 10 ปี แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าในเทศบาลเมืองสระบุรีปี 2521 มีความหนาแน่นประชากรแตกต่างจากปี 2516 มากอาจเป็นไปได้ว่าในช่วง 5 ปี หลังมีการอพยพประชากรเข้าสู่เทศบาลเมืองมากกว่าการเพิ่ม จำนวนประชากรตามธรรมชาติ ดังรายละเอียดในข้อ

3.2.2.2 ตารางที่ 3.15 คือปี พ.ศ. 2517 ซึ่งมีอัตราการเพิ่มประชากรสูงมากคือ 25.25 %

ระดับอำเภอเมือง เมื่อเปรียบเทียบความหนาแน่นประชากร ปรากฏว่าความหนาแน่นประชากรระดับอำเภอเมือง พระนครศรีอยุธยา มีความหนาแน่นมากที่สุด รองลงมาคือสระบุรี และลพบุรี อาจหมายถึงว่า อำเภอเมืองพระนครศรีอยุธยามีการกระจายตัวประชากรดีกว่าเมืองอื่น ๆ ถ้าเปรียบเทียบกับความหนาแน่นประชากรในระดับเทศบาลเมือง ของจังหวัดต่าง ๆ ในพื้นที่โครงการ และปรากฏว่าในช่วงปี พ.ศ. 2516 ถึงปี พ.ศ. 2521 ความหนาแน่นประชากรในอำเภอเมืองสระบุรีลดลงในขณะที่เทศบาลเมืองสระบุรีสูงขึ้น อาจหมายถึงว่าประชากรอพยพจากอำเภอเมืองส่วนหนึ่งเข้าสู่เทศบาลเมือง

จากตารางที่ 3.18 แสดงความหนาแน่นของเทศบาลเมืองที่มีความสำคัญ ๆ ของประเทศ จะเห็นได้ว่า ความหนาแน่นประชากรในเขตเทศบาลเมือง ในพื้นที่โครงการยังมีความหนาแน่นโดย

รวม ๆ แลวน้อยกว่ามาก

จากตารางที่ 3.19 แสดงความหนาแน่นประชากรในเขตเทศบาลเมือง โดยแบ่งพื้นที่ในเขตเทศบาลเมืองลพบุรีออกเป็นส่วนย่อย ๆ ดังแผนที่แผนที่ 3.1 จะเห็นว่าในบริเวณที่มีความหนาแน่นสูงที่สุดส่วนมากอยู่ในบริเวณเกาะเมืองลพบุรี และเป็นบริเวณที่มีแหล่งท่องเที่ยวประเภทโบราณสถานและศาสนสถานเป็นส่วนใหญ่ จึงมีการรื้อถอนและปลูกอาคารบ้านเรือนชนิดโบราณสถานหลายแห่ง เช่นบริเวณ มีประชากรหนาแน่นสูงที่สุด คือ 69 คนต่อไร่ ปัจจุบันปลูกอาคารชิดป้อมท่าโพธิ์ซึ่งเป็นโบราณสถานที่สำคัญแห่งหนึ่ง เป็นต้น สำหรับรายละเอียดจะได้อธิบายในบทที่ว่าด้วยความพร้อมของเมือง ในเรื่องภูมิทัศน์โบราณสถาน

ตารางที่ 3.17 แสดงความหนาแน่นประชากรระดับเทศบาลและอำเภอเมือง ในบริเวณพื้นที่โครงการ

ปี	พื้นที่	เทศบาลเมือง			อำเภอเมือง		
		ความหนาแน่นประชากร (คน/กม ²)	ประชากร (คน)	พื้นที่ (กม ²)	ความหนาแน่นประชากร	ประชากร (คน)	พื้นที่ (กม ²)
พระนครศรีอยุธยา							
2511		2,807	39,291		316	40,814	
2516		3,368	47,152	14	377	48,618	
2521		3,614	50,592		400	51,617	
สระบุรี							
2511		1,397	28,352		111	52,932	
2516		1,403	28,481	20.3	129	61,595	
2521		2,216	44,976		114	54,172	
ลพบุรี							
2511		4,553	31,417		231	130,428	
2516		4,834	33,357	6.9	278	157,116	
2521		5,217	35,994		310	175,535	

ตารางที่ 3.18 แสดงความหนาแน่นของอำเภอเมืองที่สำคัญของประเทศ ปี พ.ศ. 2521

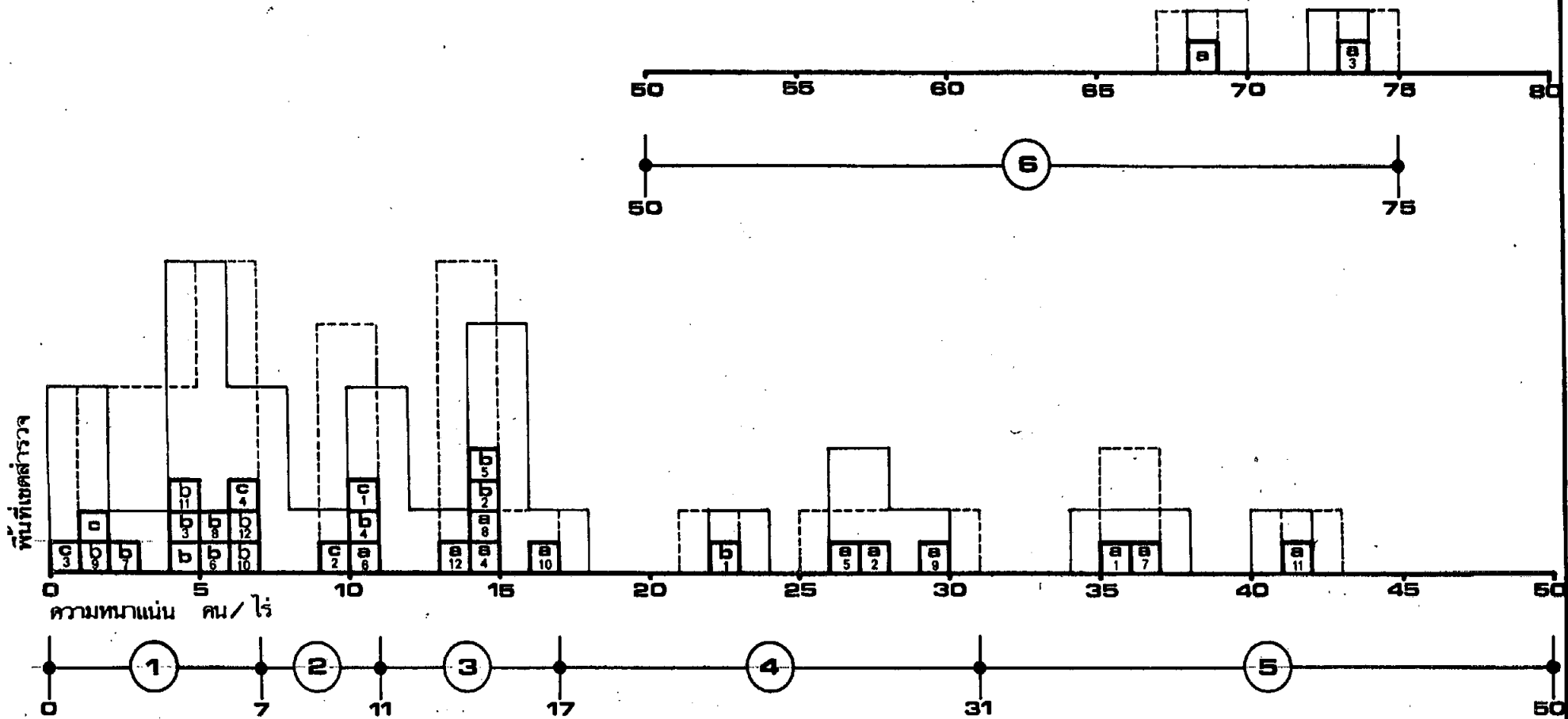
เทศบาลเมือง	ความหนาแน่นประชากร (คน/กม ²)
เชียงใหม่	6,108
หาดใหญ่	10,303
ชลบุรี	17,149
กรุงเทพมหานคร	26,980

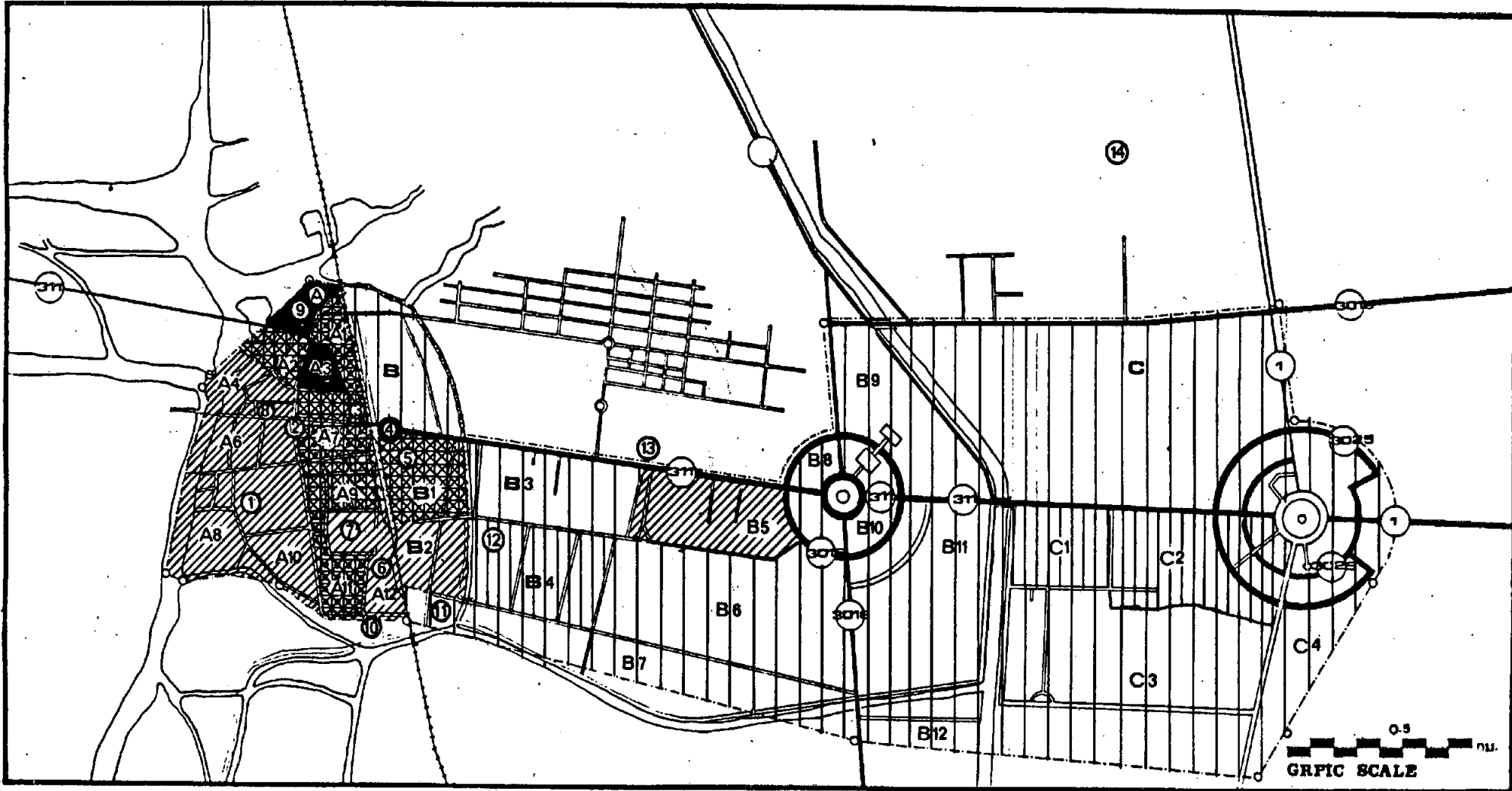
ตารางที่ 3.19 แสดงความหนาแน่นประชากร จำแนกตามเขตสำรวจเทศบาลเมืองลพบุรี ปี 2520

เขตสำรวจ	พื้นที่ (ไร่)	จำนวนประชากร (คน)	ความหนาแน่น (คน/ไร่)	อันดับที่	กลุ่มที่
A	14.438	996	69	2	6
A ₁	33.438	1,205	36	5	5
A ₂	28.250	789	28	7	4
A ₃	26.250	1,954	74	1	6
A ₄	48.750	733	15	11	3
A ₅	28.250	766	27	8	4
A ₆	56.875	626	11	13	3
A ₇	30.000	1,121	37	4	5
A ₈	119.063	1,776	15	11	3
A ₉	44.375	1,332	30	6	4
A ₁₀	38.188	650	17	10	3
A ₁₁	46.938	1,954	42	3	5
A ₁₂	56.438	812	14	12	3
B	133.250	622	5	17	1
B ₁	95.688	2,240	23	9	4
B ₂	56.813	877	15	11	3
B ₃	150.938	699	5	17	1
B ₄	116.375	1,332	11	13	2
B ₅	144.063	2,146	15	11	3
B ₆	263.188	1,558	6	16	1
B ₇	282.125	944	3	18	1
B ₈	61.375	365	6	16	1
B ₉	298.187	604	2	19	1
B ₁₀	63.938	459	7	15	1
B ₁₁	241.375	1,088	5	17	1
B ₁₂	138.813	910	7	15	1
C	690.688	1,058	2	19	1
C ₁	98.250	1,077	11	13	2
C ₂	219.438	2,298	10	14	2
C ₃	450.813	544	1	20	1
C ₄	216.563	1,481	7	15	1
รวม	4,293.133	35,016	8	—	—

ที่มา : รายงานวิจัยเมืองลพบุรี กองวิจัย สำนักผังเมือง กระทรวงมหาดไทย

รูปที่ 3.8 แสดงการคัดกลุ่มความหนาแน่นประชากร ในเขตเทศบาลเมือง ลพบุรี พ.ศ. 2520

การศึกษาเบื้องต้นเพื่อวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว
จังหวัดพระนครศรีอยุธยาและจังหวัดใกล้เคียง

ผู้ทำการศึกษา

ร.ม. ศิวิน แรกชำนาญ

สาขา ผังเมือง แผนกวิชาผังเมือง
บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สัญลักษณ์

คน / ไร่

	> 50		11-17
	31-50		7-11
	17-31		< 7

A, B, C พื้นที่สำรวจ

แสดง :

ที่ตั้งโบราณสถานที่สำคัญ, ความหนาแน่นประชากร

① พระนารายณ์ราชวิทยาลัย	⑥ วัดอินโคสิน	⑪ บ่อนขุดขนะสงคราม
② ปรางค์แขก	⑦ วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ	⑫ วัดอินเปาโ
③ ปรางค์สามยอด	⑧ บ้านหลวงรับราชทูต	⑬ ประตุนิคมิน
④ ศาลพระกาฬ	⑨ บ่อนท่าโพธิ์	⑭ พระที่นั่งจักรวรรดิไพฑูริ
⑤ วัดนครโกษา	⑩ ประตุนิคมิน	

ที่มา ผังเมือง

พ.ศ. 2520

แผ่นที่ 3.1

รวม แผ่น

3.2.2.4 ปิรามิดโครงสร้างประชากร (ดูตารางที่ 3.20-3.25 รูปที่ 3.9-3.16) ลักษณะโครงสร้างประชากรของอำเภอเมือง และเทศบาลเมือง พระนครศรีอยุธยา ในปี พ.ศ. 2513 เมื่อพิจารณาจากปิรามิดจะเห็นว่าลักษณะคล้ายกับปิรามิดในระดับจังหวัด ก็จะมีประชากรส่วนใหญ่เป็นประชากรในวัย 0-19 ปี ประชากรที่อยู่ในวัยแรงงานมีน้อย และมีประชากรวัยสูงอายุมาก เมื่อเปรียบเทียบประชากรระดับเทศบาลในปี พ.ศ. 2513 กับประชากรในปี พ.ศ. 2520 จะปรากฏว่าในปี พ.ศ. 2520 ประชากรในวัย 0-9 ปี ลดลงมาก ซึ่งเป็นวัยเด็กลดลง นั้นอาจหมายความว่ามีการควบคุมประชากรจากการคุมกำเนิดที่ได้ผล

ในเขตเทศบาลเมืองและอำเภอเมืองสระบุรี ในปี พ.ศ. 2513 โครงสร้างประชากรในวัยแรงงานในช่วงอายุ 20-24 ปี มีจำนวนมาก ส่วนในวัยที่สูงกว่า 25 ปี ขึ้นไปมีน้อย อาจแสดงว่ามีการอพยพประชากรวัยแรงงานในช่วงอายุ 20-24 ปี เข้ามาในอำเภอเมือง โดยเฉพาะเขตเทศบาลเมืองสูงมาก ทำให้ปิรามิดส่วนนี้กว้างขึ้น และมีประชากรวัยแรงงานช่วงอายุ 25-29 ปี อพยพออกบางส่วน สำหรับประชากรวัยสูงอายุมีจำนวนมากทั้งสองระดับ สำหรับข้อมูลโครงสร้างประชากรในปี พ.ศ. 2520 ไม่มี จึงไม่สามารถนำมาเปรียบเทียบได้

ในเขตอำเภอเมืองและเทศบาลเมืองลพบุรี ในปี พ.ศ. 2513 ปรากฏว่าในระดับอำเภอเมืองมีประชากรในวัยแรงงานในช่วงอายุระหว่าง 20-24 ปี มากกว่าปกติ แต่ในเขตเทศบาลเมืองมีน้อย อาจหมายถึงว่ามีประชากรวัยแรงงานส่วนหนึ่งอพยพเข้าสู่อำเภอเมือง แต่มิได้เข้าไปใช้แรงงานในเขตเทศบาลเมือง เมื่อเปรียบเทียบโครงสร้างประชากรในปี พ.ศ. 2520 ปรากฏว่าประชากรวัย 0-19 ปี ลดลงมากคือมีฐานปิรามิดเล็ก ซึ่งอาจมีความหมายเหมือนประชากรวัยเด็กในเขตเทศบาลเมืองพระนครศรีอยุธยาปี พ.ศ. 2520

ตารางที่ 3.20 แสดงจำนวนประชากรหมวดอายุ 5 ปี จำแนกตามเพศของอำเภอเมืองพระนครศรีอยุธยา

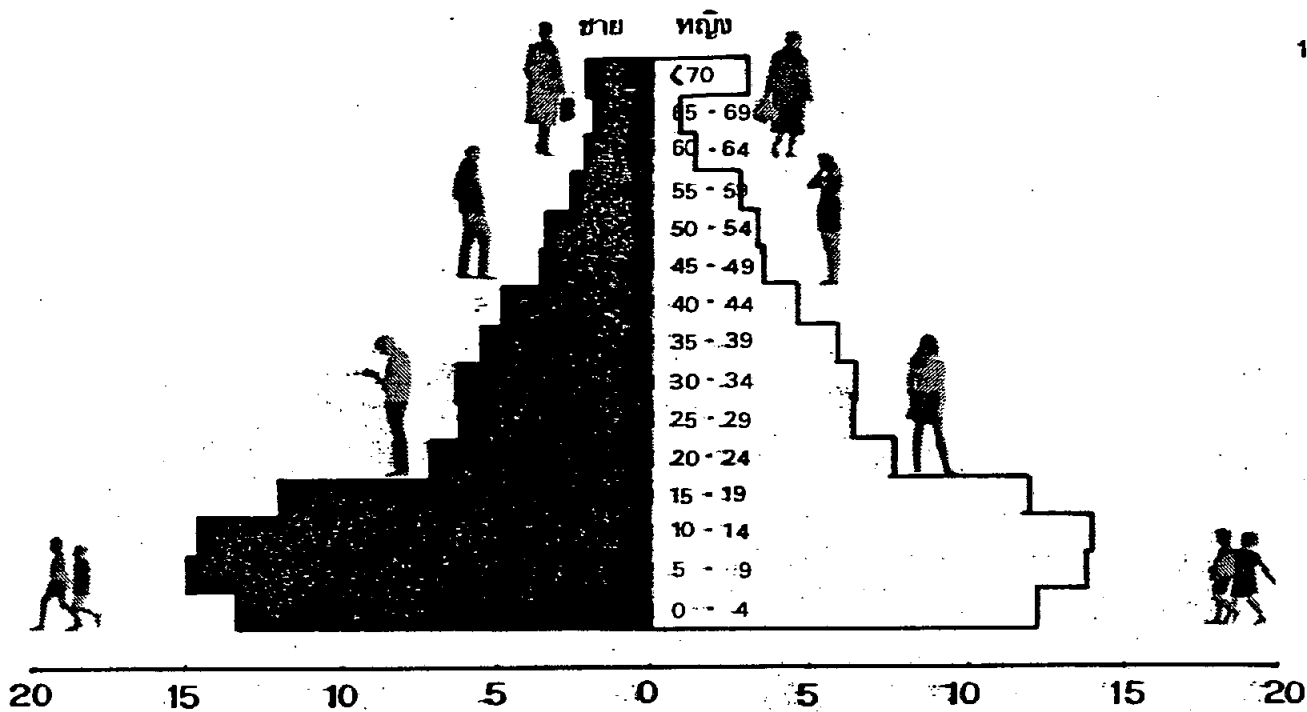
หมวดอายุ 5 ปี	รวม		ชาย		หญิง	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
ยอดรวม	76,658	100.0	37,584	100.0	39,074	100.0
0 - 4	10,612	13.8	5,417	14.4	5,195	13.3
5 - 9	11,480	15.0	5,836	15.5	5,644	14.4
10 - 14	10,628	14.1	5,499	14.6	5,329	13.6
15 - 19	8,653	11.3	4,217	11.2	4,436	11.6
20 - 24	5,114	6.7	2,471	6.6	2,643	6.8
25 - 29	4,456	5.8	2,109	5.6	2,347	6.0
30 - 34	4,737	6.2	2,262	6.0	2,475	6.3
35 - 39	4,168	5.4	1,987	5.3	2,181	5.6
40 - 44	3,503	4.6	1,737	4.6	1,766	4.5
45 - 49	2,806	3.7	1,312	3.5	1,494	3.8
50 -	2,589	3.4	1,209	3.2	1,380	3.5
55 - 59	2,259	2.9	1,099	2.9	1,160	3.0
60 - 64	1,859	2.4	864	2.3	995	2.5
65 - 69	1,449	1.9	680	1.8	766	2.0
70 ขึ้นไป	2,094	2.7	854	2.3	1,240	3.2
ไม่ทราบ	54	0.1	31	0.1	23	0.1

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี

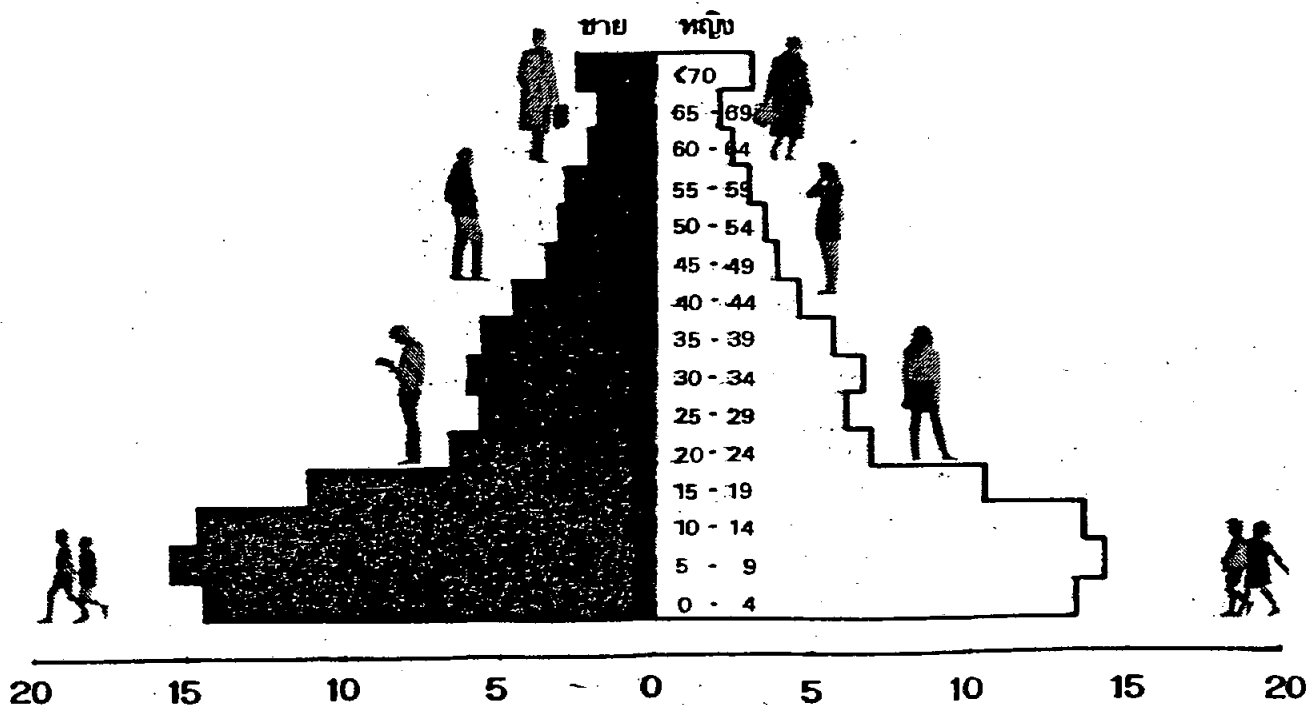
ตารางที่ 3.21 แสดงจำนวนประชากรหมวดอายุ 5 ปี จำแนกตามเพศของเทศบาลเมือง
พระนครศรีอยุธยา

หมวดอายุ 5 ปี	รวม		ชาย		หญิง	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
ยอดรวม	47,113	100.0	23,237	100.0	23,876	100.0
0 - 4	5,991	12.7	3,082	13.3	2,909	12.2
5 - 9	6,748	14.3	3,445	14.8	3,303	13.8
10 - 14	6,717	14.3	3,378	14.5	3,339	14.0
15 - 19	5,667	12.0	2,792	12.0	2,869	12.0
20 - 24	3,463	7.4	1,653	7.1	1,810	7.6
25 - 29	2,946	6.3	1,432	6.2	1,514	6.3
30 - 34	3,008	6.4	1,458	6.3	1,550	6.5
35 - 39	2,598	5.5	1,225	5.3	1,373	5.8
40 - 44	2,236	4.7	1,112	4.8	1,124	4.7
45 - 49	1,733	3.7	862	3.7	871	3.6
50 - 54	1,581	3.4	761	3.3	820	3.4
55 - 59	1,279	2.7	609	2.6	670	2.8
60 - 64	1,023	2.2	480	2.1	543	2.3
65 - 69	832	1.8	407	1.8	425	1.8
70 ขึ้นไป	1,246	2.6	512	2.2	734	3.1
ไม่ทราบ	-	-	-	-	-	-

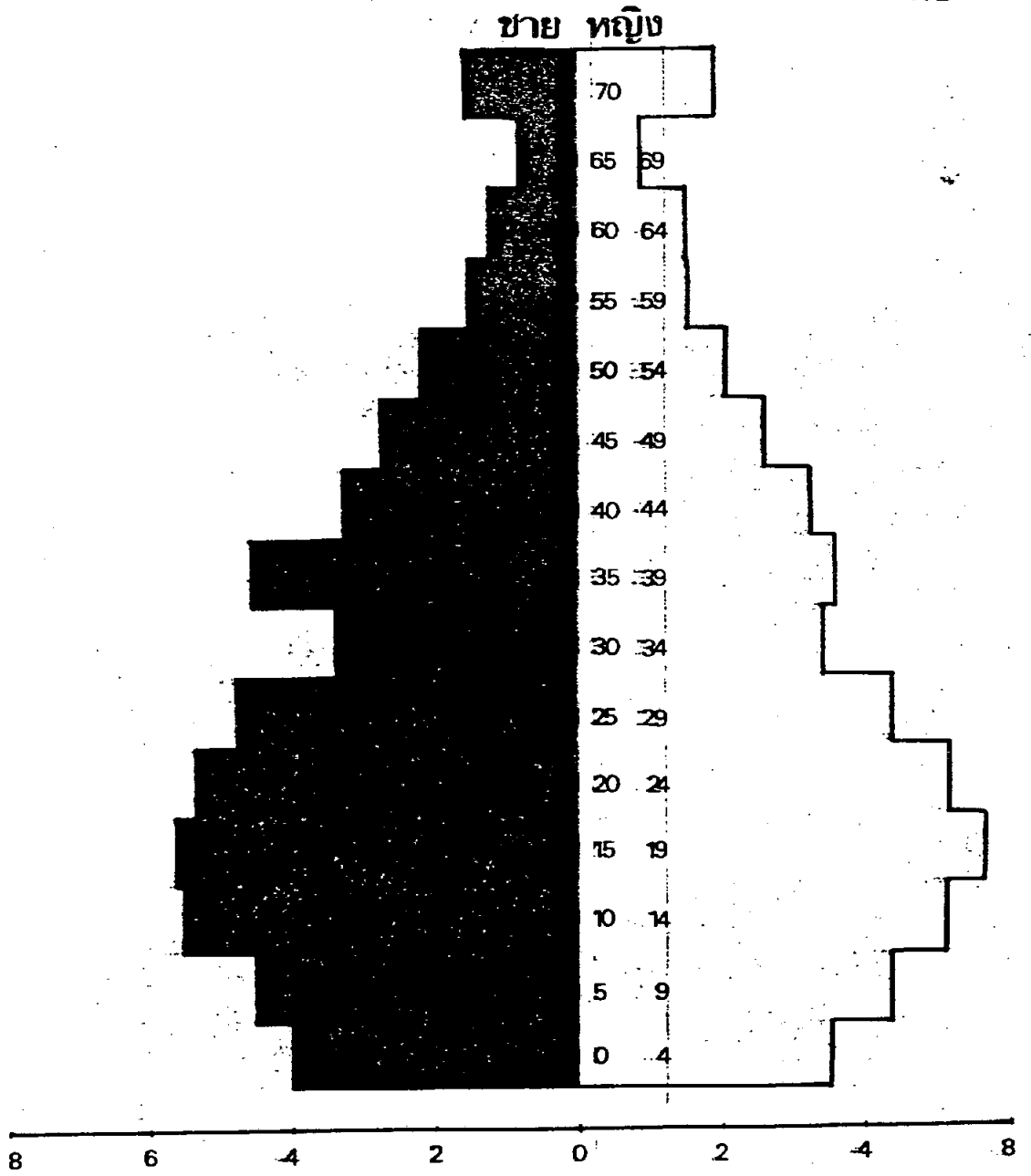
ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานรัฐมนตรี

ปิรามิดประชากรหมวดอายุ 5 ปี จำแนกตามเพศ ของเทศบาลเมืองพระนครศรีอยุธยา พ.ศ. 2513
รูปที่ 3.9

ปิรามิดประชากรหมวดอายุ 5 ปี จำแนกตามเพศ ของอ.เมืองพระนครศรีอยุธยา พ.ศ. 2513
รูปที่ 3.10

ปิรามิดประชากรหมวดอายุ 5 ปี จำแนกตามเพศ ของเทศบาลเมืองพระนครศรีอยุธยา พ.ศ. 2520
 ที่มา กองวิจัย สำนักผังเมือง
 รูปที่ 3.11

ตารางที่ 3.22 แสดงจำนวนประชากรหมวดอายุ 5 ปี จำแนกตามเพศของอำเภอเมืองสระบุรี

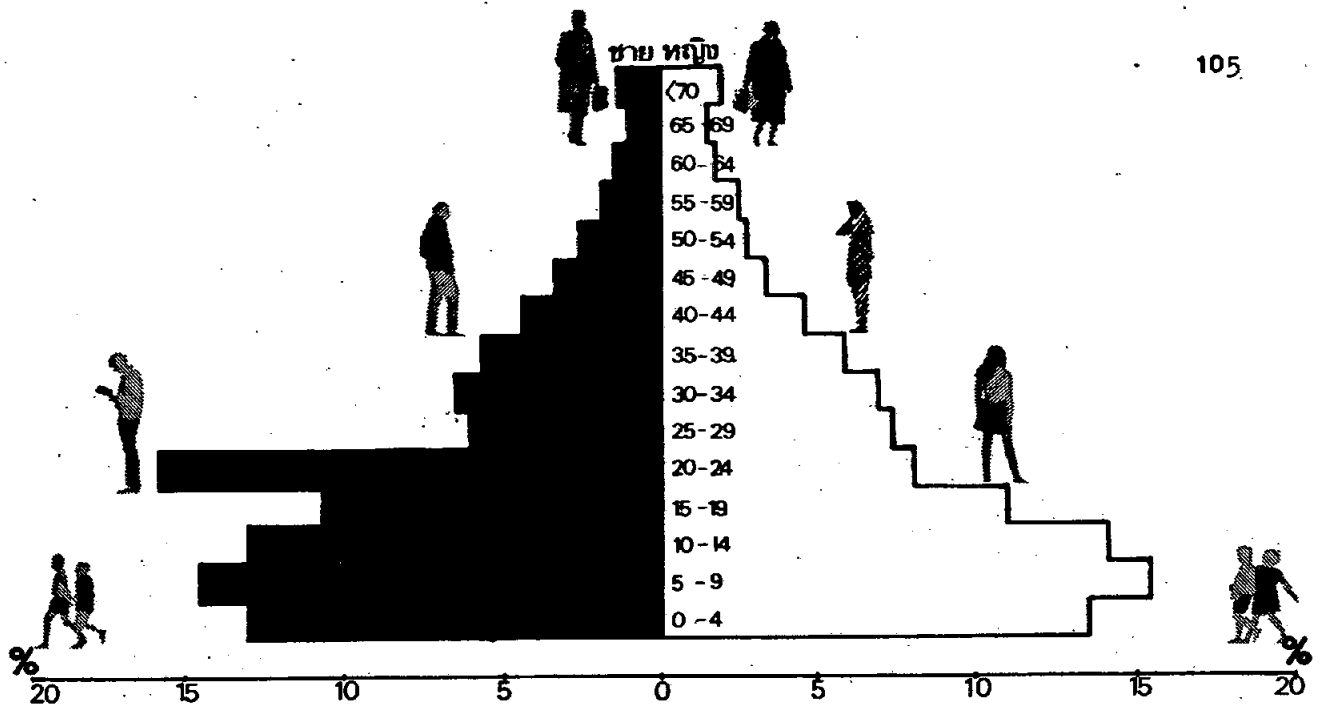
พ.ศ.	รวม		ชาย		หญิง	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
ยอดรวม	77,774	100.0	39,840	100.0	37,934	100.0
0 - 4	11,521	14.8	5,848	14.7	5,673	15.0
5 - 9	11,911	15.3	6,007	15.1	5,904	15.6
10 - 14	10,159	13.1	5,156	12.9	5,003	13.2
15 - 19	8,033	10.3	4,064	10.2	3,969	10.5
20 - 24	7,559	9.7	4,613	11.6	2,946	7.8
25 - 29	5,268	6.8	2,570	6.5	2,698	7.1
30 - 34	5,310	6.8	2,715	6.8	2,595	6.8
35 - 39	4,437	5.7	2,289	5.7	2,148	5.7
40 - 44	3,424	4.4	1,756	4.4	1,668	4.4
45 - 49	2,566	3.3	1,303	3.3	1,263	3.3
50 - 54	2,007	2.6	968	2.4	1,039	2.7
55 - 59	1,832	2.4	908	2.3	924	2.4
60 - 64	1,301	1.7	629	1.6	672	1.8
65 - 69	1,027	1.3	434	1.1	593	1.6
มากกว่า 70	1,345	1.7	546	1.4	799	2.1
ไม่ทราบ	74	0.1	34	0.1	40	0.1

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานยกรัฐมนตรี

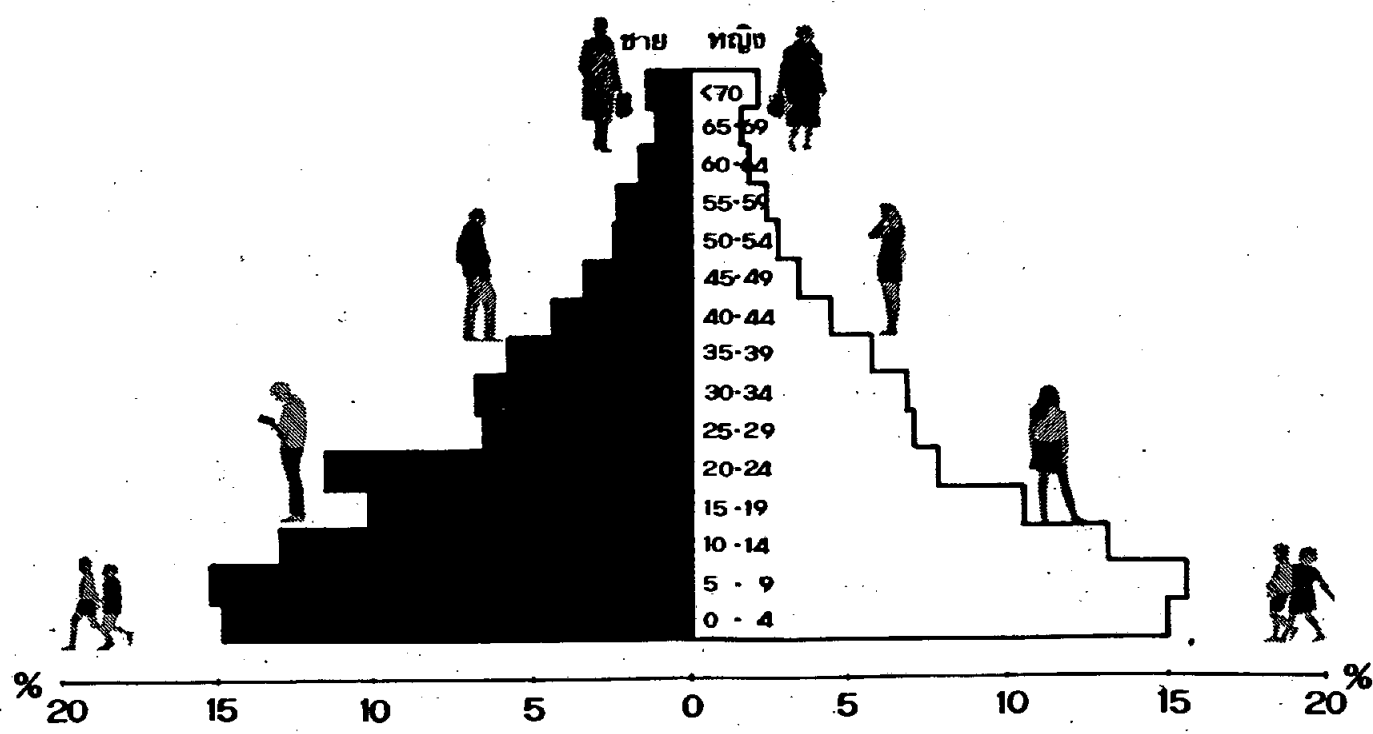
ตารางที่ 3.23 แสดงจำนวนประชากรหมวดอายุ 5 ปี จำแนกตามเพศของเทศบาลเมืองสระบุรี

หมวดอายุ 5 ปี	รวม		ชาย		หญิง	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
ยอดรวม	42,092	100.0	22,044	100.0	20,048	100.0
0 - 4	5,568	13.2	2,857	13.0	2,711	13.5
5 - 9	6,203	14.7	3,158	14.3	3,045	15.2
10 - 14	5,693	13.5	2,875	13.0	2,818	14.1
15 - 19	4,475	10.6	2,272	10.3	2,203	11.0
20 - 24	5,086	12.1	3,472	15.8	1,614	8.1
25 - 29	2,786	6.6	1,331	6.0	1,449	7.2
30 - 34	2,815	6.7	1,423	6.5	1,392	6.9
35 - 39	2,328	5.5	1,166	5.3	1,162	5.8
40 - 44	1,877	4.5	963	4.4	914	4.6
45 - 49	1,357	3.2	701	3.2	656	3.3
50 - 54	1,123	2.7	574	2.6	549	2.7
55 - 59	915	2.2	423	1.9	492	2.5
60 - 64	666	1.6	320	1.5	346	1.7
65 - 69	525	1.2	226	1.0	299	1.5
มากกว่า 70	639	1.5	264	1.2	375	1.9
ไม่ทราบ	42	0.1	19	0.1	23	0.1

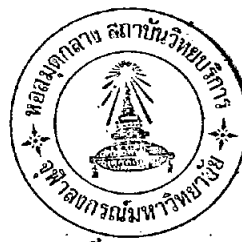
ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรื

รูปที่ 3.12
 พีรามิดประชากรหมวดอายุ 5 ปี จำแนกตามเพศ ของเทศบาลเมืองสระบุรี พ.ศ.2513

รูปที่ 3.13
 พีรามิดประชากรหมวดอายุ 5 ปี จำแนกตามเพศ ของอำเภอเมืองจังหวัดสระบุรี พ.ศ. 2513

ตารางที่ 3.24 แสดงจำนวนประชากรหมวดอายุ 5 ปี จำแนกตามเพศของอำเภอเมืองลพบุรี

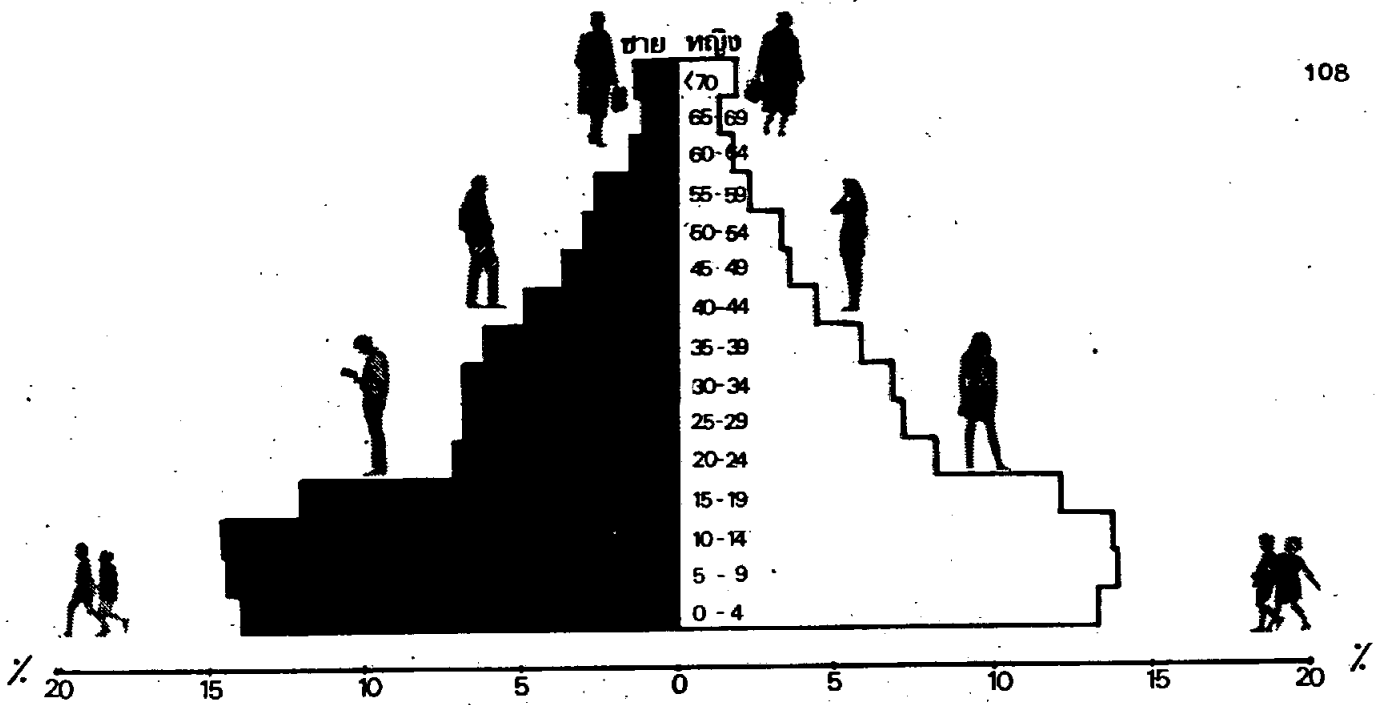
หมวดอายุ 5 ปี	รวม		ชาย		หญิง	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
ยอดรวม	146,045	100.0	75,943	100.0	70,111	100.0
0 - 4	20,382	14.0	10,229	13.5	10,153	14.5
5 - 9	22,159	15.2	11,082	14.6	11,077	15.8
10 - 14	19,349	13.2	9,626	12.7	9,723	13.9
15 - 19	14,979	10.3	7,652	10.1	7,327	10.5
20 - 24	16,960	11.6	11,874	15.6	5,086	7.3
25 - 29	9,052	6.2	4,347	5.7	4,705	6.7
30 - 34	9,108	6.2	4,259	5.6	4,849	6.9
35 - 39	8,728	6.0	4,705	5.2	4,023	5.7
40 - 44	6,184	4.2	3,122	4.1	3,062	4.4
45 - 49	4,567	3.1	2,262	3.0	2,305	3.3
50 - 54	3,936	2.7	1,923	2.5	2,013	2.9
55 - 59	3,200	2.2	1,557	2.1	1,643	2.3
60 - 64	2,538	1.7	1,186	1.6	1,352	1.9
65 - 69	1,967	1.3	881	1.2	1,086	1.5
มากกว่า 70	2,708	1.9	1,152	1.5	1,682	2.3
ไม่ทราบ	156	0.1	77	0.1	79	0.1

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตร

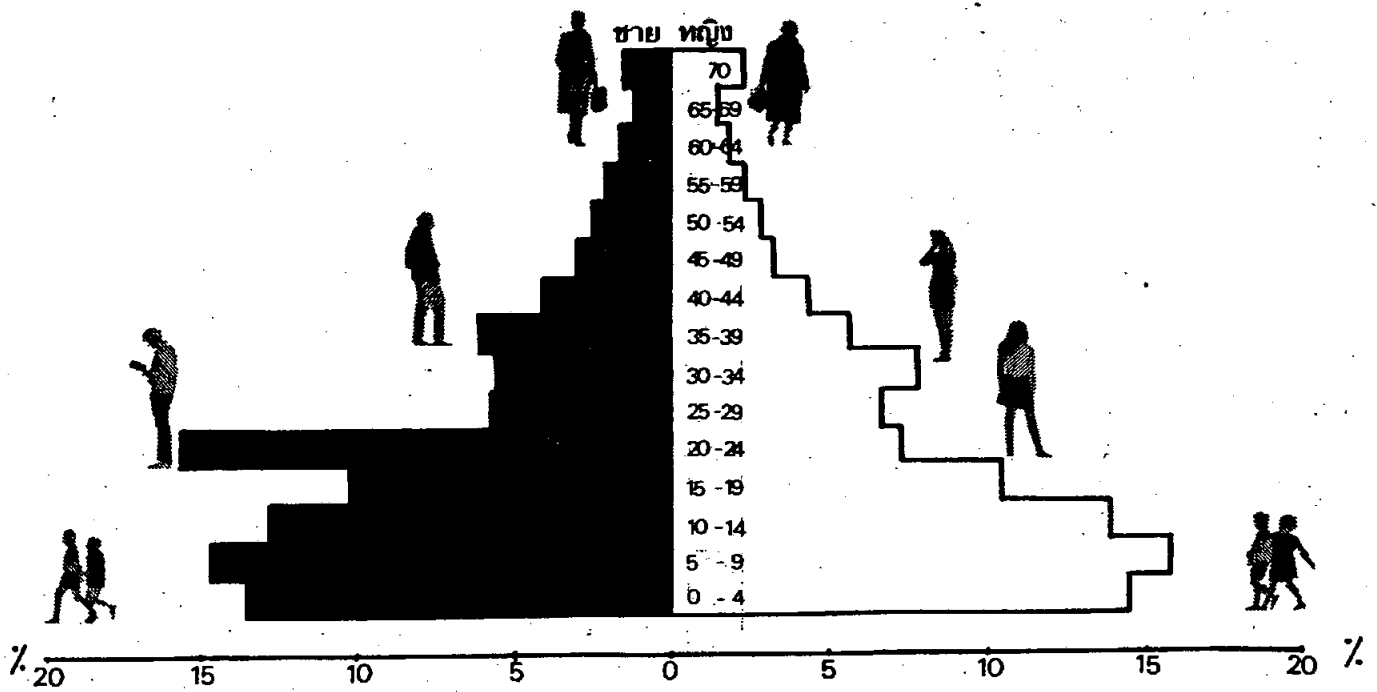
ตารางที่ 3.25 แสดงจำนวนประชากรหมวดอายุ 5 ปี จำแนกตามเพศ ของเทศบาลเมืองลพบุรี

พ.ศ.	รวม		ชาย		หญิง	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
ยอดรวม	35,711	100.0	17,607	100.0	18,104	100.0
0 - 4	4,847	13.6	2,448	13.9	2,399	13.3
5 - 9	5,053	14.2	2,540	14.4	2,513	13.9
10 - 14	5,061	14.2	2,560	14.5	2,501	13.8
15 - 19	4,312	12.1	2,119	12.0	2,193	12.1
20 - 24	2,748	7.7	1,267	7.2	1,481	8.2
25 - 29	2,490	7.0	1,189	6.8	1,301	7.2
30 - 34	2,441	6.8	1,198	6.8	1,243	6.9
35 - 39	2,134	6.0	1,083	6.2	1,051	5.8
40 - 44	1,685	4.7	865	4.9	820	4.5
45 - 49	1,284	3.6	632	3.6	652	3.6
50 - 54	1,136	3.2	529	3.0	607	3.4
55 - 59	858	2.4	449	2.6	409	2.3
60 - 64	587	1.6	270	1.5	317	1.8
65 - 69	449	1.3	210	1.2	239	1.3
มากกว่า 70	581	1.6	226	1.3	355	2.0
ไม่ทราบ	45	0.1	22	0.1	23	0.1

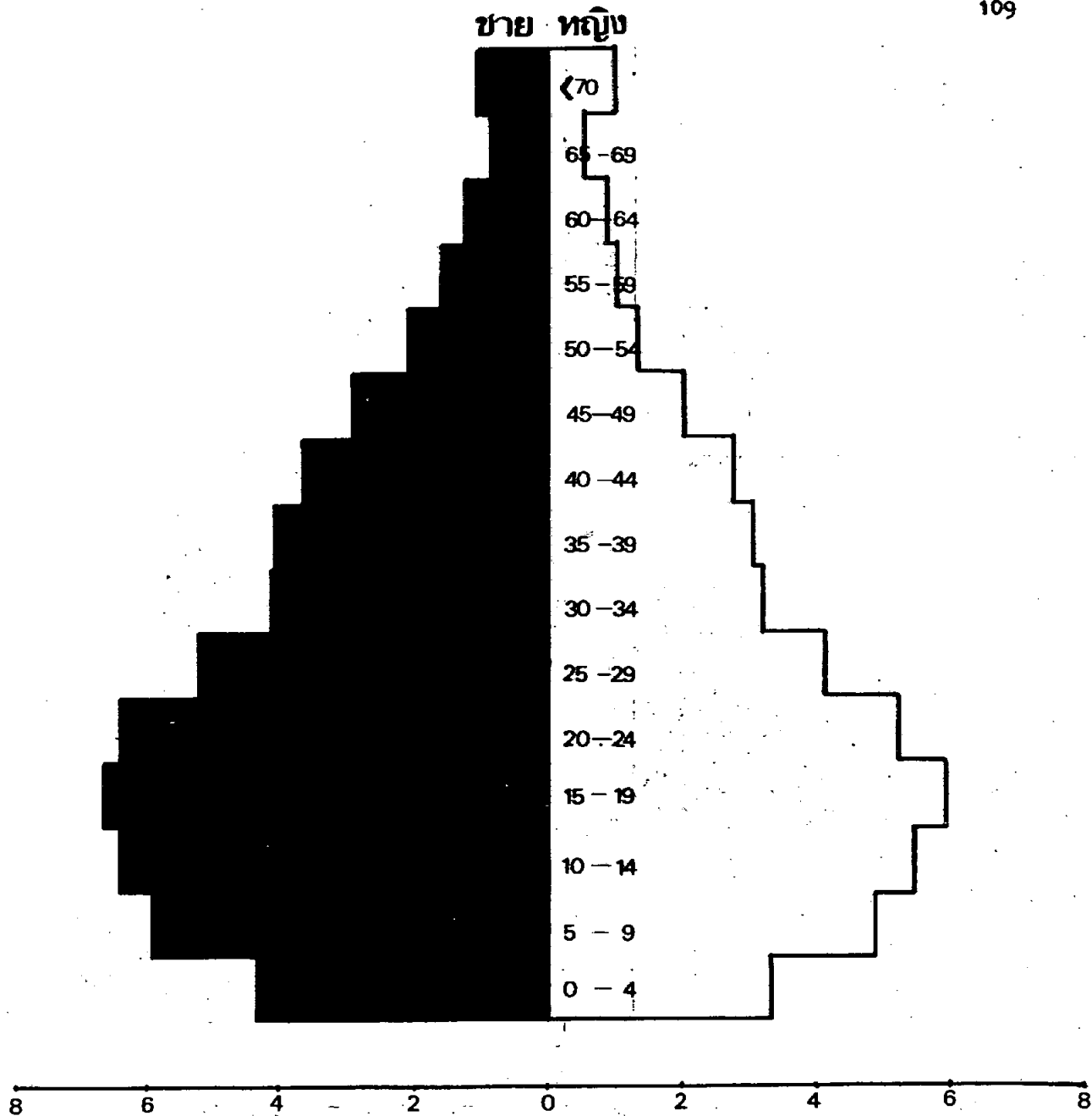
ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี

ปิรามิดประชากรหมวดอายุ 5 ปี จำแนกตามเพศ ของเทศบาลเมืองดพบุรี พ.ศ. 2513
รูปที่ 3.14

ปิรามิดประชากรหมวดอายุ 5 ปี จำแนกตามเพศ ของอำเภอเมืองลพบุรี พ.ศ. 2513
รูปที่ 3.15

ปิรามิดประชากรหมวดอายุ 5 ปี จำแนกตามเพศ ของเทศบาลเมืองลพบุรี พ.ศ. 2520
รูปที่ 3.16
ที่มา กองวิจัย สำนักผังเมือง

3.2.2.5 การคาดคะเนจำนวนประชากร

การคาดคะเนประชากรระดับอำเภอเมือง และระดับเทศบาลเมือง ใช้วิธีการและหลักเกณฑ์เช่นเดียวกับระดับจังหวัด ได้ค่าอัตราการเพิ่มประชากรในขั้นต่ำ ดังผลการคำนวณในตารางที่ 3.26 โดยใช่ข้อมูลการเปลี่ยนแปลงประชากรของอำเภอเมืองและเทศบาลเมือง ในตารางที่ 3.11 3.12 และ 3.13

การคาดคะเนจำนวนประชากร ระดับอำเภอเมือง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในปี 2526, 2531

Geometric Extrapolation

การคำนวณโดยใช้ Rate of Population Growth

จากสูตร

$$R = \sqrt[n]{\frac{P_t}{P_o}} - 1$$

R = Rate of Population Growth ตั้งแต่ปี 2511-2521

n = จำนวนปีที่เปลี่ยนไปจาก พ.ศ. 2521-2511 = 10 ปี

P_t = จำนวนประชากรปีหลังสุด (2521)

= 51,617 คน

P_o = จำนวนประชากรปีต้น

= 40,814 คน

แทนค่าในสูตร

$$R = \sqrt[10]{\frac{51,617}{40,814}} - 1$$

= 1.023740643 - 1

= 0.023740643

แทนค่า R ในสูตร

$$P_n = P_t (1+R)^n$$

P_{n1} = จำนวนประชากรในปี 2526-2521 = 5 ปี

P_{n2} = จำนวนประชากรในปี 2531-2520 = 10 ปี

P_t = จำนวนประชากรในปี 2521

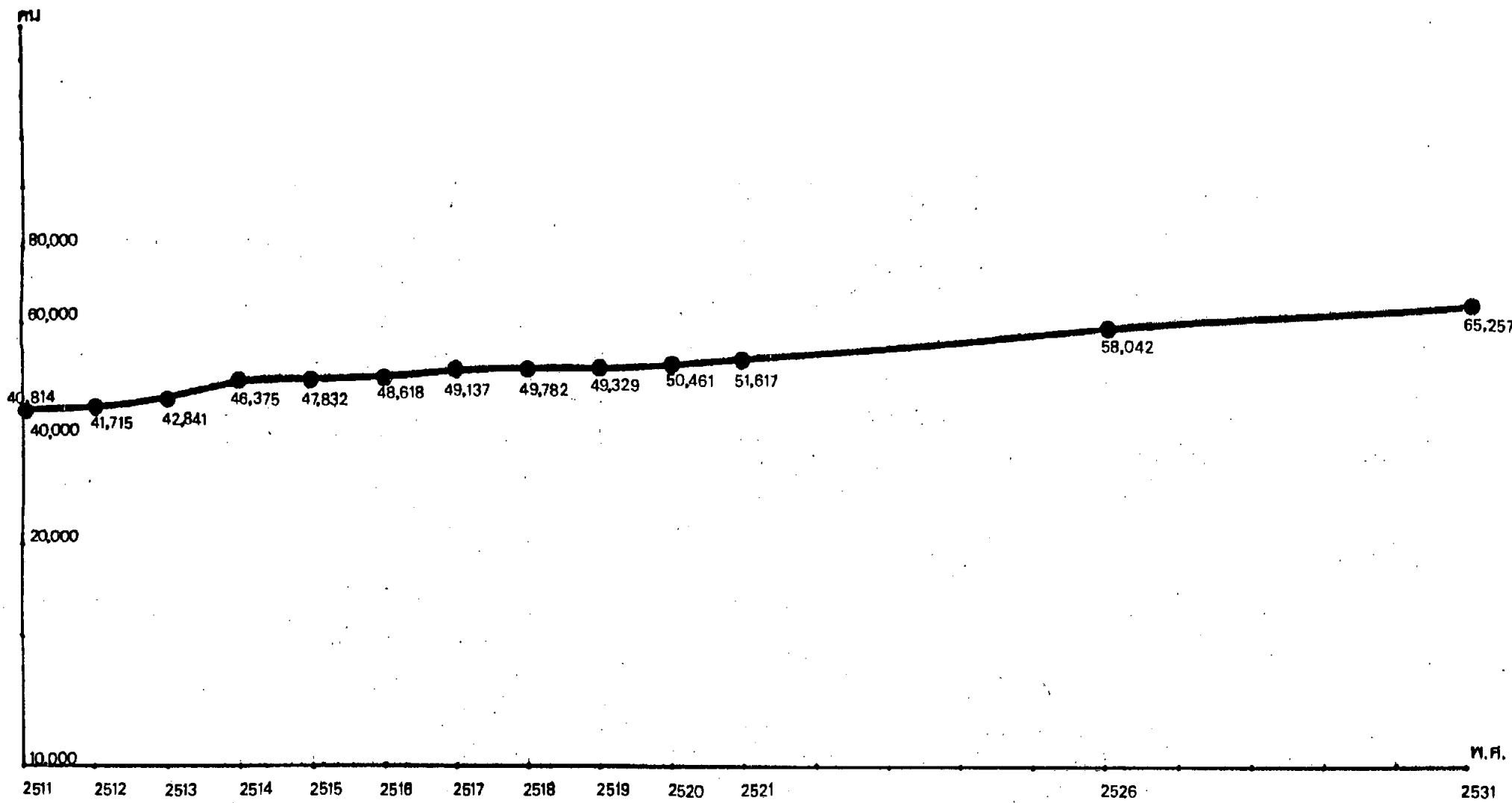
= 51,617 คน

$$\begin{aligned}
 Pn_1 &= 51,617 (1 + .023740643)^5 \\
 &= 51,617 (1.124474799) \\
 &= 58,042.0157
 \end{aligned}$$

∴ จำนวนประชากรของอำเภอพระนครศรีอยุธยาในปี 2525 = 58,042 คน

$$\begin{aligned}
 Pn_2 &= 51,617 (1.023740643)^{10} \\
 &= 51,617 \times 1.264443573 \\
 &= 65,266.78
 \end{aligned}$$

∴ จำนวนประชากรของอำเภอพระนครศรีอยุธยาในปี 2531 = 65,267 คน

รูปที่ 3.17
 กราฟแสดงการเปลี่ยนแปลงจำนวนประชากร ของอำเภอพระนครศรีอยุธยา ในพ.ศ. 2511- 2521 และการคะเนจำนวนประชากรใน พ.ศ. 2526, 2531

การคาดคะเนประชากร ระดับเทศบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในปี 2526, 2531

Geometric Extrapolation

การคำนวณโดยใช้ Rate of Population Growth

จากสูตร

$$R = \sqrt[n]{\frac{P_t}{P_o}} - 1$$

R = Rate of Population Growth จากปี 2511-2521

n = จำนวนปีที่เปลี่ยนไปจาก พ.ศ. 2521-2511 = 10 ปี

P_t = จำนวนประชากรปีหลังสุด (2521)

= 50,592 คน

P_o = จำนวนประชากรปีต้น (2511)

= 39,291 คน

แทนค่าในสูตร

$$R = \sqrt[10]{\frac{50,592}{39,291}} - 1$$

$$= 10^{1.28762312} - 1$$

$$= 1.025602041 - 1$$

$$= 0.025602041$$

แทนค่า R ในสูตร

$$P_n = P_t (1+R)^n$$

P_{n1} = จำนวนประชากรในปี 2526-2521 = 5 ปี

P_{n2} = จำนวนประชากรในปี 2531-2521 = 10 ปี

P_t = จำนวนประชากรในปี 2511

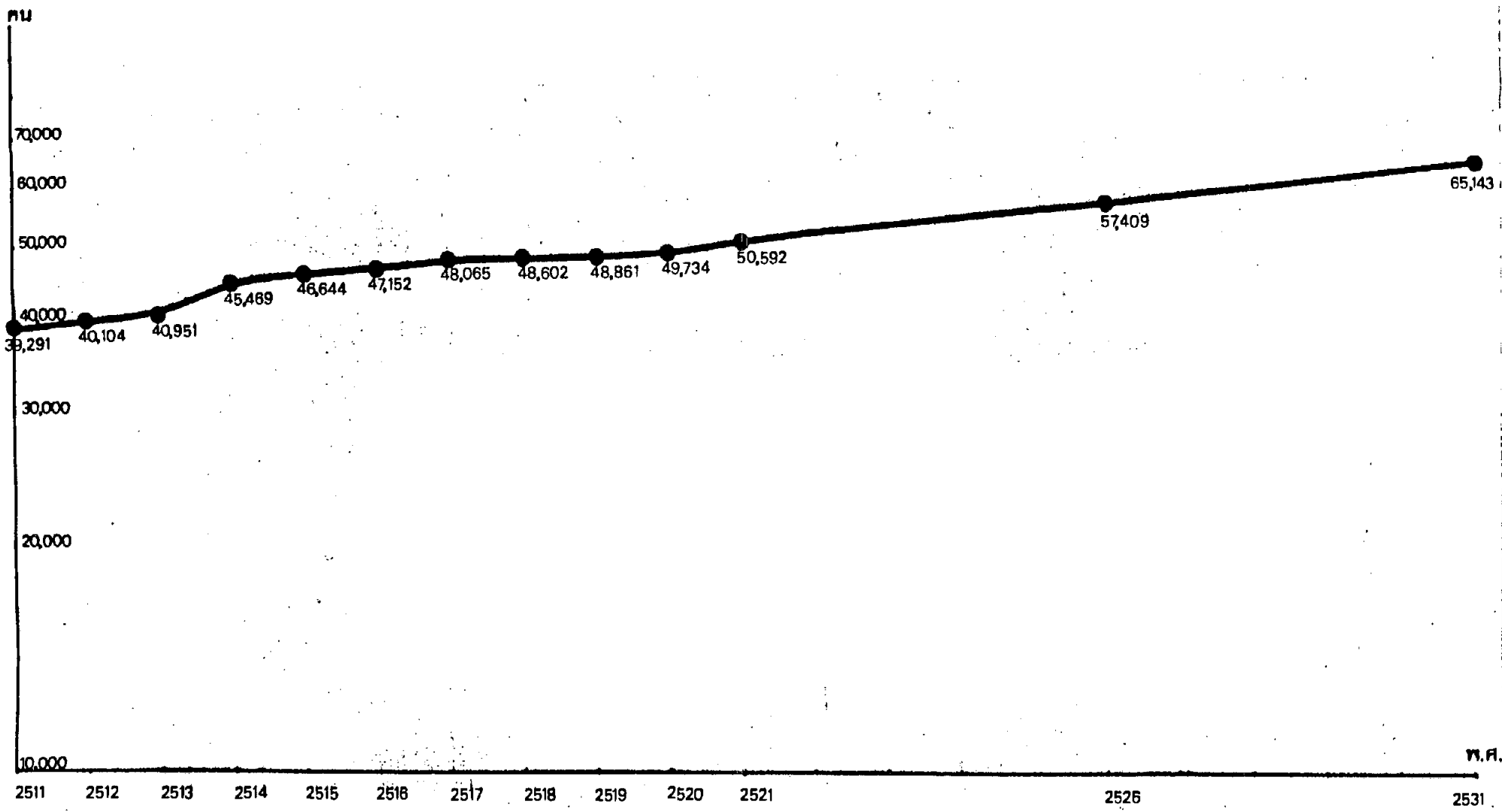
= 50,592 คน

$$\begin{aligned}
 Pn_1 &= 50,592 (1 + 0.025602041)^5 \\
 &= 50,592 (1.134734821) \\
 &= 57,408.50409
 \end{aligned}$$

∴ จำนวนประชากรในปี 2526 = 57,409 คน

$$\begin{aligned}
 Pn_2 &= 50,592 (1 + 0.2560204)^{10} \\
 &= 50,592 (1.287623115) \\
 &= 50,592 (1.287623115) \\
 &= 65,143.42864
 \end{aligned}$$

∴ จำนวนประชากรปี 2531 = 65,143 คน

รูปที่ 3.18

กราฟแสดงการเปลี่ยนแปลงประชากร ของเทศบาลเมืองพระนครศรีอยุธยา ในพ.ศ. 2511-2521 และการคาดคะเนจำนวนประชากรใน พ.ศ. 2526, 2531

การคาดคะเนจำนวนประชากร ระดับอำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี ในปี 2526, 2531

Geometric Extrapolation

การคำนวณโดย Rate of Population Growth

จากสูตร

$$R = \sqrt[n]{\frac{P_t}{P_o}} - 1$$

R = Rate of Population Growth ในช่วงปี 2511-2521

n = จำนวนปีที่เปลี่ยนไป (2521-2511) = 10 ปี

P_t = จำนวนประชากรปีหลังสุด (2521)

= 54,172 คน

P_o = จำนวนประชากรปีต้น (2511)

= 52,932 คน

แทนค่าในสูตร

$$R = \sqrt[10]{\frac{54,172}{52,932}} - 1$$

= 1.002318293 - 1

= 0.002318293

แทนค่า R ในสูตร

$$P_n = P_t (1+R)^n$$

P_{n1} = จำนวนประชากรในปี 2526-2521 = 5 ปี

P_{n2} = จำนวนประชากรในปี 2531-2521 = 10 ปี

= จำนวนประชากรในปี 2521

= 54,172 คน

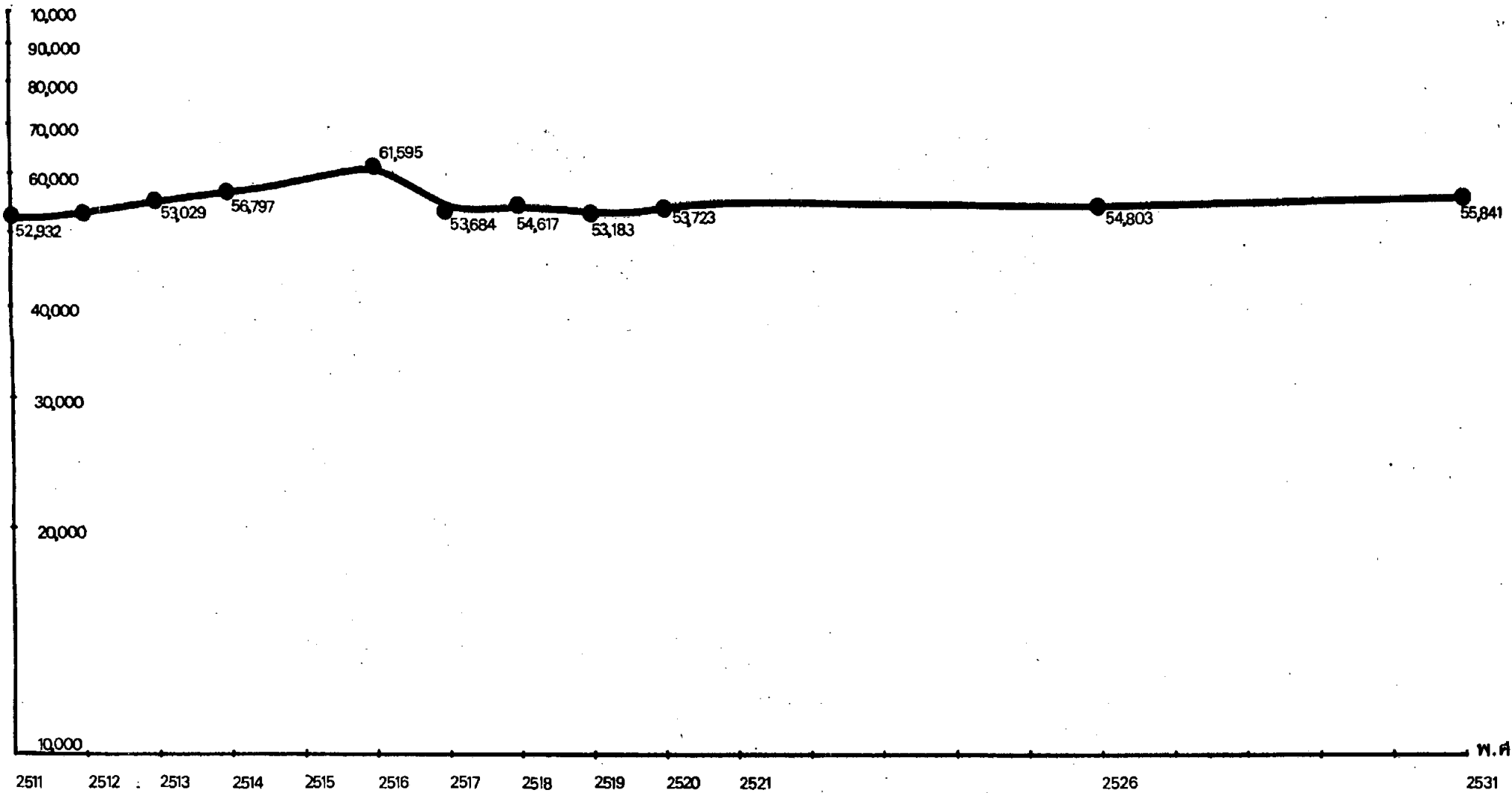
$$\begin{aligned}
 Pn_1 &= 54,172 (1 + 0.002318293)^5 \\
 &= 54,172 \times 1.011645334 \\
 &= 54,802.85106
 \end{aligned}$$

∴ จำนวนประชากรในปี 2526 = 54,803 คน

$$\begin{aligned}
 Pn_2 &= 54,172 (1 + 0.002318293)^{10} \\
 &= 54,172 \times 1.023426283 \\
 &= 55441.048
 \end{aligned}$$

∴ จำนวนประชากรในปี 2531 = 55,441 คน

รูปที่ 3.19
แผนภูมิแสดงการคาดคะเนจำนวนประชากรของอ.เมืองสระบุรี ในปี 2526 และ 2531

การคาดคะเนจำนวนประชากร ระดับเทศบาล จังหวัดสระบุรี ในปี 2526, 2531

Geometric Extrapolation

ภา คำนวณโดยใช้ Rate of Population Growth

จากสูตร

$$R = \sqrt[n]{\frac{P_t}{P_o}} - 1$$

R = Rate of Population Growth ในช่วงปี 2511-2521

n = จำนวนปีที่เปลี่ยนไป (2521-2511) = 10 ปี

P_t = จำนวนประชากรปีหลังสุด (2521)

= 44,976 คน

P_o = จำนวนประชากรปีต้น (2511)

= 28,352 คน

แทนค่าในสูตร

$$R = \sqrt[10]{\frac{44,976}{28,352}} - 1$$

= 1.047224304 - 1

= 0.047224304

แทนค่า R ในสูตร

P_n = จำนวนประชากรในปี 2526-2521 = 5 ปี

P_{n₁} = จำนวนประชากรในปี 2531-2521 = 10 ปี

P_{n₂} = จำนวนประชากรในปี 2521

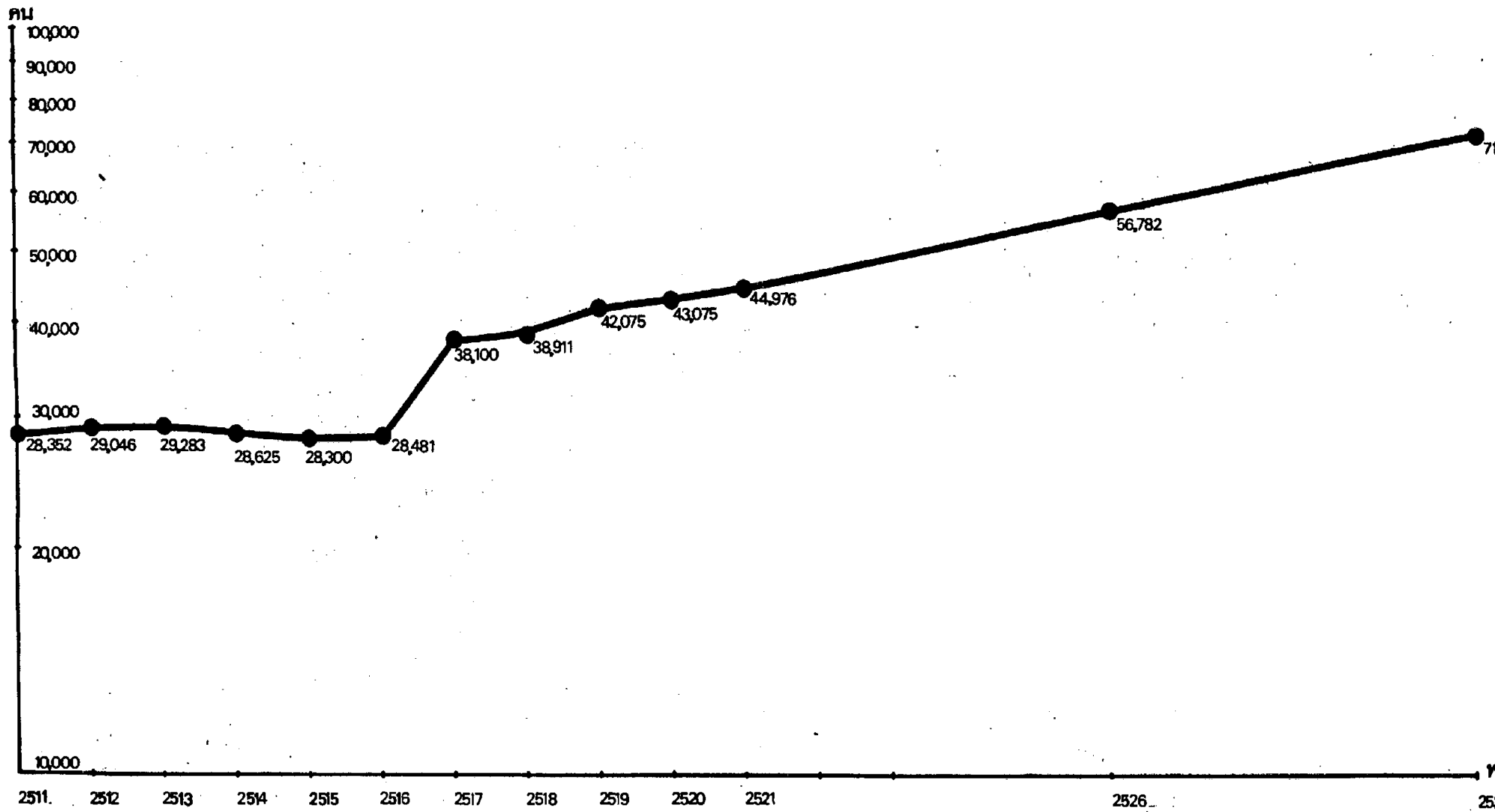
= 44,976 คน

$$\begin{aligned}
 Pn_1 &= 44,976 (1 + 0.047224304)^5 \\
 &= 44,976 \times 1.262499479 \\
 &= 56,782.17
 \end{aligned}$$

∴ จำนวนประชากรในปี 2526 = 56,782 คน

$$\begin{aligned}
 Pn_2 &= 44,976 (1 + 0.047224304)^{10} \\
 &= 44,976 \times 1.586343114 \\
 &= 71,347.36
 \end{aligned}$$

∴ จำนวนประชากรในปี 2531 = 71,347 คน

รูปที่ 3.20

แผนภูมิแสดงการคาดคะเนจำนวนประชากรของเทศบาลเมืองสระบุรีในปี 2526 และ 2531

การคาดคะเนจำนวนประชากร ระดับอำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี ในปี 2526, 2531

Geometric Extrapolation

การคำนวณโดยวิธี Rate of Population Growth

จากสูตร

$$R = \sqrt[n]{\frac{P_t}{P_o}} - 1$$

R = Rate of Population Growth ในช่วงปี 2511-2521

n = จำนวนปีที่เปลี่ยนไป (2521-2511) = 10 ปี

P_t = จำนวนประชากรปีหลังสุด (2521)

= 175,535 คน

P_o = จำนวนประชากรปีต้น (2511)

= 130,428 คน

แทนค่าในสูตร

$$R = \sqrt[10]{\frac{175,535}{130,428}} - 1$$

= 1.030147206 - 1

= 0.030147206

แทนค่า R ในสูตร

P_{n₁} = จำนวนประชากรในปี 2526-2521 = 5 ปี

P_{n₂} = จำนวนประชากรในปี 2531-2521 = 10 ปี

P_t = จำนวนประชากรในปี 2521

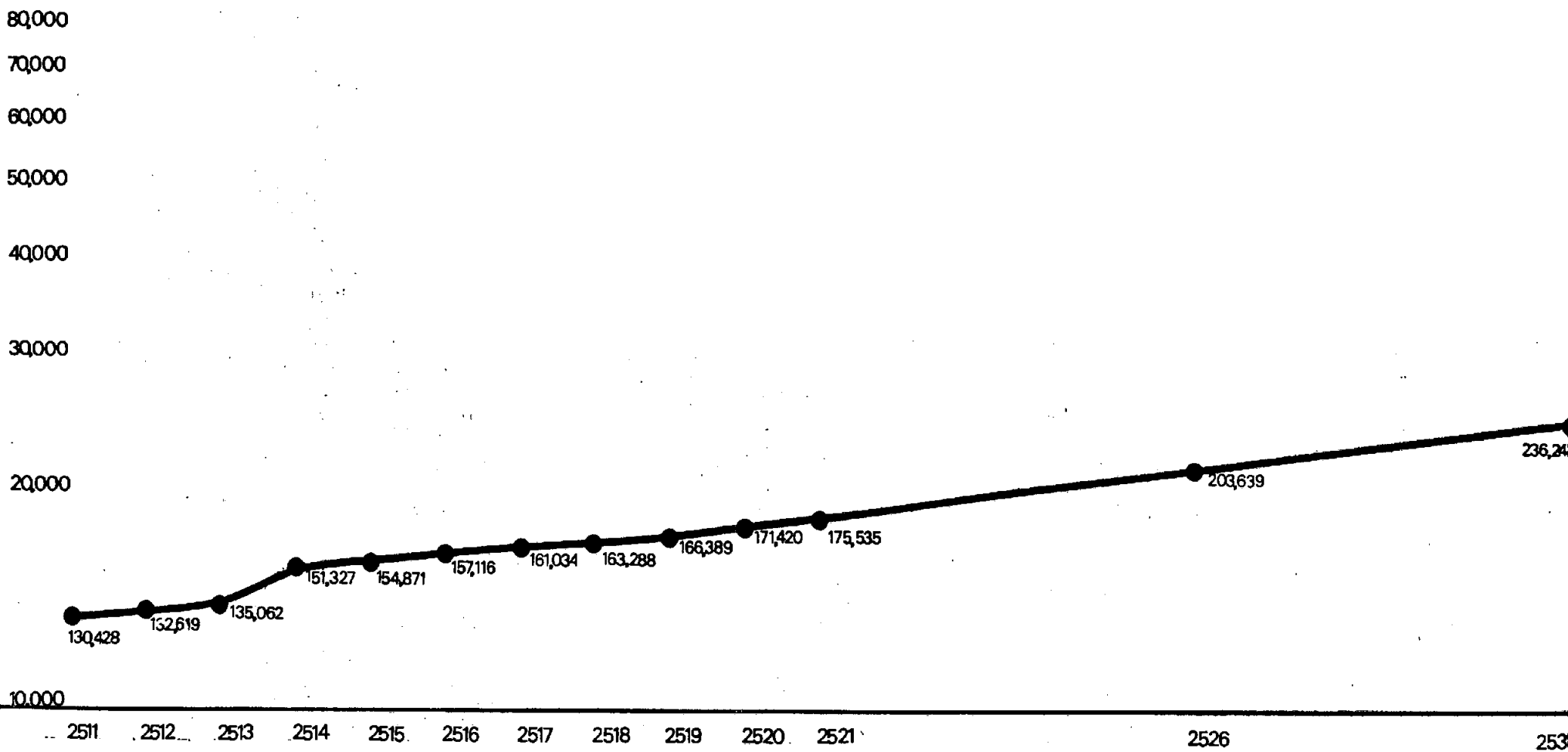
= 175,535 คน

$$\begin{aligned}
 Pn_1 &= 175,535 (1 + 0.030147206)^5 \\
 &= 175,535 \times 1.160102718 \\
 &= 203,638.63
 \end{aligned}$$

∴ จำนวนประชากรในปี 2526 = 203,638 คน

$$\begin{aligned}
 Pn_2 &= 175,535 (1 + 0.030147206)^{10} \\
 &= 175,535 \times 1.345838319 \\
 &= 236,241.72
 \end{aligned}$$

∴ จำนวนประชากรในปี 2531 = 236,242 คน

รูปที่ 3.21
แผนภูมิแสดงการคาดการณ์จำนวนประชากรของอำเภอเมืองลำพูน ในปี 2526 และ 2531

การคาดคะเนจำนวนประชากรระดับเทศบาลเมือง จังหวัดลพบุรี ในปี 2526, 2531

Geometric Extrapolation

การคำนวณโดยใช้ Rate of Population Growth

จากสูตร

$$R = \sqrt[n]{\frac{P_t}{P_o}} - 1$$

R = Rate of Population Growth ในช่วงปี 2511-2521

n = จำนวนปีที่เปลี่ยนไป (2521-2511) 10 ปี

P_t = จำนวนประชากรปีหลังสุด (2521)

= 35,994 คน

P_o = จำนวนประชากรปีต้น (2511)

= 31,417 คน

แทนค่าในสูตร

$$R = \sqrt[10]{\frac{35,994}{31,417}} - 1$$

= 1.013693216 - 1

= 0.013693216

แทนค่า R ในสูตร

P_{n₁} = จำนวนประชากรในปี 2526-2521 = 5 ปี

P_{n₂} = จำนวนประชากรในปี 2531-2521 = 10 ปี

P_t = จำนวนประชากรในปี 2521

= 35,994 คน

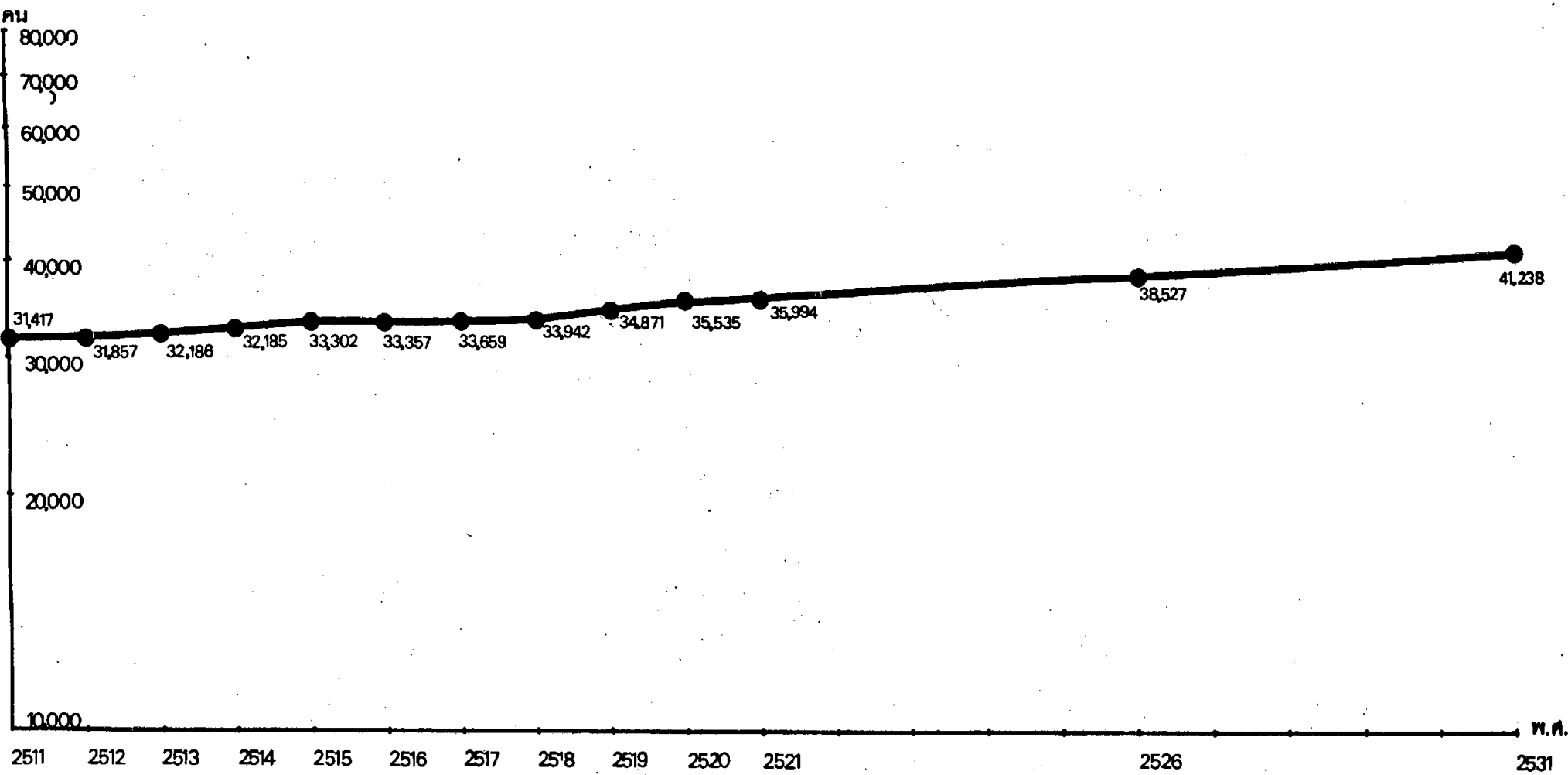

$$\begin{aligned}
 Pn_1 &= 35,994 (1 + 0.013693216)^5 \\
 &= 35,994 \times 1.0703973 \\
 &= 38526.78
 \end{aligned}$$

∴ จำนวนประชากรในปี 2526 = 38,527 คน

$$\begin{aligned}
 Pn_2 &= 35,994 (1 + 0.013693216)^{10} \\
 &= 35,994 \times 1.145684825 \\
 &= 41,237.77
 \end{aligned}$$

∴ จำนวนประชากรในปี 2531 = 41,238 คน

รูปที่ 3.22
แผนภูมิแสดงการคาดคะเนจำนวนประชากรของเทศบาลเมืองลพบุรี ในปี พ.ศ. 2526 และ 2531

ตารางที่ 3.26 แสดงผลการคาดคะเนจำนวนประชากรระดับอำเภอเมือง เทศบาลเมือง ในพื้นที่โครงการ

ระดับอำเภอเมือง						
ผลการคำนวณ	จำนวนประชากรในปี พ.ศ. 2526			จำนวนประชากรในปี พ.ศ. 2531		
	พระนครศรีอยุธยา	สระบุรี	ลพบุรี	พระนครศรีอยุธยา	สระบุรี	ลพบุรี
ผลจากการคำนวณ ควยสูตรสำเร็จ	58,042	54,803	203,639	65,257	55,841	236,242
ผลจากการคำนวณ อัตราขั้นต่ำของ สำนักผังเมือง	57,000	61,000	ไม่มีข้อมูล	63,000	68,000	ไม่มีข้อมูล
ระดับเทศบาลเมือง						
ผลจากการคำนวณ ควยสูตรสำเร็จ	57,409	56,782	38,527	65,143	71,341	41,238
ผลจากการคำนวณอัตราขั้นต่ำ ของสำนักผังเมือง	57,000	54,000	40,000	65,000	66,000	42,000

3.2.2.6 การกระจายตัวประชากรในเขตเทศบาล (ตารางที่ 3.27

3.28 รูปที่ 3.23, แผนที่แผนที่ 3.2)

เนื่องจากพื้นที่โครงการที่เป็นบริเวณชุมชนเก่า คือบริเวณเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยาและเกาะเมืองลพบุรี การศึกษาการกระจายตัวประชากร จะสามารถนำไปพิจารณาในแง่การตั้งถิ่นฐาน ทั้งนี้ในปัจจุบันการขยายตัวของชุมชน มีผลกระทบต่อการท่องเที่ยวในพื้นที่โครงการ โดยเฉพาะบริเวณสถานที่ท่องเที่ยว ประเภทโบราณสถานและศาสนสถาน จากตารางที่ 3.27. 3.28 ปรากฏว่าตำบลป้อมเพชรเป็นตำบลที่มีความหนาแน่นมากที่สุดคือ 11,337.14 คนต่อตารางกิโลเมตร ในปี 2518 และ 12,055.24 คนต่อตารางกิโลเมตร ในปี พ.ศ. 2520 ตำบลที่มีความหนาแน่นรองลงมาคือ ตำบลหัวรอ ตำบลท่าวาสกรี และตำบลประจักษ์

จากแผนที่ 3.2 เทศบาลเมืองพระนครศรีอยุธยา ครอบคลุมพื้นที่ 6 ตำบล แต่เนื่องจากขาดข้อมูล ตำบลไผ่ลิง และตำบลกะมัง จึงนำเฉพาะตำบลประจักษ์ ท่าวาสกรี หัวรอ และป้อมเพชร มาวิเคราะห์ พิจารณารูปที่ 3.23 ปรากฏว่าในปี 2520 การกระจายตัวประชากรสม่ำเสมอกว่าปี 2518 โดยมีค่าการกระจายตัวประชากรในปี 2520 เป็น 0.1543 และปี 2518 เป็น 0.1676 นั้นย่อมแสดงว่ามีการบุกรุกสถานที่ท่องเที่ยวประเภทโบราณสถาน และศาสนสถานมากขึ้น เนื่องจากมีการกระจายตัวสม่ำเสมอทุกพื้นที่ขึ้น

สำหรับจังหวัดลพบุรี ไม่มีการเก็บข้อมูลประชากรแยกรายตำบล ดังนั้นจึงไม่สามารถนำมาพิจารณาการกระจายตัวได้ สำหรับผลกระทบที่มีต่อการท่องเที่ยวในเขตเทศบาลในด้านการศึกษาโบราณสถาน พิจารณาจากความหนาแน่นในเทศบาลลพบุรีในเรื่องที่กล่าวมาแล้ว ในตารางที่ 3.19 และหัวข้อความหนาแน่นประชากรในเขตเทศบาลเมืองลพบุรี

ตารางที่ 3.27 แสดงการกระจายตัวประชากรในปี พ.ศ. 2518 ของเทศบาลเมืองพระนครศรีอยุธยา

Concentration Index			ความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่กับประชากร						
ลำดับ	ตำบล	คน/กม ²	พื้นที่			ประชากรปี 2518			% พื้นที่ ประชากร
			กม ²	%	Comula- tive %	คน 1	%	Comula- tive%	
1	ประตูชัย	2,786.53	4.53	43.47	43.47	12,623	29.81	29.81	13.66
2	ท้าวสุกรี	3,132.95	1.76	16.89	60.36	5,514	13.02	42.83	3.87
3	หัวรอ	3,995.13	3.08	29.56	89.92	12,305	29.06	71.89	0.5
4	ป้อมเพชร	11,337.14	1.05	10.08	100.00	11,904	28.11	100.00	-18.03
รวม			10.42	100.00	293.75	42,346	100.00	244.53	0

ที่มา : ทิวการอำเภอพระนครศรีอยุธยา

เฉลี่ยความหนาแน่น ปี 2518 = 4,063.92 คน/กม²

$$\begin{aligned}
 \text{Concentration Index} &= \frac{\text{Cumulative \% พื้นที่} - \text{Cumulative \% ประชากร}}{\text{Cumulative \% พื้นที่}} \\
 &= \frac{293.75 - 244.53}{293.75} \\
 &= 0.1676
 \end{aligned}$$

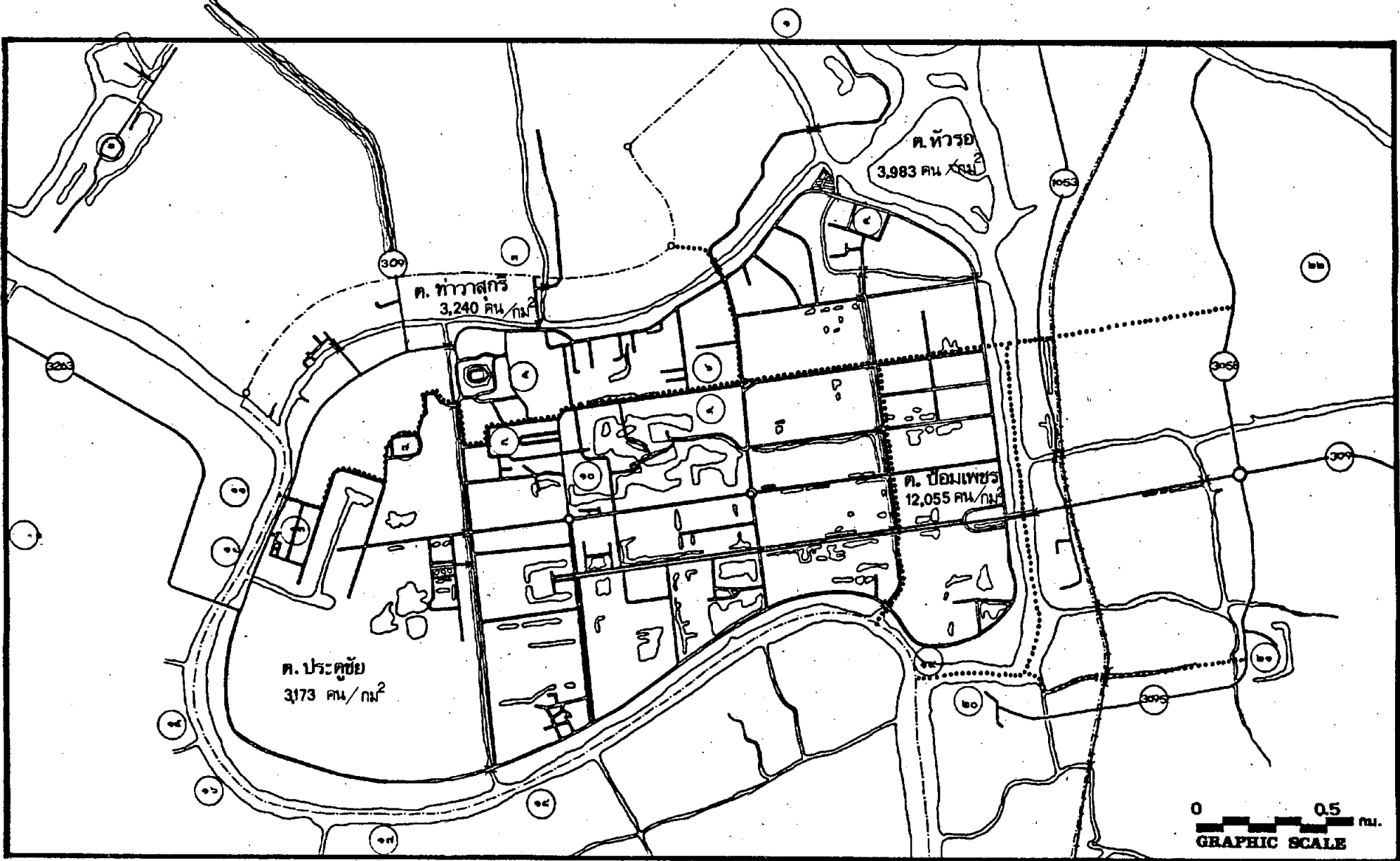
ตารางที่ 3.28 แสดงการกระจายตัวประชากรในปี พ.ศ. 2520 ของเทศบาลเมืองพระนครศรีอยุธยา

Concentration Index			ความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่กับประชากร						
ลำดับ	ตำบล	คน/กม ²	พื้นที่			ประชากรปี 2520			% พื้นที่ - % ประชากร
			กม ²	%	Cumulative %	คน	%	Cumulative %	
1	ประตูชัย	3,172.85	4.53	43.47	43.47	14,373	31.94	31.94	11.53
2	ท้าวสุกรี	3,240.34	1.76	16.87	60.36	5,703	12.67	44.61	4.2
3	หัวรอ	3,982.47	3.08	29.56	89.92	12,266	27.26	71.87	2.3
4	ป้อมเพชร	12,055.24	1.05	10.08	100.00	12,658	28.13	100.00	18.05
รวม			10.42	100.00	293.75	45,000	100.00	248.42	0

ที่มา : ที่ว่าการอำเภอพระนครศรีอยุธยา

$$\text{เฉลี่ยความหนาแน่นปี 2520} = 4,318.62 \text{ คน/กม}^2$$

$$\begin{aligned} \text{Concentration Index} &= \frac{\text{Cumulative \% พื้นที่} - \text{Cumulative \% ประชากร}}{\text{Cumulative \% พื้นที่}} \\ &= \frac{293.75 - 248.42}{293.75} \\ &= 0.1543 \end{aligned}$$

**การศึกษาเบื้องต้นเพื่อวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว
จังหวัดพระนครศรีอยุธยาและจังหวัดใกล้เคียง**

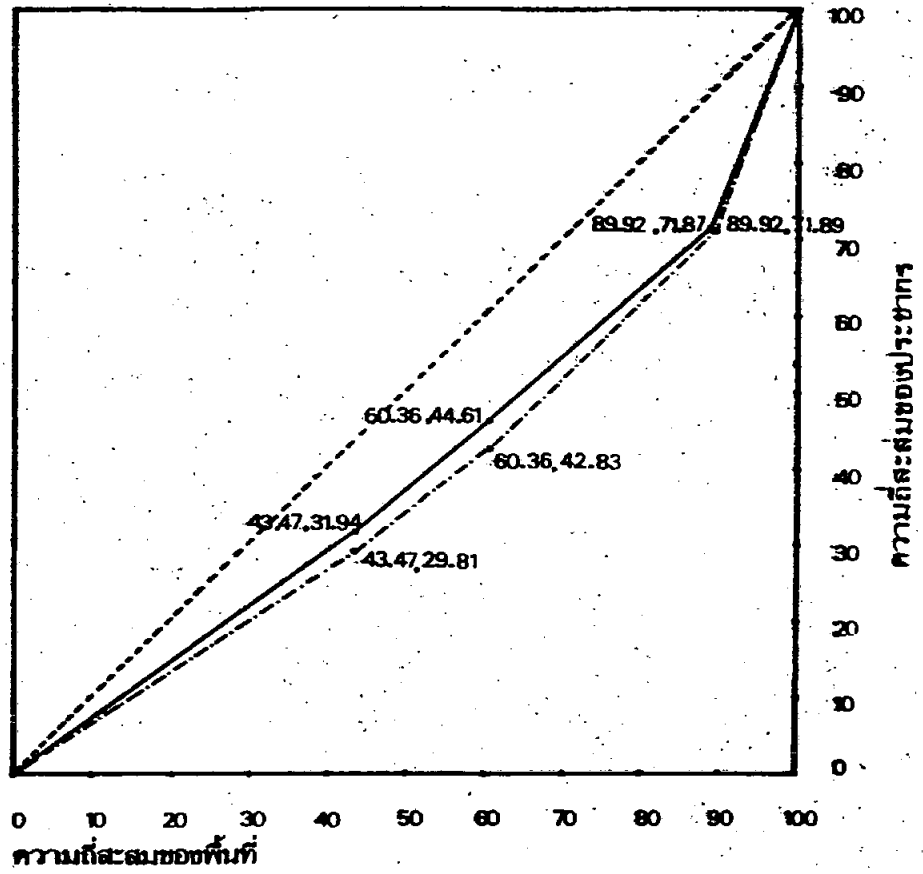
ผู้ทำการศึกษา
 ๑. พิชิต แรกชำนาญ
 นายพรพจน์ สุธงษณ
 สาขาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
 ๒. ปณิศา วัฒนศิริ
 สาขาวิชาศิลปกรรม มหาวิทยาลัยศิลปากร

สัญลักษณ์
 ..... เขตตำบล
 - - - - - เขตอำเภอ
 ————— แม่น้ำ
 ————— ถนน

แสดง :	ที่ตั้งโบราณสถานที่สำคัญ	ความหนาแน่นประชากร
๑) เข้มตคลองขาง	๕) วัดพระศรีสรรเพชญ์	๑๕) วัดโชติธาราม
๒) วัดกุฎีทอง	๖) วัดมหาธาตุ	๑๖) วัดสนามไชย
๓) วัดหน้าพระเมรุ	๗) วัดพระราม	๑๗) วัดเชนโบสถ์
๔) วัดจันทร์เกษม	๘) วัดธรรมมา	๑๘) วัดพุทธไสยาวัน
๕) พระราชวังโบราณ	๙) วัดประเชด	๑๙) ป้อมเพชร
๖) วัดราชบูรณะ	๑๐) วัดช้าง	๒๐) วัดใหญ่ชัยมงคล
๗) วัดโลกยสุธา	๑๑) วัดชีวา	๒๑) วัดเทพเจดีย์

แผนที่ 3.2
รวม 3 แผ่น

รูปที่ 3.23

ลอเรนซ์ เคิร์ฟ แสดงความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่กับประชากร ของเกาะ

เมืองพระนครศรีอยุธยา พ.ศ. 2518 และ 2520

3.2 เศรษฐกิจ

บริเวณพื้นที่โครงการส่วนใหญ่ เป็นพื้นที่ที่เหมาะสมแก่การเกษตรกรรม คือมีลักษณะเป็นที่ราบ ลุ่ม เหมาะแก่การปลูกข้าว และพื้นที่ราบลอนสลับเนินเขา เหมาะแก่การปลูกพืชไร่ เช่น ข้าวโพด ประชากรส่วนใหญ่จึงดำรงชีวิตด้วยกรเกษตรเป็นจำนวนมาก ในปี พ.ศ. 2519 มีจำนวนเกษตรกร ประมาณ 71.29 % ของประชากรทั้งหมดในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา¹ แต่เมื่อพิจารณาจากตาราง ที่ 2.29 ปรากฏว่า สาขาการผลิตภาคเกษตรในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีมูลค่าเพียง 39.23 % หรือเท่ากับ 1,094 ล้านบาท และมูลค่าภาคนอกเกษตรมีมูลค่า 60.77 % หรือเท่ากับ 1,695 ล้านบาท จะเห็นว่าเมื่อเปรียบเทียบมูลค่าการผลิตแล้ว ภาคเกษตรจะมีมูลค่าต่ำกว่า ในขณะที่มีประชากร เกษตรมากกว่าประชากรนอกเกษตรในการประกอบอาชีพ ดังนั้นในภาค เศรษฐกิจของบทนี้จะนำการ เกษตรมาพิจารณาเป็นหลักสำคัญ เนื่องจากประชากรเกษตรมีฐานะยากจนที่สุดในพื้นที่โครงการ ผล กระทบจากแผนพัฒนาการทองเหี่ยวจะมีผลกระทบต่อภาคเกษตร มากกว่าภาคนอกเกษตร ทั้งนี้เนื่อง จากฐานะทางเศรษฐกิจในภาคเกษตรมีรายได้ต่ำ การพัฒนาการทองเหี่ยวจะมีผลส่งเสริมให้เกษตรกร ที่มีรายได้น้อย ให้มีรายได้เพิ่มขึ้นในดูว่างจากการเกษตร เป็นการกระจายรายได้สู่ชนบท เช่น งาน ผลิตศิลปหัตถกรรม เพื่อป้องกันการอพยพประชากรภาคเกษตรส่วนหนึ่งเข้าสู่เมือง ในด้านภาคนอกเกษตร ส่วนมาก จะมีผลกระทบในค่านับก เนื่องจากจะช่วยให้ผู้ว่างงานในเมือง ได้มีงานทำมากขึ้น และยัง ให้เศรษฐกิจ โดยเฉพาะในสาขาการบริการมีมูลค่าสูงขึ้นมากกว่าสาขาอื่น ๆ ทั้งนี้จากแหล่งทองเหี่ยว ของพื้นที่โครงการส่วนมากจะอยู่ภายในเขตเทศบาล ดังนั้นักทองเหี่ยวส่วนใหญ่จะต้องใช้บริการ และ สิ่งอำนวยความสะดวกสบายในเมือง ผลที่จะตกกับเกษตรกรจึงเป็นส่วนน้อย

¹ สำนักงานจังหวัด "แผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พ.ศ. 2520-2524" หน้า 25.

ตารางที่ 3.29 สัดส่วนของผลผลิตกัญชวมวลรวมของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เปรียบเทียบกับภาคกลางและทั้งประเทศ ตามสาขาการผลิตปี 2519 ในราคาตลาด

สาขาการผลิต	จังหวัดพระนครศรีอยุธยา		ภาคกลาง		ทั้งประเทศ	
	มูลค่า (ลานบาท) (1)	%	มูลค่า (ลานบาท) (2)	%	มูลค่า (ลานบาท) (3)	%
เกษตรกรรม	1,094.0	39.23	22,360	33.65	64,377	29.2
กสิกรรม	923.3	33.11	16,606	24.99	47,358	21.5
ปศุสัตว์	113.3	4.06	2,410	3.63	7,662	3.5
ประมง	57.3	2.05	2,570	3.87	5,905	2.7
ป่าไม้	0.1	0.003	775	1.17	3,452	1.5
อื่น ๆ นอกจากเกษตรกรรม	1,695.0	60.77	44,087	66.35	156,073	70.8
เหมืองแร่และขอยหิน	14.3	0.51	1,055	1.59	2,691	1.2
อุตสาหกรรม	789.6	28.31	18,448	27.76	41,245	18.7
การก่อสร้าง	56.0	2.01	1,633	2.46	11,286	5.1
การไฟฟ้าและประปา	19.7	0.71	1,020	1.54	3,641	1.7
คมนาคมขนส่ง	129.7	4.65	3,593	5.41	13,636	6.2
การค้าปลีก-ส่ง	240.7	8.63	10,419	15.68	37,727	17.1
ธนาคารประกันภัยและ อสังหาริมทรัพย์	16.7	0.60	621	0.93	9,968	4.7
ที่อยู่อาศัย	110.9	3.98	1,676	2.52	3,666	1.7
การบริหารและป้องกัน ประเทศ	127.5	4.57	2,005	3.01	9,008	4.1
การบริการ	189.9	6.81	3,617	5.44	23,205	10.5
รวมทั้งหมด	2,789.0	100	66,447.0	100	220,450	100

ที่มา : (1) (2) สำนักงานสถิติแห่งชาติ

(3) โครงการศึกษาเบื้องต้น แผนหลัก แผนพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่
สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์ประยุกต์แห่งประเทศไทย

ตารางที่ 3.30 สัดส่วนของผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดสระบุรีเปรียบเทียบกับภาคกลางและ
ทั้งประเทศ ตามสาขาการผลิตปี 2519 ในราคาตลาด

สาขาการผลิต	จังหวัดสระบุรี		ภาคกลาง		ทั่วประเทศ	
	มูลค่า (ล้านบาท) (1)	%	มูลค่า (ล้านบาท) (2)	%	มูลค่า (ล้านบาท) (3)	%
เกษตรกรรม	731.6	25.55	22,360	33.65	64,377.0	29.2
กลีกรวม	636.6	22.23	16,606	24.99	47,358.0	21.50
ปศุสัตว์	91.6	3.20	2,410	3.63	7,662.0	3.50
ประมง	3.1	0.11	2,570	3.87	5,905.0	2.70
ป่าไม้	0.9	0.03	770	1.16	3,542.0	1.50
อื่น ๆ นอกจาก เกษตรกรรม	2,131.5	74.45	44,087	66.35	156,073.0	70.8
เหมืองแร่และขุดหิน	398.3	13.90	1,055	1.59	2,691.0	1.20
อุตสาหกรรม	629.1	21.90	18,448	27.76	41,245.0	18.70
การก่อสร้าง	71.2	2.49	1,633	2.46	11,286.0	5.10
การไฟฟ้า ประปา	63.8	2.23	1,020	1.54	3,641.0	1.70
คมนาคมขนส่ง	191.9	6.70	3,593	5.40	13,636.0	6.20
การค้าปลีก-ส่ง	422.0	14.74	10,419	15.68	37,727.0	17.90
ธนาคารประกันภัยและ อสังหาริมทรัพย์	39.1	1.37	621	0.93	9,968.0	4.70
ที่อยู่อาศัย	84.1	2.94	1,676	2.52	3,666.0	1.70
การบริหารและป้องกัน ประเทศ	101.1	3.53	2,005	3.01	9,008.0	4.10
การบริการ	130.9	4.57	3,617	5.44	23,205.0	10.50
รวมทั้งหมด	2,863.1	100	66,447.0	100	220,450.0	100

ที่มา : (1) (2) สำนักงานสถิติแห่งชาติ
(3) โครงการศึกษาเบื้องต้น แผนหลัก แผนพัฒนาการทองเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่
สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์ประยุกต์แห่งประเทศไทย

ตารางที่ 3.31 สัดส่วนของผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดลพบุรี เปรียบเทียบกับภาคกลางและ
ทั้งประเทศ ตามสาขาการผลิต ปี 2519 ในราคาตลาด

สาขาการผลิต	จังหวัดลพบุรี		ภาคกลาง		ทั่วประเทศ	
	มูลค่า (ล้านบาท) (1)	%	มูลค่า (ล้านบาท) (2)	%	มูลค่า (ล้านบาท) (3)	%
เกษตรกรรม	837.1	33.99	22,360	33.65	64,377	29.20
กลีกรวม	667.5	27.10	16,606	24.99	47,358.0	3.50
ปศุสัตว์	125.2	5.06	2,410	3.63	7,662.0	3.50
ประมง	18.2	0.74	2,570	3.87	5,905.0	2.70
ป่าไม้	16.2	0.66	775	1.17	3,452.0	1.50
อื่น ๆ นอกจาก เกษตรกรรม	1,625.5	66.01	44,087	66.35	156,073.0	70.80
เหมืองแร่และยอหิน	23.5	0.95	1,055	1.59	2,691.0	1.20
อุตสาหกรรม	568.2	23.07	18,448	27.76	41,245.0	18.70
การก่อสร้าง	96.5	3.92	1,633	2.46	11,286.0	5.10
การไฟฟ้า ประปา	31.3	1.27	1,020	1.54	3,641.0	1.70
คมนาคมขนส่ง	125.8	5.10	3,593	5.41	13,636.0	6.20
การค้าปลีก-ส่ง	186.5	7.57	10,419	15.69	37,727.0	17.10
ธนาคารประกันภัยและ อสังหาริมทรัพย์	32.2	1.31	621	0.93	9,968.0	4.70
ที่อยู่อาศัย	119.0	4.83	1,676	2.52	3,666.0	1.70
การบริหารและป้องกัน ประเทศ	261.3	10.61	2,005	3.02	9,008.0	4.10
การบริการ	181.2	7.36	3,617	5.44	23,205.0	10.50
รวมทั้งหมด	2,462.6	100	66,447.0	100	220,450.0	100

ที่มา : (1) (2) สำนักงานสถิติแห่งชาติ

(3) โครงการศึกษาเบื้องต้น แผนหลัก แผนพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่
สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์ประยุกต์แห่งประเทศไทย

ตารางที่ 3.32 สัดส่วนของผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดในพื้นที่โครงการตามสาขาการผลิต ปี 2517
ในราคาคงที่ ปี 2515

สาขาการผลิต	พระนครศรีอยุธยา		ลพบุรี		สระบุรี	
	มูลค่า (ล้านบาท)	%	มูลค่า (ล้านบาท)	%	มูลค่า (ล้านบาท)	%
เกษตรกรรม	1,737.6	47.090	1,265.5	41.03	1,125.5	29.47
กสิกรรม	1,475.4	39.980	1,004.6	32.57	966.2	25.30
ปศุสัตว์	170.4	4.610	192.2	6.23	153.2	4.01
ประมง	91.7	2.480	20.2	0.65	5.7	0.15
ป่าไม้	0.1	0.002	48.7	1.58	0.4	0.01
เหมืองแร่และขอยหิน	15.6	0.422	24.2	0.78	428.2	11.21
อุตสาหกรรม	842.8	22.840	542.7	17.60	698.6	18.06
การก่อสร้าง	65.6	1.780	73.3	2.38	91.5	2.40
การไฟฟ้า ประปา	12.7	0.344	23.8	0.77	47.1	1.23
คมนาคมขนส่ง	203.0	5.500	173.4	5.62	262.1	6.86
การค้าปลีก-ส่ง	349.5	9.470	292.5	9.48	726.1	19.01
ธนาคารประกันภัยและ อสังหาริมทรัพย์	18.5	0.500	36.5	1.18	60.4	1.58
ที่อยู่อาศัย	138.0	3.740	151.0	4.90	104.5	2.74
การบริหารและป้องกัน ประเทศ	136.1	3.690	332.9	10.79	143.0	3.74
การบริการ	170.9	4.630	168.4	5.46	141.4	3.70
รวมทั้งหมด	3,690.3	100	3,084.2	100	3,819.4	100

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ตารางที่ 3.33 สัดส่วนของผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดในพื้นที่โครงการตามสาขาการผลิต ปี 2519
ในราคาคงที่ ปี 2515

สาขาการผลิต	พระนครศรีอยุธยา		ลพบุรี		สระบุรี	
	มูลค่า (ล้านบาท)	%	มูลค่า (ล้านบาท)	%	มูลค่า (ล้านบาท)	%
เกษตรกรรม	1,708.8	39.48	1,301.5	34.07	1,136.5	25.20
กลีกรวม	1,427.9	32.99	1,047.8	27.43	983.6	21.81
ปศุสัตว์	181.0	4.18	199.9	5.23	146.3	3.24
ประมง	99.8	2.31	31.8	0.83	5.4	0.12
ป่าไม้	0.1	0.002	22.0	0.58	1.2	0.03
เหมืองแร่และขอยหิน	23.9	0.55	39.2	1.03	662.8	14.70
อุตสาหกรรม	1,212.0	28.00	872.2	22.83	956.6	21.21
การก่อสร้าง	100.1	2.31	172.5	4.51	127.2	2.82
การไฟฟ้า ประปา	20.1	0.46	31.9	0.83	64.9	1.44
คมนาคมขนส่ง	220.3	5.09	213.6	5.59	325.8	7.22
การค้าปลีก-ส่ง	404.1	9.34	313.1	8.20	708.5	15.71
ธนาคารประกันภัยและ อสังหาริมทรัพย์	28.0	0.65	54.1	1.42	65.5	1.45
ที่อยู่อาศัย	155.9	3.60	167.4	4.38	118.4	2.63
การบริหารและป้องกัน ประเทศ	201.7	4.66	413.2	10.82	159.9	3.55
การบริการ	253.4	5.85	241.8	6.33	174.7	3.87
รวมทั้งหมด	4,328.3	100	3,820.5	100	4,509.8	100

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ตารางที่ 3.34 สัดส่วนของผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดในพื้นที่โครงการตามสาขาการผลิต
ปี 2521 ในราคาคงที่ ปี 2515

สาขาการผลิต	พระนครศรีอยุธยา		ลพบุรี		สระบุรี	
	มูลค่า (ล้านบาท)	%	มูลค่า (ล้านบาท)	%	มูลค่า (ล้านบาท)	%
เกษตรกรรม	1,972.5	34.97	1,534.6	31.37	1,408.0	22.83
กสิกรรม	1,595.0	28.27	1,208.9	24.71	1,211.8	19.65
ปศุสัตว์	223.9	3.97	224.8	4.60	183.7	2.98
ประมง	153.5	2.73	46.1	0.94	10.1	0.16
ป่าไม้	0.1	0.002	54.8	1.12	2.4	0.04
เหมืองแร่และย่อยหิน	41.2	0.73	64.3	1.31	1,151.1	18.67
อุตสาหกรรม	1,754.5	31.10	1,162.0	23.75	1,299.6	21.08
การก่อสร้าง	171.9	3.05	273.6	5.59	132.6	2.15
การไฟฟ้า ประปา	26.1	0.46	37.7	0.77	82.6	1.34
คมนาคมขนส่ง	287.6	5.10	266.5	5.45	406.6	6.60
การค้าปลีก-ส่ง	554.7	9.83	412.8	8.44	1,010.6	16.39
ธนาคารประกันภัยและ อสังหาริมทรัพย์	35.6	0.63	68.5	1.4	85.3	1.38
ที่อยู่อาศัย	185.3	3.28	198.0	4.05	142.1	2.30
การบริหารและป้องกัน ประเทศ	272.6	4.83	559.7	11.44	219.8	3.56
การบริการ	339.8	6.02	314.5	6.43	228.1	3.70
รวมทั้งหมด	5,641.8	100.0	4,892.2	100.0	6,166.4	100.0

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ

3.2.1 ผลผลิตทั้งหมดรวมจังหวัด

จากตารางที่ 3.29 มูลค่าผลผลิตทั้งหมดรวมภาคเกษตรทั้งจังหวัด ในพื้นที่โครงการ ปรากฏว่ามีมูลค่าที่ต่ำกว่าภาคนอกเกษตร คือ ในปี 2519 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สระบุรี และลพบุรี มีมูลค่าผลผลิตทั้งหมดรวมสาขาเกษตรกรรม เท่ากับ 39.23 % 25.55 % และ 33.99 % ในขณะที่ผลผลิตทั้งหมดรวมสาขานอกเกษตร เท่ากับ 60.77 % 74.45 % และ 66.01 % จะเห็นได้ว่า จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีมูลค่าผลผลิตทั้งหมดรวมเกษตรกรรมสูงกว่าจังหวัดอื่น ๆ ในพื้นที่โครงการ ทั้งนี้เนื่องจากจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีพื้นที่ราบลุ่มเหมาะแก่การเกษตรกรรมโดยเฉพาะการปลูกข้าว ซึ่งมีมูลค่าเกษตรกรรมที่สูงกว่าพืชไร่ ถึงแม้จะมีพื้นที่ทางด้านเกษตรกรรมน้อยกว่าจังหวัดสระบุรีและลพบุรี คือจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีพื้นที่เกษตรกรรม 1,431,000 ไร่ สระบุรี 1,474,000 ไร่ ลพบุรี 2,409,000 ไร่ แต่ปรากฏว่าพื้นที่ทำนาจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีมากกว่าจังหวัดอื่น ๆ คือมีพื้นที่ 1,358,000 ไร่ จังหวัดลพบุรี 819,000 ไร่ จังหวัดลพบุรี 1,077,000 ไร่ แสดงให้เห็นว่าจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีพื้นที่ราบลุ่มเหมาะแก่การทำนามากกว่าจังหวัดอื่น ๆ ดังตารางที่ 3.35

จากการเปรียบเทียบผลผลิตทั้งหมดรวมจังหวัดต่าง ๆ ในพื้นที่โครงการ กับภาคกลางและทั้งประเทศ ดังตารางที่ 3.29 3.30 3.31 ปรากฏว่า สัดส่วนระหว่างสาขาเกษตรกรรม และสาขานอกเกษตรกรรม จะคล้ายคลึงกันทุกจังหวัด และทั้งภาคกลาง และทั้งประเทศ จะเห็นได้ว่าผลผลิตทั้งหมดรวมทั้งระดับจังหวัด ภาค และประเทศ เกษตรกรรมจะมีรายได้ต่ำกว่าสาขานอกเกษตรกรรม นั่นคือประชากรส่วนใหญ่ของประเทศยังมีรายได้ต่ำ

ในด้านสาขาเกษตรกรรม ซึ่งประกอบด้วย กสิกรรม ปศุสัตว์ ประมง ป่าไม้ แต่สาขาที่สำคัญที่สุดที่มีประชากรประกอบอาชีพมากที่สุดดังที่กล่าวมาแล้วคือ สาขากสิกรรม ซึ่งได้แก่ การทำนา ทำไร่ ทำสวน เป็นต้น

ตารางที่ 3.35 การแจกแจงการใช้ที่ดินในพื้นที่โครงการ ปี พ.ศ. 2516-2517 (1,000 ไร่)

จังหวัด	พื้นที่ ทั้งหมด	พื้นที่ทำการเกษตร		พื้นที่นา		พื้นที่ไร่		พื้นที่อื่น ๆ	
		จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
พระนครศรีอยุธยา	1,550	1,431	92.3	1,358	94.9	18	1.3	55	3.8
สระบุรี	1,852	1,474	79.6	819	55.6	508	34.5	147	9.9
ลพบุรี	4,118	2,409	58.5	1,077	44.7	1,163	48.3	169	7.0

ที่มา : กองเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ตารางที่ 3.36 การแจกแจงพื้นที่ปลูกข้าวและผลผลิตที่ได้ในเขตทดลองพื้นที่โครงการ (1,000ตัน)

จังหวัด	ข้าวนาปี			ข้าวนาปรัง			ผลผลิต ทั้งหมด (1,000ตัน)
	พื้นที่ (ไร่)	ผลผลิตต่อ ไร่(กก.)	ผลผลิต (1,000ตัน)	พื้นที่ (ไร่)	ผลผลิตต่อ ไร่(กก.)	ผลผลิต (1,000 ตัน)	
พระนครศรีอยุธยา	1,214	246	299	105	550	58	357
สระบุรี	793	361	286	16	560	9	295
ลพบุรี	798	297	229	8	582	4	233

ที่มา : กองเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ตารางที่ 3.37 แสดงผลผลิต ข้าวโพด และการส่งออกในเขตทดลอง ในพื้นที่โครงการ
(1,000 ตัน)

จังหวัด	พื้นที่เพาะปลูก (ไร่)	ผลผลิต/ไร่ (ก.ก.)	ผลผลิตทั้งหมด (1,000 ตัน)	ผลผลิตส่งออก (1,000 ตัน)
พระนครศรีอยุธยา	—	—	—	—
สระบุรี	513.8	390	200.2	170.2
ลพบุรี	1,250.3	355	443.9	377.3

ที่มา : กองเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

จากตารางที่ 3.35 3.36 3.37 แม้ว่าจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจะมีพื้นที่เกษตรกรรมน้อยกว่าจังหวัดอื่น ๆ แต่มีพื้นที่มากกว่าจังหวัดสระบุรี และลพบุรี คือ 1,358,000 ไร่ และมีพื้นที่ทำไร่น้อยที่สุดใน 3 จังหวัด จังหวัดลพบุรีจะมีพื้นที่ไร่สูงที่สุดคือ 1,163,000 ไร่ แสดงให้เห็นว่าจังหวัดลพบุรี ซึ่งมีลักษณะภูมิประเทศที่เป็นที่ราบลอนสลับเนินเขา เหมาะแก่การปลูกพืชไร่มากกว่าจังหวัดอื่น ๆ

จากตารางที่ 3.36 ปรากฏว่าข้าวนาปี ในจังหวัดสระบุรี มีผลผลิตต่อไร่ที่สูงกว่าจังหวัดอื่น ๆ คือ 361 กิโลกรัมต่อไร่ ในขณะที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 246 กิโลกรัมต่อไร่ จังหวัดลพบุรี 297 กิโลกรัมต่อไร่ และข้าวนาปรัง จังหวัดลพบุรีมีผลผลิตต่อไร่ที่สูงกว่าจังหวัดอื่น ๆ คือ 582 กิโลกรัมต่อไร่ อาจเนื่องจากความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่และระบบการชลประทานในพื้นที่ทดลองจังหวัดสระบุรี และลพบุรีดีกว่าจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งมีการทำนามานาน เนื่องจากเป็นชุมชนเก่าแก่ มีการทำนาติดต่อกันมาตลอด ไม่มีการพักที่ดิน ในขณะที่จังหวัดลพบุรีแม้จะมีการตั้งถิ่นฐานมานานเช่นกัน แต่พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าที่เพิ่งได้ตกลงพื้นที่การทำการเกษตรภายหลัง ในช่วงระยะเวลาไม่นานมานี้

ตารางที่ 3.38 แสดงจำนวนของขนาดการถือครอง ปี 2518 ไร่/ฟาร์ม

จังหวัด	ขนาดการถือครอง (ไร่)						
	ต่ำกว่า 10 ไร่	10-19 ไร่	20-29 ไร่	30-39 ไร่	40-49 ไร่	50 ไร่ ขึ้นไป	ไร่/ฟาร์ม เฉลี่ย
พระนครศรีอยุธยา	5.45	14.66	23.69	33.19	43.65	73.07	37.33
สระบุรี	6.44	14.09	23.87	33.74	43.84	81.32	44.25
ลพบุรี	5.53	14.24	23.35	33.32	43.26	87.36	44.65

ที่มา : กองเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ตารางที่ 3.39 แสดงจำนวนร้อยละของขนาดถือครอง 2518

จังหวัด	ขนาดการถือครอง (ไร่)						
	ต่ำกว่า 10 ไร่	10-19 ไร่	20-29 ไร่	30-39 ไร่	40-49 ไร่	50 ไร่ ขึ้นไป	รวม
พระนครศรีอยุธยา	9.34	17.73	19.44	14.43	12.62	26.44	100
สระบุรี	3.74	14.41	19.89	16.50	13.09	32.37	100
ลพบุรี	6.43	15.12	21.49	14.08	12.37	30.51	100

ที่มา : กองเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ตารางที่ 3.40 แสดงจำนวนครัวเรือนเกษตรกร ขนาดของฟาร์ม เนื้อที่ถือครองทั้งหมดจำแนกตามการใช้ที่ดินประเภทต่าง ๆ เป็นรายจังหวัด เขตการเกษตรเศรษฐกิจ ปีเพาะปลูก 2520/2521

จังหวัด	จำนวนครัวเรือนเกษตรกร	ขนาดของฟาร์ม	เนื้อที่ถือครอง	ที่อยู่อาศัย	ที่นา	ที่ไร่	ที่ไม่ผลและไม้ยืนต้น	ที่สวนผักและไมคอก	ที่กรรางว่างเปล่า	ที่ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	ที่อื่น ๆ
พระนครศรีอยุธยา	47,599	30.7058	1,461,568	37,202	1,370,640	16,868	19,034	4,252	184	—	13,391
สระบุรี	37,031	40.6253	1,504,395	34,452	755,813	635,834	43,186	978	1,979	25,458	6,695
ลพบุรี	62,649	43.2805	2,711,480	48,653	1,192,932	1,403,200	34,705	6,233	10,412	4,349	10,996

ที่มา : กองเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

3.2.2 การถือครองที่ดิน

เป็นที่ทราบกันว่าเกษตรกรในจังหวัดต่าง ๆ ในภาคกลางส่วนใหญ่ มิได้มีสิทธิครอบครองพื้นที่นา ดังนั้นจึงต้องอาศัยการทำนาโดยวิธีเช่า อาจจะเช่าในลักษณะแบ่งผลผลิต เช่น ชาวนาต้องแบ่งให้เจ้าของที่ดิน 60 % ของผลผลิตที่ผลิตได้ หรือเป็นการเช่าด้วยตัวเงิน หรือเช่าเป็นบางส่วน เป็นต้น อาทิเช่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีครัวเรือนเกษตรกรมีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง 18.67 % ครัวเรือนเกษตรกรที่เช่าบางส่วน 18.52 % ครัวเรือนเกษตรกรผู้เช่าทั้งหมด 25.27 % ครัวเรือนเกษตรกรผู้ไร่ที่ทำงาน 37.54 % ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ใช้แรงงานรับจ้างในการทำนาและทำสวน¹ ดังนั้นเกษตรกรส่วนใหญ่คือ 91.33 % ต้องเช่าที่ดินเพื่อทำการเกษตรหรือรับจ้างทำการเกษตร

จากตารางที่ 3.38 การถือครองที่ดินเพื่อการเกษตร จังหวัดต่าง ๆ ในพื้นที่โครงการ เป็นฟาร์มขนาดใหญ่ มีพื้นที่มากกว่า 50 ไร่ขึ้นไปต่อฟาร์ม แต่โดยเฉลี่ยทั้งจังหวัดเกษตรกรจะถือครองที่ดินประมาณ 37.33 ไร่ต่อฟาร์ม 44.25 ไร่ต่อฟาร์ม และ 44.65 ไร่ต่อฟาร์ม ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สระบุรี และลพบุรีตามลำดับ

จากตารางที่ 3.39 จะพบว่าเกษตรกรถือครองที่ดินที่มีพื้นที่มากกว่า 50 ไร่ขึ้นไป มีเปอร์เซ็นต์สูงกว่าเกษตรกรที่ถือครองที่ดินขนาดอื่น ๆ โดยเฉพาะในจังหวัดสระบุรี เกษตรกรส่วนใหญ่ถือครองที่ดินที่มีขนาด 50 ไร่ขึ้นไป 32.37 % ซึ่งสูงกว่าจังหวัดอื่น ๆ แต่โดยเฉลี่ยทุกจังหวัดใกล้เคียงกัน

¹ กองนโยบายและแผนงาน "ภาวะการถือครองที่ดินเพื่อการเกษตร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปีการเพาะปลูก 2518-2519" กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (พ.ศ. 2520) หน้า 3.

ตารางที่ 3.41 แสดงการเปรียบเทียบรายได้เฉลี่ยต่อบุคคลของประชากรในพื้นที่โครงการ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517-2521 ในราคาคงที่ ปี 2515

พ.ศ.	รายได้เฉลี่ยต่อบุคคล (บาท)	รายได้เฉลี่ยต่อบุคคล (บาท)	รายได้เฉลี่ยต่อบุคคล (บาท)	รายได้เฉลี่ยต่อบุคคล (บาท)
	พระนครศรีอยุธยา	ลพบุรี	สระบุรี	ภาคกลาง
2517	4,516	3,890	6,455	6,682
2518	4,690	4,319	6,954	6,802
2519	4,971	4,461	6,966	7,428
2520	5,493	4,699	7,808	7,836
2521	5,916	5,053	8,251	8,350

ตารางที่ 3.42 แสดงการเปรียบเทียบรายได้เฉลี่ยต่อบุคคลของประชากรในพื้นที่โครงการ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517-2521 ในราคาตลาด

พ.ศ.	รายได้เฉลี่ยต่อบุคคล (บาท)	รายได้เฉลี่ยต่อบุคคล (บาท)	รายได้เฉลี่ยต่อบุคคล (บาท)	รายได้เฉลี่ยต่อบุคคล (บาท)
	พระนครศรีอยุธยา	ลพบุรี	สระบุรี	ภาคกลาง
2517	6,722	5,659	9,596	9,858
2518	6,977	6,343	10,379	10,144
2519	7,715	6,921	10,973	11,634
2520	8,881	7,574	13,181	12,876
2521	10,103	8,523	14,716	14,547

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ตารางที่ 3.43 แสดงรายได้ประชาชาติต่อบุคคลตามราคาตลาด (บาท)

รายได้ เฉลี่ยต่อบุคคล	ปี	2516	2517	2518	2519
รายได้ประชาชาติต่อบุคคล (ทั้งประเทศ)		5,455	6,613	7,077	7,732
รายได้ต่อบุคคล (กรุงเทพมหานคร)		14,813	18,179	19,408	20,698
รายได้เฉลี่ยต่อบุคคล (ภาคเหนือ)		3,593	4,497	5,106	5,393
รายได้เฉลี่ยต่อบุคคล (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ)		2,410	2,870	3,198	3,389
รายได้เฉลี่ยต่อบุคคล (ภาคใต้)		5,508	6,407	6,560	7,503
รายได้เฉลี่ยต่อบุคคล (ภาคกลาง)		8,101	9,763	10,062	11,368

ที่มา . รายได้ประชาชาติของประเทศไทย ฉบับ พ.ศ. 2520 ผลิตภัณฑ์รายภาคของบัญชีประชาชาติ
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ตารางที่ 3.44 แสดงรายได้ประชาชาติต่อบุคคลในราคาคงที่ ปี 2515 (บาท)

รายได้ เฉลี่ยต่อบุคคล	ปี	2516	2517	2518	2519
รายได้ประชาชาติต่อบุคคล (ทั้งประเทศ)		4,509.29	4,577.57	4,806.58	5,101.47
รายได้ต่อบุคคล (กรุงเทพมหานคร)		12,842.07	13,226.15	13,590.11	14,149.01
รายได้เฉลี่ยต่อบุคคล (ภาคเหนือ)		2,911.58	3,048.46	3,238.83	3,471.98
รายได้เฉลี่ยต่อบุคคล (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ)		2,178.37	2,151.61	2,373.22	2,424.50
รายได้เฉลี่ยต่อบุคคล (ภาคใต้)		4,302.43	4,223.58	4,458.29	4,640.46
รายได้เฉลี่ยต่อบุคคล (ภาคกลาง)		7,558.47	7,520.77	7,543.18	8,156.52

ที่มา : รายได้ประชาชาติของประเทศไทย ฉบับ พ.ศ. 2520 ผลิตภัณฑ์รายภาคของบัญชีประชาชาติ
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ตารางที่ 3.45 รายได้ประชากรเกษตรต่อบุคคลในพื้นที่โครงการ ปี พ.ศ. 2519

จังหวัด	ครัวเรือน เกษตร ¹ 2521	ขนาดครัวเรือน เฉลี่ย ² 2513	ประชากร เกษตร	ผลิตภัณฑ์ ¹⁹ มวลรวมภาค เกษตร(ล้านบาท)	รายได้ เฉลี่ยต่อ บุคคล
พระนครศรีอยุธยา	47,599	5.3	252,275	1,094	4,337
สระบุรี	37,031	5.4	199,967	731.6	3,659
ลพบุรี	62,649	5.7	357,099	837.1	2,344

1,2 ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ

3.3.3 รายได้เฉลี่ยต่อบุคคล

3.2.3.1 รายได้เฉลี่ยต่อบุคคลทั้งจังหวัด จากตารางที่ 3.41 3.42

รายได้เฉลี่ยต่อบุคคลของประชากรในพื้นที่โครงการในราคาตลาด จากปี พ.ศ. 2517-2521 ปรากฏว่ารายได้เฉลี่ยต่อบุคคลของประชากรสูงขึ้นทุกปี จังหวัดสระบุรีจะมีรายได้เฉลี่ยต่อบุคคลสูงกว่าจังหวัดอื่น ๆ ในพื้นที่โครงการ คือในปี พ.ศ. 2517 จังหวัดสระบุรี เท่ากับ 9,596 บาท

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 6,722 คน จังหวัดลพบุรีต่ำที่สุดคือ 5,659 บาท ลักษณะเช่นนี้จะมีสัดส่วนเหมือน ๆ กันทุก ๆ ปี จนถึงปี พ.ศ. 2521 เมื่อเปรียบเทียบรายได้เฉลี่ยต่อบุคคลจังหวัดสระบุรีกับภาคกลาง จะเห็นว่ามีความใกล้เคียงกันมาก คือในปี พ.ศ. 2521 รายได้เฉลี่ยต่อบุคคลจังหวัดสระบุรี เท่ากับ 14,716 บาท ภาคกลาง 14,547 บาท สำหรับรายได้เฉลี่ยต่อบุคคลเมื่อนำมาเปรียบเทียบโดยคิดราคาคงที่ ปี พ.ศ. 2515 ปรากฏว่ารายได้ประชากรจะมีรายได้เฉลี่ยต่อบุคคลสูงขึ้นทุกปี แต่ก็มีได้แสดงว่าผู้ใช้แรงงานเกษตรจะมีความเป็นอยู่ดี ถ้าเปรียบเทียบกับผู้ว่างงาน ในพื้นที่โครงการทั้งสามจังหวัด จะมีผู้ว่างงานมีอัตราส่วนเพิ่มขึ้นทุกปี ดังตารางที่ 3.46 แสดงว่าภาระในการเลี้ยงดูจากผู้ใช้แรงงานจะมีภาระมากขึ้น ทำงานหนักขึ้น

เมื่อเปรียบเทียบรายได้ประชากรเฉลี่ยต่อบุคคลราคาตลาดระดับภาค ภาคกลางจะมีรายได้เฉลี่ยต่อบุคคลสูงกว่าภาคอื่น ๆ ยกเว้นกรุงเทพมหานคร เมื่อเปรียบเทียบกับรายได้เฉลี่ยต่อบุคคลทั้งประเทศ ภาคกลางจะมีรายได้เฉลี่ยต่อบุคคลสูงกว่าคือ ปี พ.ศ. 2519 รายได้ประชากรต่อบุคคลเท่ากับ 7,732 บาท ภาคกลางรายได้เฉลี่ยต่อบุคคลเท่ากับ 11,368 บาท ดังตารางที่ 3.34 และเมื่อเปรียบเทียบรายได้เฉลี่ยต่อบุคคลระดับภาค ในราคาคงที่ ปี พ.ศ. 2515 จะมีลักษณะคล้ายคลึงกัน แสดงว่ารายได้เฉลี่ยต่อบุคคลของประชากรสูงขึ้น

3.3.3.2 รายได้เฉลี่ยต่อบุคคลในภาคเกษตร ถ้าพิจารณาตามหัวข้อ 3.2.3.1

จะปรากฏว่าประชากรมีระดับรายได้เฉลี่ยต่อบุคคลที่ดี เพราะมีรายได้เฉลี่ยต่อบุคคลสูงกว่าเกณฑ์เฉลี่ยของประเทศ รายได้ที่กล่าวมาเป็นรายได้เฉลี่ย ซึ่งรวมทั้งประชากรสาขาเกษตร และประชากรสาขานอกเกษตร ซึ่งความจริงแล้ว รายได้ส่วนใหญ่ตกแก่ประชากรสาขานอกเกษตรเป็นส่วนใหญ่ ดังตารางที่ 3.45 รายได้เฉลี่ยประชากรเกษตรต่อบุคคล ในปี 2519 จะปรากฏว่ามีรายได้เฉลี่ยต่ำกว่ารายได้เฉลี่ยของประชากรทั้งหมดมาก ตัวอย่างเช่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประชากรสาขาเกษตรมี

รายได้เฉลี่ยต่อบุคคล ในปี พ.ศ. 2519 เท่ากับ 4,337 บาท ในขณะที่รายได้เฉลี่ยต่อบุคคลทั้งจังหวัด ในราคาตลาด เท่ากับ 7,715 บาท ซึ่งจะเห็นว่ารายได้เฉลี่ยต่อบุคคลสาขาเกษตร มีรายได้ต่ำกว่า 3,378 บาทต่อบุคคลต่อปี หรือต่ำกว่าประมาณ 44 % และจังหวัดอื่น ๆ ในพื้นที่โครงการก็เช่นเดียวกัน โดยเฉพาะจังหวัดลพบุรี รายได้เฉลี่ยต่อบุคคลสาขาเกษตร เท่ากับ 2,344 บาท ซึ่งน้อยที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับจังหวัดอื่น ๆ ในพื้นที่โครงการ การศึกษาคำนวณในตารางที่ 3.45 โดยอาศัยข้อมูลครัวเรือนเกษตร ปี พ.ศ. 2521 และขนาดครัวเรือนเฉลี่ย ปี พ.ศ. 2513 การคำนวณอาจผิดความจริงไปบ้างเนื่องจากเป็นข้อมูลคนละปี แต่อย่างไรก็ตามขนาดครัวเรือนเฉลี่ยอาจลดลงในปี พ.ศ. 2521 แต่คงไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก ทั้งนี้เพื่อบ่งชี้ถึงสภาวะการครองชีพของเกษตรกรในพื้นที่โครงการ ซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ ในขณะที่ยังมีได้มีกรวางแผนให้จังหวัดมีองค์ประกอบนำ Leading Factor ไปในทางใด เช่น อุตสาหกรรม เกษตรกรรม การศึกษา หรือการท่องเที่ยว ทั้งนี้ข้อมูลรายได้เฉลี่ยต่อบุคคลในสาขาการเกษตร จะเป็นตัวบ่งถึงปัญหา เศรษฐกิจของประชากรส่วนใหญ่ ซึ่งมีจำนวนประชากรมากกว่าประชากรในสาขาภาคนอกเกษตร คือประชากรสาขาเกษตรจะมีสัดส่วนถึง 71.29 % ของประชากรทั้งหมดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นต้น เมื่อนำรายได้เฉลี่ยประชากรสาขาเกษตรมาพิจารณาต่อไป จะเห็นได้จากที่กล่าวมาแล้วในข้อ 3.22 ปรากฏว่าค่าเฉลี่ยที่กล่าวมา ทั้งนี้รายได้ส่วนหนึ่งจะถูกหักเป็นค่าเช่า ค่าลงทุนทำการเกษตรและอื่น ๆ อีก

3.2.4 แรงงาน

จากตารางที่ 3.46 จะพบว่าเปอร์เซ็นต์ของผู้ว่างงานทั่วราชอาณาจักร ในปี พ.ศ. 2513 มีประมาณ 1.3 % ของกำลังแรงงาน ปี พ.ศ. 2520 ประมาณ 5.9 % ของกำลังแรงงาน แสดงให้เห็นว่าผู้ว่างงานจะทวีจำนวนมากขึ้นเป็นลำดับ และจะเป็นเช่นนี้ทั้งภาคกลางและจังหวัดต่าง ๆ ในพื้นที่โครงการ โดยเฉพาะผู้ว่างงานในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจะมากกว่าจังหวัดอื่น ๆ คือในปี พ.ศ. 2520 มีถึง 17.5 % ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์เฉลี่ยทั่วราชอาณาจักร และจังหวัดสระบุรีมีผู้ว่างงานน้อยที่สุดในพื้นที่โครงการ จำนวนผู้ว่างงานจะรวมทั้งภาคเกษตรกรรมและภาคนอกเกษตรกรรม

จากตารางที่ 3.29 3.30 3.31 จะเห็นว่าภาคนอกเกษตรกรรมในสาขาอุตสาหกรรม จะมีมูลค่าผลิตภัณฑ์สูงกว่าสาขาอื่น ๆ ในปี พ.ศ. 2519 จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีค่าเท่ากับ 28.31%

จังหวัดสระบุรีเท่ากับ 21.9 % และจังหวัดลพบุรีเท่ากับ 23.07 % ซึ่งส่วนใหญ่การอุตสาหกรรมในพื้นที่จะใช้แรงงานน้อย ดังตารางที่ 3.47 รวมทั้งพื้นที่โครงการ (ในเขตเทศบาลเมือง) จะมีโรงงานอุตสาหกรรม 144 โรง ใช้แรงงานเพียง 1,345 คนเท่านั้น เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนแรงงานที่ใช้ในพื้นที่โครงการ คือจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สระบุรี ลพบุรี ปี 2520 มีจำนวนทั้งหมด 234,000 คน 191,000 คน และ 269,000 คน มีอัตราส่วนน้อยมากสำหรับจำนวนแรงงานที่ใช้ในอุตสาหกรรม เมื่อรวมทั้งพื้นที่โครงการจะมีผู้ว่างงานในปี พ.ศ. 2520 มีจำนวนถึง 639,000 คน คือจังหวัดพระนครศรีอยุธยา 193,000 คน จังหวัดสระบุรี 177,000 คน และจังหวัดลพบุรี 269,000 คน จะเห็นว่าเป็นจำนวนสูงมาก

ตารางที่ 3.46 เปรียบเทียบข้อมูลกำลังแรงงาน ผู้มีงานทำ ผู้ว่างงาน พ.ศ. 2513 และ 2520
ตัวเลขที่แสดงในตาราง X 1,000

ภาคและจังหวัด	พ.ศ. 2513				พ.ศ. 2520			
	กำลัง แรงงาน	ผู้มี งานทำ	ผู้ว่าง งาน	% ของผู้ ว่างงาน	กำลัง แรงงาน	ผู้มี งานทำ	ผู้ว่าง งาน	% ของผู้ ว่างงาน
ทั่วราชอาณาจักร	17,119	16,891	228	1.3	20,976	19,737	1,239	5.9
ภาคกลาง	3,704	3,644	60	1.6	4,247	3,905	342	8.1
พระนครศรีอยุธยา	239	231	8	3.3	234	193	41	17.5
สระบุรี	175	172	3	1.7	191	177	14	7.3
ลพบุรี	236	232	4	1.7	293	269	24	8.2

ตารางที่ 3.47 แสดงจำนวนโรงงานประกอบอุตสาหกรรมในเขตพื้นที่โครงการ (ในเขตเทศบาล)

จังหวัด	จำนวนโรงงานอุตสาหกรรม	จำนวนผู้ทำงาน
พระนครศรีอยุธยา	24	532
ลพบุรี	20	178
สระบุรี	100	635
รวม	144	1,345

ที่มา : รายงานวิจัยเมืองสระบุรี พระนครศรีอยุธยา ลพบุรี กองวิจัยสำนักผังเมือง
กระทรวงมหาดไทย

การที่ประชากรในวัยแรงงานมีจำนวนผู้ว่างงานมากขึ้น อาจเนื่องจากสาเหตุหลายประการ เช่น เกิดภาวะอุทกภัย โดยเฉพาะปี พ.ศ. 2520 หรือไม่มีที่ทำกิน อุปสงค์ของแรงงานมาก ในขณะที่อุปทานมีน้อย การอุตสาหกรรมมีลักษณะที่ใช้เครื่องจักรมาก ใช้แรงงานน้อย ซึ่งตามความเป็นจริงประเทศเกษตรกรรมอย่างประเทศไทย ควรที่จะเน้นในด้านการใช้แรงงานสูง (Labour Intensive) ในสาขาอุตสาหกรรม และงานอุตสาหกรรมก็ควรจะเป็นอุตสาหกรรมที่เป็นอุตสาหกรรมเกษตร (Agro Industrial) การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวอาจมีผลกระทบในด้านการก่อให้เกิดแรงงานที่ว่างงานส่วนหนึ่งมีงานทำ หรือช่วยลดอัตราการว่างงานลง โดยแรงงานส่วนหนึ่งจะทำงานสาขาการบริการ และให้ผู้ว่างงานในสาขาเกษตรกรรมมีงานทำในสภาวะที่ว่างงาน เนื่องจากไม่มีที่ทำกินในภาวะอุทกภัยหรือภาวะฝนแล้ง โดยหันมาทำงานอุตสาหกรรมในครัวเรือน เช่น ทอผ้า เครื่องจักรสาน เป็นต้น เพื่อเป็นสินค้าสำหรับจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยวก็เป็นได้ ทั้งนี้เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจซึ่งนำไปสู่ความเหลื่อมล้ำทางสังคม ซึ่งไม่ควรจะเกิดขึ้นในพื้นที่โครงการ.

ตารางที่ 3.48 แสดงบริการทางด้านสังคมในเขตเทศบาลเมืองของจังหวัดต่าง ๆ ในพื้นที่โครงการ ปี พ.ศ. 2522

จังหวัด	สถาบันทางศาสนา (แห่ง)			สถาบันทางการแพทย์และสาธารณสุข (แห่ง)					สถานที่พักผ่อน (แห่ง)		การป้องกันสาธารณภัย ภัยพิบัติ		ตลาดสด
	พุทธ	คริสต์	อิสลาม	โรงพยาบาล			คลินิก	สาธารณสุข	สวนสัตว์ สนามเด็กเล่น ศูนย์เยาวชน	สวน สาธารณะ	จำนวน รถ คัน/กม. ² ภัยพิบัติ	การบริการ คัน/กม. ²	
				จำนวน	แพทย์: ประชากร	เตียง: ประชากร							
พระนครศรีอยุธยา	37	1	6	2	1:2,243	1:1,204	13	1	1	1	3 เรือลำ	1:1.8	2
สระบุรี	13	1	1	2	1:2,142	1:78	11	1	3	-	4 เรือลำ	1:1.7	4
ลพบุรี	9	-	-	2	1:1,459	1:143	14	1	3	-	4 เรือลำ	1:1.7	4

ที่มา : กองวิจัย สำนักงานผังเมือง มหาคไทย "รายงานจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สระบุรี ลพบุรี"

3.3 สังคม

การบริการทางบ้านสังคม ซึ่งเป็นกิจการของรัฐที่ให้บริการแก่ชุมชน ในลักษณะของสาธารณ-
ประโยชน์ เช่น โรงพยาบาล การป้องกันสาธารณสุข ศาสนสถาน โรงเรียน ในหัวข้อนี้จะกล่าวถึง
เฉพาะกิจการที่อาจจะมีผลกระทบต่อการท่องเที่ยวในเขตเทศบาลโดยตรง ซึ่งนักท่องเที่ยวอาจต้อง
ใช้บริการเหล่านี้ เช่น ในกรณีนักท่องเที่ยวอาจป่วยกระทันหัน เนื่องจากแพ้อาหาร ซึ่งจำเป็นต้อง
ใช้บริการจากโรงพยาบาลเป็นการด่วน เป็นต้น

3.3.1 สถานทางศาสนา สถานทางศาสนาในพื้นที่โครงการ (เฉพาะเขตเทศบาล
เมือง) ส่วนมากจะเป็นวัดในพระพุทธศาสนา ซึ่งส่วนใหญ่ในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และจังหวัด
ลพบุรี จะเป็นวัดเก่าแก่สืบทอดมาตั้งแต่สมัยอยุธยา รองลงมาคือศาสนสถานในศาสนาอิสลาม มีเฉพาะ
ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่เป็นชุมชนเก่าแก่ นับถือศาสนาอิสลามสืบทอดกันมา จากตารางที่ 3.48
ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาวัดพุทธศาสนามากกว่าจังหวัดอื่น ๆ คือ 37 วัด ศาสนาอิสลาม 6 วัด
และคริสต์ศาสนา 1 วัด สำหรับจังหวัดลพบุรีไม่มีศาสนสถานในศาสนาอิสลาม และคริสต์ศาสนาในเขต
เทศบาลเมือง ในลักษณะการท่องเที่ยวในระดับท้องถิ่น (Domestic) สถานทางศาสนาก็เป็นแหล่ง
ท่องเที่ยวที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว เช่น ไปสักการะพระพุทธรูป เทศกาลนมัสการต่าง ๆ

3.3.2 สถานทางการแพทย์และสาธารณสุข ในเขตเทศบาลเมืองของจังหวัดต่าง ๆ
ในพื้นที่โครงการ จะมีโรงพยาบาล 2 แห่ง ทุกจังหวัด อัตราส่วนแพทย์ต่อประชากรในเขตเทศบาล
ประมาณ 1:2,243 1:2,142 1:1,450 ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สระบุรี ลพบุรี ตาม
ลำดับ จะเห็นว่าจากอัตราส่วนดังกล่าวระหว่างแพทย์ต่อประชากร ในเขตเทศบาลเมืองลพบุรีมีค่าน้อย
ที่สุด แสดงว่าการให้บริการทางการแพทย์ในเขตเทศบาลเมืองลพบุรี ให้การบริการที่ต่ำกว่าเมื่อ
เทียบกับจังหวัดอื่น ๆ แต่อย่างไรก็ตามตัวเลขดังกล่าวไม่อาจยืนยันได้แน่นอน เนื่องจากประชากรนอก
เขตเทศบาลเมือง ย่อมต้องมาอาศัยการบริการจากโรงพยาบาลในเขตเทศบาลเมือง เนื่องจากมี
อุปกรณ์การแพทย์ที่พร้อมกว่าในท้องถิ่น ดังนั้นถ้าจำนวนประชากรทั้งจังหวัดมาเปรียบเทียบกับโรง
พยาบาลประจำจังหวัด ซึ่งตั้งอยู่ในเขตเทศบาล เมืองแล้ว จะมีอัตราส่วนที่สูงกว่า นั่นคือมีแพทย์น้อย
บริการแก่ประชากรจำนวนมาก ดังนั้นการบริการทางการแพทย์ในพื้นที่ยังไม่เพียงพอสำหรับบริการถ้า
เปรียบเทียบกับจำนวนเตียงต่อประชากรในเขตเทศบาลเมือง จะเห็นว่า โรงพยาบาลในเขตเทศบาลเมือง

สระบุรี มีจำนวนเตียงใช้สำหรับบริการอย่างเพียงพอ เมื่อเทียบกับจังหวัดอื่น ๆ แต่เมื่อเทียบกับจำนวนประชากรทั้งจังหวัด การให้บริการเตียงคนไข้ จะไม่เพียงพอกับความต้องการ ดังนั้นประชากรส่วนหนึ่งจะใช้บริการจากคลินิก ซึ่งในพื้นที่โครงการในเขตเทศบาลเมืองมีจำนวนใกล้เคียงกัน คือเขตเทศบาลเมืองพระนครศรีอยุธยา สระบุรี และลพบุรี เท่ากับ 13 คลินิก 11 คลินิก และ 14 คลินิก ซึ่งคาดว่าบริการทางการแพทย์ในเขตพื้นที่โครงการยังไม่เพียงพอ

3.3.3 สถานที่พักผ่อนและสวนสาธารณะ การท่องเที่ยวในระดับท้องถิ่น สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ก็เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญอีกประการหนึ่ง เช่นในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีสวนสาธารณะบึงพระราม ซึ่งให้บริการแก่ประชากรในเขตเทศบาล ในจังหวัดลพบุรีมีส่วนสัตว์สระแก้ว จากการสำรวจปรากฏว่าการให้บริการแก่ชุมชนในด้านสถานที่พักผ่อน และสวนสาธารณะ ยังไม่เพียงพอ ยกเว้นในเขตเทศบาลเมืองพระนครศรีอยุธยาที่สามารถให้บริการได้เพียงพอ เพียงเทศบาลเมืองเดียวในพื้นที่โครงการ

3.3.4 การป้องกันสาธารณะภัยดับเพลิง ลักษณะชุมชนบริเวณเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา และเกาะเมืองลพบุรี อาคารส่วนใหญ่จะเป็นอาคารไม้เก่าแก่ มีอายุและสภาพที่ทรุดโทรม ง่ายต่อการเกิดอัคคีภัยดังนั้นการป้องกันจึงจำเป็นต้องมีอุปกรณ์เพื่อป้องกันอย่างเพียงพอ ในพื้นที่โครงการการให้บริการดับเพลิงนับว่ายังไม่เพียงพอ ถ้าเปรียบเทียบกับพื้นที่ที่ต้องให้บริการทั้ง 3 เขตเทศบาลเมือง ซึ่งให้บริการใกล้เคียงกัน คือระดับเพลิง 1 คันต่อพื้นที่ 1.7-1.8 ตารางกิโลเมตร

เนื่องจากสภาพพื้นที่เขตเทศบาลเมืองอยุธยาติริมแม่น้ำ เป็นชุมชนเก่า มีความหนาแน่นของอาคารอยู่ตามริมแม่น้ำเป็นส่วนใหญ่ การดับเพลิงจำเป็นต้องอาศัยเรือดับเพลิง ซึ่งในพื้นที่โครงการแต่ละเขตเทศบาลเมือง มีเรือดับเพลิงแห่งละ 1 ลำ เพื่อช่วยการดับเพลิงชุมชนที่อยู่ริมแม่น้ำ และโดยอาศัยน้ำจากแม่น้ำในการดับเพลิงที่มีปริมาณมากพอ ดังนั้นปัญหาการขาดแคลนแหล่งน้ำสำหรับการดับเพลิงจึงหมดไป นอกจากการป้องกันอัคคีภัยแล้ว ยังบริการในรูปของการบรรเทาสาธารณภัยในรูปแบบอื่น ๆ เช่น การกู้ภัยที่เกิดจากภัยธรรมชาติ เป็นต้น คูแผนทีแผนที 3.3

3.3.5 ตลาดสด ตลาดสดนอกจะเป็นแหล่งจำหน่ายเครื่องอุปโภคและบริโภคแล้ว ยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่จัดเข้าอยู่ในลักษณะศิลปวัฒนธรรมที่สะท้อนถึงการดำรงชีวิตสภาพความเป็นอยู่ของชุมชนได้เป็นอย่างดีอีกด้วย ส่วนมากนักท่องเที่ยวจะให้ความสนใจ ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศที่

ข้างกัน จากตารางที่ 3.48 เทศบาลเมืองพระนครศรีอยุธยา มีตลาดสด 2 แห่ง คือตลาดหัวรอ และตลาดเจ้าพรหม ส่วนในเขตเทศบาลเมืองสระบุรีและลพบุรี มีตลาดสดจังหวัดละ 4 แห่ง ซึ่งสามารถให้การบริการได้อย่างเพียงพอ ส่วนใหญ่เทศบาลจะเป็นผู้ดำเนินการ ปัญหาที่มีอยู่คือ ความไม่เป็นระเบียบของการตั้งแผงค้าขาย ที่รูกล้ำเข้ามาในทางสัญจรของคนและรถยนต์ ตลาดที่มีความสกปรก โดยเฉพาะพื้นที่ตลาดซึ่งเป็นที่รังเกียจแก่นักท่องเที่ยวทั่วไป โดยเฉพาะชาวต่างประเทศ ควรมีการปรับปรุงแก้ไข ปัญหาการทำลายแหล่งท่องเที่ยวโดยเฉพาะในเขตเทศบาลเมืองลพบุรี จะมีการรูกล้ำโบราณสถานหลายแห่ง ทำให้ภูมิทัศน์ของโบราณสถานเสียไป ซึ่งจะได้กล่าวในบทที่ว่าความพร้อมของเมืองต่อไป

สรุป

ดังที่กล่าวมาแล้วว่า ลักษณะภูมิประเทศที่มีลักษณะเป็นที่ราบลุ่ม ราบลอนสลับเนินเขา ทำให้อื้ออามวยแอกการเกษตรกรรม และการตั้งถิ่นฐาน นอกเหนือจากเหตุผลอื่น ๆ ดังนั้นประชากรส่วนใหญ่จึงประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก ผลผลิตทางด้านการเกษตรกรรมจึงมีความสำคัญในด้านเศรษฐกิจของชุมชน ในพื้นที่โครงการอย่างมาก ทั้งนี้เนื่องจากเกษตรกรรมมีความยากจน มีภาระเลี้ยงดูผู้ที่อยู่ในวัยนอกแรงงาน และผู้ว่างงาน ยามใดเมื่อเกิดสภาวะแห้งแล้ง อุทกภัย ก็จะมีการเคลื่อนย้ายประชากรเพื่อหาแหล่งที่ทำกินใหม่ที่ดีกว่า ดังนั้นการพัฒนาการท่องเที่ยวจะมีผลกระทบต่อประชากรในพื้นที่โครงการอย่างมากในสภาวะที่เศรษฐกิจตกต่ำ ประชากรเกษตรส่วนหนึ่งจะอพยพเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวเพื่อหางานด้านบริการทำ โดยเฉพาะในเขตเมือง เนื่องจากมีสิ่งอำนวยความสะดวกทางสังคมพร้อมกว่า อันเป็นปัจจัยดึงดูดประชากรอีกทางหนึ่ง ดังนั้นแผนพัฒนาชาติจึงจำเป็นต้องริบดำเนินการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมในชนบทก่อน อุตสาหกรรมกการท่องเที่ยวจะเป็นการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมในชนบทอีกวิธีหนึ่ง การวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวจึงต้องคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดแก่ประชากรเกษตรเป็นประการสำคัญว่า ประชากรภาคนอกเกษตรทำอย่างไร ผลจากการพัฒนาการท่องเที่ยวจะเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกรมากขึ้น อาจอยู่ในรูปอุตสาหกรรมในครัวเรือน ในฤดูที่ว่างจากการประหอบอาชีพเกษตรกรรม เพื่อป้องกันมิให้ประชากรเกษตรส่วนหนึ่งอพยพเข้าสู่เมืองหรือแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งจะก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมาภายหลัง เช่นปัญหาการบุกรุกที่โบราณสถาน และในด้านประชากรภาคนอกเกษตร ก็จะสามารถช่วยในผู้ที่ว่างงานมีงานทำมากขึ้น ดังจะได้กล่าวในบทสุดท้ายต่อไป.